Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning samt till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning samt att lagen om Utbildningsstyrelsen, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, lagen om fritt bildningsarbete och lagen om grundläggande utbildning ändras. Propositionen hänför sig till den parlamentariska reformen av kontinuerligt lärande i enlighet med regeringsprogrammet.

Syftet med propositionen är att samordna tjänsterna för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning ska främja kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången på kompetent arbetskraft. Syftet med inrättandet av servicecentret är att förnya servicesystemet så att kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder i högre grad än tidigare är kopplad till arbetslivets behov samt till utveckling och förnyande av näringarna och livskraften i regionerna.

Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet föreslås gemensamt svara för den styrning som anknyter till servicecentrets verksamhetsområde. Servicecentret föreslås vara en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet svara för den allmänna administrativa styrningen av servicecentret. Servicecentret föreslås ha till uppgift att inom sitt verksamhetsområde utveckla och samordna informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna, analysera prognostiseringsuppgifter om kompetens- och arbetskraftsbehov, finansiera utbildning och andra kompetenstjänster som riktar sig särskilt till dem som har sysselsättning eller står utanför arbetskraften och som kompletterar det övriga offentligt understödda utbildningsutbudet samt stödja regionala och andra samarbetsnätverk och främja deras genomslagskraft. I anslutning till servicecentret föreslås ett av statsrådet utsett råd för kontinuerligt lärande och sysselsättning, vars medlemmar företräder ministerierna och arbetslivet.

Servicecentret kan enligt förslaget bevilja statsunderstöd för ordnande av examensutbildning enligt lagen om yrkesutbildning, ordnande av utbildning enligt lagen om fritt bildningsarbete samt ordnande av utbildning enligt universitetslagen och yrkeshögskolelagen. Servicecentret föreslås också kunna anskaffa utbildning. Utöver att ordna utbildning föreslås servicecentret kunna finansiera verksamhet som stöder ansökan till och deltagande i utbildning.

Utöver inrättandet av ett servicecenter föreslås i propositionen vissa lagtekniska ändringar som förtydligar den organisatoriskt oberoende ställningen för de fristående enheterna vid Utbildningsstyrelsen. Dessutom föreslås en korrigering av lagteknisk natur i lagen om grundläggande utbildning.

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Avsikten är att de föreslagna lagarna ska träda i kraft den 1 september 2021. Ändringen av lagen om grundläggande utbildning avses dock träda i kraft redan den 1 augusti 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL ... 1
MOTIVERING ... 5
1 Bakgrund och beredning ... 5
1.1 Bakgrund ... 5
1.2 Beredning ... 6
2 Nuläge och bedömning av nuläget ... 8
2.1 Nuläget för kontinuerligt lärande samt centrala förändringsfaktorer ... 8
2.1.1 Förändringar i omgivningen ... 8
2.1.2 Former för kompetensutveckling som stöder kontinuerligt lärande ... 8
2.1.3 Kompetenstjänsternas struktur ... 9
2.1.4 Matchningen av tjänster ... 10
2.1.5 Genomförande och utvärdering av centrala politiska mål ... 11
2.2 Den fristående enhetens rättsliga ställning ... 12
3 Målsättning ... 13
4 Förslagen och deras konsekvenser ... 14
4.1 De viktigaste förslagen ... 14
4.1.1 Inrättande av servicecentret ... 14
4.1.2 Servicecentrets uppgifter ... 16
4.1.2.1 Utveckling och samordning av informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster ... 16
4.1.2.2 Prognostisering av kompetens- och arbetskraftsbehovet analys av uppgifterna ... 17
4.1.2.3 Beviljande och anskaffning av statsunderstöd för utbildning och andra kompetenstjänster särskilt för dem som har sysselsättning eller står utanför arbetskraften ... 17
4.1.2.4 Stöd till regionala serviceekosystem och till regionöverskridande samarbeten ... 19
4.1.3 Servicecentrets förvaltningsmodell ... 20
4.1.4 Antagning av studerande och den studerandes rättsliga ställning ... 21
4.1.5 Precisering av de fristående enheternas rättsliga ställning ... 21
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna ... 21
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser ... 21
4.2.1.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin ... 21
4.2.1.2 Konsekvenser för den ekonomiska ställningen på individuell nivå ... 23
4.2.1.3 Konsekvenser för företagens ekonomiska ställning ... 24
4.2.1.4 Konsekvenser för samhällsekonomin ... 25
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna ... 26
4.2.2.1 Konsekvenser för undervisnings- och kulturministeriet och för arbets- och näringsministeriet ... 26
4.2.2.2 Konsekvenser för Utbildningsstyrelsen ... 27
4.2.2.3 Konsekvenser för högskolor och läroanstalter ... 27
4.2.2.4 Konsekvenser för närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna samt utvecklings- och förvaltningscentret ... 28
4.2.2.5 Konsekvenser för kommunerna ... 29
4.2.3 Övriga samhälleliga konsekvenser ... 31
4.2.3.1 Konsekvenser för sysselsättningen ... 31

4.2.3.2 Konsekvenser för individuell kompetensutveckling 34
4.2.3.3 Konsekvenserna för individer och jämställdheten 35
4.2.3.4 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen 37
4.2.3.5 Konsekvenser för minoriteter 37
4.2.3.6 Konsekvenser för invandrarnas ställning 38
4.2.3.7 Konsekvenser för arbetslivet 39
4.2.3.8 Konsekvenser för regionerna 40
4.2.3.9 Konsekvenser för de digitala tjänsterna 40
4.2.3.10 Konsekvenser med avseende på dataskydd och hantering av personuppgifter 41
5 Alternativa handlingsvägar 44
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser 44
5.1.1 Utveckling av det nuvarande systemet 44
5.1.1.1 Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde 44
5.1.1.2 Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde 47
5.1.2 Bedömning av servicecentrets administrativa placering och av alternativa förvaltningsmodeller 48
5.1.3 Alternativ till finansieringsformerna 50
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet 52
6 Remissvar 53
6.1 Remissbehandling 53
6.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen 59
7 Specialmotivering 60
7.1 Lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning 60
1 kap. Allmänna bestämmelser 60
2 kap. Finansiering av utbildnings- och kompetenstjänster 66
3 kap. Bestämmelser om ordnande av utbildning som finansieras av servicecentret 71
4 kap. Ikraftträdande 77
7.2 Lag om Utbildningsstyrelsen 78
7.3 Lag om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet 79
7.4 Lag om fritt bildningsarbete 79
7.5 Lag om grundläggande utbildning 80
8 Ikraftträdande 81
9 Verkställighet och uppföljning 82
10 Förhållande till andra propositioner 83
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning 83
LAGFÖRSLAG 87
1. Lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning 87
2. Lag om ändring av 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen 92
3. Lag om ändring av 10 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet 93
4. Lag om ändring av 11 § i lagen om fritt bildningsarbete 94
5. Lag om ändring av 40 § i lagen om grundläggande utbildning 95
BILAGA 96
PARALLELLTEXTER 96
2. Lag om ändring av 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen 96

3. Lag om ändring av 10 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet....98
4. Lag om ändring av 11 § i lagen om fritt bildningsarbete....99
5. Lag om ändring av 40 § i lagen om grundläggande utbildning....100

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Ett centralt mål i statsminister Sanna Marins regeringsprogram är att utbildnings- och kompetensnivån höjs på alla utbildningsstadier, skillnaderna i lärande minskar och den utbildningsmässiga jämlikheten ökar. I regeringsprogrammet ingår en parlamentarisk reform av det kontinuerliga lärandet, som ska svara på behovet för var och en att utveckla och förnya sitt kunnande under hela livet.

Enligt regeringsprogrammet ska helhetsöversynen i fråga om hela utbildningsvägen beakta att utbudet och finansieringen av utbildning, den sociala tryggheten, omställningsskyddet, utkomstskyddet för arbetslösa, den frivilliga och arbetskraftspolitiska utbildningen samt identifieringen av kunnande ska anpassas till det nya systemet. Reformen av det kontinuerliga lärandet genomförs i trepartssamarbete med utbildningsanordnarna.

Regeringsprogrammet innehåller följande skrivningar om reformen som hänför sig till denna regeringsproposition:

- Verksamheten, handledningen och finansieringen inom de olika utbildningsstadierna ska utvecklas så att Finland kan erbjuda ett omfattande utbud av mångsidiga och arbetslivsorienterade utbildningshelheter med inriktning på det kontinuerliga lärandet.

- Beredskapen inför strukturomvandlingar ska utvecklas. Fokus ligger särskilt på branscher som utsätts för förändringstryck till följd av den tekniska utvecklingen och klimatförändringen.

- Det ska erbjudas mer examensinriktade fortbildningar, kompletterande utbildningar och specialiseringsutbildningar i arbetslivet. Målet är att främja kontinuerligt lärande, förbättra de anställdas anställningsskydd, stärka grundläggande färdigheter hos vuxna med bristande färdigheter samt svara på behovet av arbetskraft inom olika områden och branscher.

- Övergripande tjänster för livslång vägledning skapas för att alla ska ha lika möjligheter till kontinuerligt lärande och för att kompetensutvecklingen ska riktas på ett strategiskt sätt med tanke på individen och samhället. Genom handledning stöds det kontinuerliga lärandet också för de grupper som är underrepresenterade i vuxenutbildningen.

- Utifrån individers olika behov ska det utvecklas nya kostnadseffektiva serviceformer. Särskilt prioriterade grupper är lågutbildade, arbetslösa som behöver omskolning och personer som riskerar att bli arbetslösa.

- Högskolesystemet ska utvecklas till en plattform för studerande och för kontinuerligt lärande. Studerande med olika status – examensstuderande, studerande för livslångt lärande och personer som saknar studieplats – bör kunna välja studier på ett flexibelt sätt bland utbudet vid alla finländska högskolor, oberoende av organisationsgränser och geografiska begränsningar.

Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning bereds parallellt med arbetet för att utveckla den övriga förvaltningen och tjänsterna. Statsminister Marins regering är bland annat i färd med att reformera strukturerna för skötseln av sysselsättningen och regionförvaltningen. I kommunförsöket för främjande av sysselsättningen överfördes cirka 230 000 arbetssökande kunder från ingången av mars 2021 till kommunerna. Syftet med försöken är att förbättra de

arbetssökandes servicestigar genom att förbättra kommunernas möjligheter att själva planera och utveckla processer som har genomslag. Kommunerna ska samla tjänster som de själva upprätthåller samt andra tjänster till stöd för arbetssökande och integrera verkställandet inom ramen för utvecklingen av näringarna i regionen. Regeringen kommer att utnyttja de erfarenheter som erhålls genom kommunförsöket för att reformera strukturerna för skötseln av sysselsättningen i större skala. Under budgetmanglingen hösten 2020 fattade regeringen beslut om att överföra arbetskraftsservicen till lokal nivå. Beredningen har redan inletts.

Hösten 2020 utreddes parlamentariskt under vilka förutsättningar samt vilka uppgifter som skulle kunna överföras från kommunerna, samkommunerna och staten till självstyrande områden som är större än en kommun. I utredningen föreslås att de uppgifter inom miljö- och hälsoskydd som nu sköts av kommunerna 1.1.2026 ska överföras till välfärdsområdena i enlighet med regeringens proposition gällande social- och hälsovårdsreformen. Miljö- och hälsoskyddsuppgifterna omfattar hälsoskydd, tobakskontroll, veterinärvård och livsmedelstillsyn. Vidare föreslås att man överväger en fortsatt granskning av utvidgningen av de sektorsövergripande landskapens uppgifter. Enligt utredningen borde en eventuell fortsatt granskning göras då omvärlden förändras och när välfärdsområdenas verksamhet etableras också i fråga om uppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet. Om en eventuell fortsatt granskning genomförs, bör den enligt utredningen inriktas på de uppgifter som landskapsförbunden för närvarande sköter, men eventuellt också på andra uppgifter som är viktiga med tanke på den regionala utvecklingen.

Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning ska enligt förslaget inleda sin operativa verksamhet innan ovan nämnda bestående reformer inleds, men efter att kommunförsöket med sysselsättning har inletts. Med tanke på resultatet för servicecentrets verksamhet är det väsentligt att samarbetet med de nya regionala strukturerna utarbetas redan i beredningsskedet. Reformerna bildar en helhet som svarar mot den omfattande omvandling som pågår i samhället och arbetslivet.

1.2 Beredning

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 25 september 2019 ett projekt för att reformera det kontinuerliga lärandet. Projektet pågår till den 31 mars 2023.

Den parlamentariska gruppen för kontinuerligt lärande drog 14.5.2020 upp riktlinjerna för reformen av servicesystemet för kontinuerligt lärande. Ett centralt mål är att förnya servicesystemet så att kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder i högre grad än tidigare kopplas till arbetslivets behov samt till utveckling och förnyande av näringarna och livskraften i regionerna. Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet fick i uppdrag att utifrån riktlinjerna utreda hur det vore ändamålsenligt att organisera och verkställa en politik och servicestruktur för kontinuerligt lärande som är gemensam för flera aktörer på nationell och regional nivå.

I en utredning som de två ministerierna publicerade 23.6.2020[1] föreslogs att det inrättas ett servicecenter för kompetens och sysselsättning som en s.k. fristående enhet i anslutning till Utbildningsstyrelsen. I enlighet med vad som konstateras i utredningen är enhetens centrala uppgifter

[1] Opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö (2020). Selvitys jatkuvan oppimisen palveluorganisaation perustamisesta. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/83d58d9a-95e5-425b-9b21-8328982e883b/8c80d204-84b8-4555-ac3c-a14aad1cbcec/MUISTIO_20200820115641.pdf

prognostisering av arbetskrafts- och kompetensbehov, vägledning av kunder och företag, analys och samordning av efterfrågan och utbud på samt anskaffning av kompetenstjänster.

Under budgetmanglingen om budgeten för 2021 beslöt regeringen 14.—15.9.2020 att undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet i samarbete med arbetslivsorganisationerna och regionförvaltningen ska bereda inrättandet av ett servicecenter för kontinuerligt lärande och sysselsättning så att det kan inleda verksamheten 2021. I besluten under budgetmanglingen konstateras att målet är att utveckla kompetensen hos befolkningen i arbetsför ålder samt höja sysselsättningsgraden. Centret ska vara verksamt nära arbetslivet och främja olika former av inlärning i arbetet. För förvaltningen och styrningen av servicecentret svarar undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet i samarbete med arbetslivsorganisationerna. De administrativa lösningarna bereds i större detalj som en del av helheten.

Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet tillsatte en beredningsgrupp för att verkställa de beslut som togs under budgetmanglingen. Till medlemmar i gruppen utsågs företrädare för ministerierna, arbetslivsorganisationerna, Kommunförbundet, Utbildningsstyrelsen, NTM-centralerna samt arbets- och näringsförvaltningen. Dessutom ordnade undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet 23.11.2020 en diskussion för intressentgrupperna om servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning. I diskussionen deltog företrädare för utbildningsanordnarna, serviceproducenter, studerande och andra intressentgrupper samt medlemmar i beredningsgruppen. Beredningsgruppens mellanrapport blev klar den 7 december 2020. I mellanrapporten granskades alternativ angående serviceenhetens uppgifter, placeringsort och resurser.

Den parlamentariska gruppen för kontinuerligt lärande godkände riktlinjerna för reformen av kontinuerligt lärande 17.12.2020[2]. I riktlinjerna konstateras att det i servicesystemet för kontinuerligt lärande till stöd för tjänsterna behövs samordning och en struktur som gör det möjligt att främja matchningen mellan utbud och efterfrågan på kompetens, förutse kompetensbehov, förnya och anskaffa kompetenstjänster samt stöda samarbetsstrukturerna i regionerna.

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med arbets- och näringsministeriet. Ministerarbetsgruppen för kunnande, bildning och innovationer samt ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen har behandlat servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning flera gånger under beredningen.

Utlåtanden om utkastet till propositionen har begärts av centrala intressentgrupper på bred front. Utkastet till proposition har varit på remiss 1.—25.3.2021. Remisstiden var på grund av propositionens brådskande natur kortare än den riktgivande remisstiden på sex veckor, eftersom servicecentret i propositionen i enlighet med de riktlinjer som fastslagits föreslås inleda verksamheten under 2021. Ett sammandrag av remissyttrandena kan läsas på projektsidorna för regeringens proposition.

Koordineringsgruppen för regionalisering informerades 7.1.2021 om beredningen av servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Ärendet behandlades vid koordineringsgruppens möte den 20.4.2021. Koordineringsgruppen för regionalisering biföll undervisnings- och kulturministeriets förslag om att man avstår från att göra en placeringsutredning.

[2] Valtioneuvosto (2020). Osaaminen turvaa tulevaisuuden: Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset (Valtioneuvoston julkaisuja 2020:38). http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-610-5

Propositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning den 13 april 2021.

Propositionen har bedömts av rådet för bedömning av lagstiftningen. Rådet för bedömning av lagstiftningen gav ett utlåtande om propositionen 27.4.2021 och det utlåtande som rådet avgett i ärendet kan läsas på https://vnk.fi/sv/radet-for-bedomning-av-lagstiftningen/utlatanden. Beredningshandlingarna till regeringens proposition finns i den offentliga tjänsten på adressen https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM008:00/2021.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nuläget för kontinuerligt lärande samt centrala förändringsfaktorer

2.1.1 Förändringar i omgivningen

De viktigaste förändringsfaktorerna som påverkar den arbetsföra befolkningens framtida kompetensbehov är globaliseringen, tekniska förändringar och förändringar i befolkningens åldersstruktur. Den tekniska utvecklingen förändrar medborgarnas vardag och arbete. Arbetsuppgifter försvinner, och i deras ställe uppstår jobb för vilka det för det mesta krävs kompetens på högskolenivå. Enbart grundskolan räcker inte längre till för att få sysselsättning. Nya former av egenföretagande ökar, och utmanar på många sätt verksamhetsmodellerna inom det traditionella arbetslivet. Befolkningsutvecklingen förutsätter bland annat ökad invandring och att äldre personers kunnande utnyttjas bättre.

Den ekonomiska strukturomvandlingen påskyndas av coronapandemin. Om befolkningens kompetens inte motsvarar arbetslivets nya krav, kan tillväxtbranschernas potential som förnyare av arbetsmarknaden och drivkraft för ekonomin inte utnyttjas. I ju mindre grad övergången från ett jobb till ett annat går via perioder av arbetslöshet, desto bättre är det för både individen och samhället. Utan kontrollerade kompetenssatsningar förväntas bristen på kompetent arbetskraft bromsa upp en förnyelse av ekonomin, samtidigt som arbetslösheten bland lågutbildade förvärras.

Finlands satsningar på vuxenutbildning samt den vuxna befolkningens kompetens och deltagande i arbetslivet är på god nivå. Emellertid anhopas kompetens och deltagande hos en del personer, medan hundratusentals fortfarande har bristfälliga grundläggande färdigheter. Högt utbildade och personer som har en god ställning på arbetsmarknaden deltar betydligt mer i vuxenutbildning än lågavlönade och personer med svag grundutbildning. Skillnaderna i deltagande har knappt minskat trots att olika åtgärder har vidtagits. Efterfrågan på utbildning för personer i arbetsför ålder är klart inriktad på utbildning som leder till examen vid högskolor och andra läroanstalter.

Nuläget för kontinuerligt lärande, dess utmaningar och ändringsbehov beskrivs närmare i statsrådets publikation om riktlinjerna för den parlamentariska reformen av kontinuerligt lärande.

2.1.2 Former för kompetensutveckling som stöder kontinuerligt lärande

I fråga om utbildningsutbudet samt rådgivnings- och vägledningstjänsterna för personer i arbetsför ålder är de viktigaste aktörerna de läroanstalter, högskolor och andra organisationer som ordnar utbildnings-, handledning - och sysselsättningstjänster samt närings-, trafik- och miljöcentralerna (nedan *NTM-centralerna),* arbets- och näringsförvaltningstjänsterna (nedan *arbets- och näringstjänsterna*) samt Utbildningsstyrelsen.

Till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde hör grundläggande utbildning, gymnasieutbildning, yrkesutbildning, högskolorna samt fritt bildningsarbete och grundläggande konstundervisning. Personer i arbetsför ålder kan söka sig till alla dessa utbildningsformer, och inom en del av dem ordnas därtill utbildningshelheter som är särskilt skräddarsydda för vuxna. Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar också för arbetskraftsutbildning som leder till examen. Arbets- och näringsministeriet ansvarar för arbetskraftsutbildning som inte leder till examen. Med stöd av en temporär ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (1139/2020) kan arbetskraftsmyndigheterna dock fram till den 30 juni 2022 under vissa förutsättningar även anskaffa studier som leder till högskoleexamen som arbetskraftsutbildning. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för en stor del av förmånerna under utbildningens gång för personer i arbetsför ålder, såsom vuxenutbildningsstödet.

I budgeten för 2021 riktades cirka 525 miljoner euro särskilt till utbildningsutbudet för personer i arbetsför ålder. År 2020 deltog cirka 4 000—5 000 studerande i den grundläggande utbildningen för vuxna, inom den grundläggande utbildningen avlades cirka 15 000 kurser i ämnesstudier, i gymnasieutbildning för vuxna fanns cirka 6 500 studerande och inom gymnasiets ämnesstudier avlades cirka 9 300 kurser. Inom den öppna yrkeshögskolan deltog cirka 74 400, inom det öppna universitetet cirka 114 600 och inom specialiseringsutbildning cirka 1 500 personer. Vid medborgarinstituten genomfördes sammanlagt över 2 026 000 undervisningstimmar, vid folkhögskolorna över 224 400 studerandeveckor, vid studiecentralerna cirka 215 900 undervisningstimmar och vid sommaruniversiteten cirka 91 500 undervisningstimmar. Inom yrkesinriktad arbetskraftsutbildning som leder till examen fanns cirka 13 200 studerande och cirka 31 900 studerande inledde arbetskraftsutbildning som inte leder till examen.

Dessutom deltar personer i arbetsför ålder i yrkesutbildning eller i högskolornas examensutbildning. I statsbudgeten för 2021 riktades sammanlagt över 3,16 miljarder euro till dessa utbildningar. Anordnarna av yrkesutbildning, yrkeshögskolorna och universiteten beslutar själva om den interna allokeringen av den erhållna finansieringen, så det finns inga tillgängliga uppgifter om allokeringen av finansieringen till personer i arbetsför ålder. Enligt de senaste uppgifterna i informationsresursen Koski, som administreras av Utbildningsstyrelsen, fanns det år 2020 sammanlagt cirka 315 000 studerande inom yrkesutbildning (inklusive utbildning som handleder för yrkesutbildning och annan yrkesutbildning), varav över 21 100 inom arbetskraftsutbildning. Av alla studerande var 53 procent över 25 år gamla. Enligt uppgifter från undervisningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen fanns det sammanlagt över 147 000 studerande i yrkeshögskolornas examensutbildningar år 2020, av vilka 36 procent var över 30 år gamla. År 2020 fanns det sammanlagt cirka 137 000 studerande inom universitetens lägre och högre högskoleexamensutbildning, av vilka 27 procent var över 30 år gamla.

En närmare beskrivning av det nuvarande systemet för kontinuerligt lärande finns i det bakgrundsmaterial som publicerats på projektsidorna för reformen av det kontinuerliga lärandet[3].

2.1.3 Kompetenstjänsternas struktur

De offentligt finansierade kompetenstjänsterna för befolkningen i arbetsför ålder har en decentraliserad struktur som bestämts enligt förvaltningsområde. Kompetenstjänster som lämpar sig

[3] Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet (2020). Det nuvarande servicesystemet för kontinuerligt lärande: Utbildningsformer avsedda för vuxna i utbildningssystemet och arbetskraftsutbildning, utkomst under studierna och beskattning av kostnaderna för utbildningen. Bakgrundsmaterial för riktlinjerna för den parlamentariska reformen av kontinuerligt lärande. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/83d58d9a-95e5-425b-9b21-8328982e883b/ea8387fb-2b4f-4ed2-bd2e-90d83ab2fe97/JULKAISU_20201217053816.pdf

för den vuxna befolkningen i arbetsför ålder och som man kan söka sig till med utgångspunkt i sina egna behov och målsättningar ordnas i stor utsträckning av anordnare av yrkesutbildning, aktörer inom det fria bildningsarbetet och högskolorna. Närings-, trafik- och miljöcentralerna skaffar i första hand sådana tjänster för kompetensutveckling för arbetslösa som syftar till sysselsättning, och besluten om inledande av utbildning fattas i samarbete med arbets- och näringsbyrån. Inom frivillig utbildning för arbetslösa utnyttjas utbudet av utbildningsorganisationer som står under offentlig tillsyn och den basfinansiering som anvisats dem via undervisnings- och kulturministeriet.

Den decentraliserade servicestrukturen har erbjudit alla möjlighet att individuellt söka sig till den utbildning som står till buds när det varit ändamålsenligt med tanke på de egna målen och möjligheterna eller när det har avtalats om detta tillsammans med arbets- och näringsbyrån. I det decentraliserade systemet har man dock inte lyckats skapa en helhetsbild av kompetensbehoven hos befolkningen i arbetsför ålder, och arbetslivet har inte heller lyckats formulera några enhetliga politiska mål för att svara på omvälvningarna i arbetslivet.

Framtagandet av information om behoven hos befolkningen i arbetsför ålder och arbetslivet, inklusive prognostisering har byggts upp för att betjäna olika syften, vilket bl.a. lett till att prognostiseringen av kompetensbehovet över olika tidsintervall ger svårbegripliga och delvis inbördes motstridiga resultat. Detta har lett till att hänvisandet av vuxna och personer i arbetsför ålder till olika slags kompetenstjänster inte baserar sig på gemensamt analyserad och delad information. Det finns ingen gemensam lägesbild för de olika politikområdena angående förändringarna i arbetslivet och kompetensbehoven i anslutning till dem.

2.1.4 Matchningen av tjänster

Den nuvarande servicestrukturen har inte kunnat svara mot olika befolkningsgruppers kompetensbehov eller i tillräckligt hög utsträckning förmått bidra till en enhetlig arbetskarriär för enskilda personer. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD bedömer i sin rapport[4] 19.2.2020 att Finland har ett utvecklat utbildningssystem som erbjuder personer i arbetsför ålder mångsidiga möjligheter att utveckla kompetensen på olika utbildningsstadier. Deltagandet och kompetensen är på hög nivå. Samtidigt finns det betydande utmaningar i systemet för kontinuerligt lärande i anknytning till riktandet av utbildningen, vilket konkretiseras i att utbildningen anhopar sig kraftigt och att vissa grupper helt lämnas utanför kompetensutvecklingen samt i form av ett matchningsproblem i fråga om arbetskraften.

I bedömningen fäste OECD uppmärksamhet vid att det finländska utbildningssystemet är universellt, öppet och transparent, men att personer med svaga grundläggande färdigheter inte alltid har tillräckliga färdigheter för att kunna utnyttja det. Betoningen på examensinriktad utbildning inom utbildningsutbudet kan inom vissa målgrupper minska viljan att delta. En bieffekt av det universella utbildningsutbudet är att det sällan riktar sig direkt till vissa grupper. I motsats till många andra OECD-länder har Finland ingen struktur som syftar till att motivera vuxna med svaga grundläggande färdigheter och som systematiskt stöder dem att förvärva eller stärka sina grundläggande färdigheter. Det finns dock belägg för att vuxna, särskilt de som har svaga grundläggande färdigheter, behöver utbildning som är skräddarsydd för dem. Studierna bör vara praktiskt inriktade och kopplas till problemlösningssituationer och relevant kontext. Avsaknaden av

[4] OECD 2020 Continuous Learning in Working Life in Finland, OECD Publishing, Paris. https://doi.org/10.1787/25206125

kortare, arbetsrelaterade och erkända möjligheter till vuxenutbildning verkar hindra många vuxna med svaga basfärdigheter från att delta i utbildning.

De utmaningar som OECD lyft fram stöds av iakttagelser som gjorts i andra undersökningar och utredningar. I undersökningarna har det konstaterats att det verkar krävas en stark aktiv insats på individuell nivå för att kunna delta i vuxenutbildning och klara sig i arbetslivet och att det[5] är svårt att uppmuntra lågutbildade att delta i vuxenutbildning med hjälp av instrument som inte riktar sig till dem.[6] För de underrepresenterade grupperna är det av största vikt att varje grupp erbjuds tjänster i förhållande till orsakerna till att de har lämnats utanför vuxenutbildningen och att man når dem.[7]

Det finns också branschvisa och regionala brister i på vilket sätt kompetenstjänsterna riktas, vilket syns i divergerande matchningsproblem gällande arbetskraft. Förutom de utbildningsmässigt underrepresenterade grupperna inverkar förändringarna i arbetslivet också specifikt på andra gruppers behov av kompetens. Till exempel förutsätter en strukturomvandling inom en viss bransch ofta riktade resurser med särskilt fokus. Även om det finns ett utbud, är det svårt för en enskild individ att samla ihop de kompetenstjänster och utbildningshelheter som behövs, och å andra sidan är det svårt för näringslivet och den offentliga sektorn att hitta sådana kompetenstjänster som motsvarar individuella behov. Med den nuvarande servicestruktur är det dessutom svårt att svara mot sådana behov som förutsätter till exempel nya slags utbildningshelheter och att man kan erbjuda stödfunktioner i anslutning till dem enligt det regionala behovet inom de näringar eller branscher som genomgår en specifik förändring.

2.1.5 Genomförande och utvärdering av centrala politiska mål

Kontinuerligt lärande som fenomen betraktat fördelar sig över olika sektorer i samhället. Även inom förvaltningsområdena behandlas fenomenet som partiella helheter. Det faktum att kontinuerligt lärande som fenomen betraktat fördelar sig över olika samhällsområden, förvaltningsområden och utbildningsstadier inom utbildningssystemet har försvårat en helhetsgranskning. Det har varit svårt att utforma koherenta politiska mål och att uppnå dem. Resurserna har inte kunnat allokeras snabbt och flexibelt enligt medborgarnas och arbetslivets behov.

Det har också framförts kritik mot att arbetslivet distanserat sig i alltför hög grad från utbildningssystemet, i synnerhet i fråga om uppställandet och uppnåendet av utbildningsmålen på olika områden. Arbetslivets deltagande i utformningen och genomförandet av målen för kunnandet hos befolkningen i arbetsför ålder har varit sporadiskt och närmast handlat om tidsbundna projekt och arbetsgrupper. Arbetslivet har inte i tillräcklig grad fäst sig vid sådana strukturer där den offentliga förvaltningen stöder hanteringen av förändringar i arbetslivet och främjar konkurrenskraften.

De reformer av yrkesutbildningslagstiftningen, högskolelagstiftningen och finansieringssystemen samt de ändringar som gäller arbetslöshetsförmåner som genomförts under de senaste åren

[5] Eteläpelto, A., Heiskanen, T., & Collin, K. (2011). Vallan ja toimijuuden monisäikeisyys. Valta ja toimijuus aikuiskasvatuksessa. Aikuiskasvatuksen 49. vuosikirja. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura.
[6] Schwerdt, G., Messer, D., Woessmann, L. & Wolter, S. C. (2012). The impact of an adult education voucher program: Evidence from a randomized field experiment. Journal of Public Economics, 96(7—8), 569—583.
[7] Lehtonen, E. & Mielityinen, I. (2012). Utredning angående personliga utbildningskonton. Förslag och utvärdering av deras genomslagskraft. Slutrapport Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 27 Helsingfors: Undervisnings- och kulturministeriet.

stöder kontinuerligt lärande under arbetskarriären. Åtgärderna räcker dock inte till för att svara på den utmaning omskolning och fortbildning innebär för befolkningen i arbetsför ålder.

2.2 Den fristående enhetens rättsliga ställning

I 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen (564/2016) föreskrivs om Utbildningsstyrelsens fristående enheter. Enligt den gällande bestämmelsen är Nationella centret för utbildningsutvärdering och kansliet för studentexamensnämnden fristående enheter vid Utbildningsstyrelsen. Dessa aktörer har verkat som fristående enheter vid Utbildningsstyrelsen sedan ingången av 2018.

De fristående enheter är fristående enheter som är verksamma inom Utbildningsstyrelsens organisation och som utgör en del av Utbildningsstyrelsens bokföringsenhet. Bestämmelser om deras verksamhet finns i den speciallagstiftning som gäller dem. Utbildningsstyrelsen ska vara ett förvaltande ämbetsverk för sina fristående enheter och ordna administrativa tjänster och andra stödtjänster för dem. På grund av karaktären av de uppgifter som föreskrivits för Nationella centret för utbildningsutvärdering och studentexamensnämnden är det särskilt viktigt att säkerställa att uppgifterna sköts självständigt och oberoende. I regeringens proposition med förslag till lag om inrättandet av de fristående enheterna (RP 31/2017 rd) betonas att Utbildningsstyrelsen för att garantera en oberoende skötsel av uppgifterna vid de fristående enheterna i egenskap av det förvaltande ämbetsverket inte har behörighet att utföra uppgifter som hör till de fristående enheterna. Utbildningsstyrelsens generaldirektör har dock helhetsansvaret för att Utbildningsstyrelsen och dess fristående enheter, Nationella centret för utbildningsutvärdering och Studentexamensnämndens kansli, sköter sina uppgifter i enlighet med lagstiftningen och inom ramen för anslagen i statsbudgeten.

Riksdagens kulturutskott har i sitt betänkande gällande regeringens proposition med förslag till lag om inrättande av de fristående enheterna (KuUB 4/2017 rd) understrukit att dessa fortfarande kommer att ha sina nuvarande lagfästa uppgifter som självständiga myndigheter. Kulturutskottet betonade också att den förvaltningsmodell som föreslås i regeringspropositionen möjliggör samverkanseffekter och stärkt expertis inom ämbetsverkens förvaltnings- och stödtjänster. Enligt ett uttalande i riksdagens svar (RSv 49/2017 rd) förutsatte riksdagen att undervisnings- och kulturministeriet utreder vilka konsekvenser omorganiseringen har för Nationella centret för utbildningsutvärderings och studentexamensnämndens självständighet, oberoende och internationellt erkända status, och att ministeriet lämnar en utredning till kulturutskottet 2019. Undervisnings- och kulturministeriet inbjöd 11.6.2019 professor Olli Mäenpää att i egenskap av utredare bedöma organisationsreformens konsekvenser på det sätt som framgår av riksdagens uttalande. Professor Mäenpää lämnade 30.9.2019 sin utvärderingsrapport till ministeriet (Organisaatiouudistuksen vaikutukset Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen ja Ylioppilastutkintolautakunnan itsenäisyyteen, riippumattomuuteen ja kansainvälisesti tunnustettuun asemaan, OKM/30/040/2019).

Utredare Mäenpää bedömde självständigheten och oberoendet för administrativa enheter inom statsförvaltningen utifrån fyra olika kriterier: extern självständighet, förvaltningens interna oberoende, subjektivt oberoende och objektivt oberoende (de viktigaste slutsatserna, se utredningen s. 46—49). I utredningen konstateras att de juridiska garantierna för de fristående enheternas organisatoriska oberoende generellt sett kan anses gå i rätt riktning men vara otillräckliga. Utbildningsstyrelsen kan inte anses ha behörighet att ingripa i hur de fristående enheterna utför de uppgifter som hör till dem, men grunderna för det administrativa förhållandet mellan den fristående enheten och det förvaltande ämbetsverket är dock mycket vagt definierat i lag eller så saknas en definitionen helt och hållet. Grunddragen i den modell med ett förvaltande ämbetsverk som utgör kärnan i organisationsförändringen är också bristfälligt definierade i lagen.

Framför allt har Utbildningsstyrelsens generaldirektörs och direktionens beslutanderätt i förhållande till de fristående enheternas oberoende verksamhet i lagen till vissa delar definierats på ett sätt som ger upphov till oklarheter och tolkningssvårigheter. I utredningen konstateras att en sådan öppenhet och mångtydighet i regleringen på lagnivå kan försämra de fristående enheternas organisatoriska oberoende.

Utredare Mäenpää har konstaterat att lagstiftningen bör preciseras så att den motsvarar de särskilda krav på de fristående enheternas organisatoriska och funktionella oberoende som utgör de grundläggande utgångspunkterna för genomförandet av förvaltningsverksmodellen, eftersom lagstiftningen är bristfällig och mångtydig i fråga om enheternas organisatoriska oberoende. Enligt Mäenpää gäller det omedelbara behovet av precisering främst Utbildningsstyrelsens generaldirektörs och direktionens behörighet i förhållande till de fristående enheterna vid Utbildningsstyrelsen. Samtidigt vore det skäl att i lagen även precisera grunderna för de administrativa stödtjänsterna och innehållet i de fristående enheternas funktionella oberoende.

3 Målsättning

Syftet med inrättandet av servicecentret är att förnya servicesystemet så att kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder i högre grad än tidigare är kopplad till arbetslivets behov samt till utveckling och förnyande av näringarna och livskraften i regionerna. Målet är att skapa ett serviceekosystem för kontinuerligt lärande som stöder medborgarnas, företagens och andra arbetsgivares samt regionernas förutsättningar att svara på förändringarna i arbetslivet och tillämpa innovationer inom tjänster och produktion. Verksamheten inom ett service-ekosystem stöds av aktuell information om utbildningsutbudet och utbildningsaktörernas förmåga att tillhandahålla utbildning, snabbt uppkomna behov att utveckla individuell kompetens eller kompetens som arbetslivet efterfrågar och å andra sidan information om utbildningsbehoven på medellång och lång sikt.

Syftet med propositionen är att samordna tjänsterna för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Enligt propositionen ska förslaget leda till uppkomsten av en gemensam struktur för arbets- och näringsförvaltningen, undervisningsförvaltningen och arbetslivssorganisationerna som ska svara på de kompetensutmaningar som förändringarna i arbetet och arbetslivet medför. Målet är att erbjuda service som ger medborgare, företag och andra arbetsgivare samt regionerna förutsättningar att anpassa sig till dessa förändringar. Avsikten är att fylla luckorna i det nuvarande utbildningsutbudet för personer i arbetsför ålder, och göra det möjligt att genomföra utbildningar som är skräddarsydda för vissa målgruppers behov eller befinner sig i gränssnitten mellan olika utbildningsformer.

Syftet med propositionen är att öka hela utbildningssystemets och andra kompetensproducenters förmåga att fungera som en plattform för kontinuerligt lärande i en värld som förändras i snabb takt. Målet är att man genom utbildnings- och kompetenstjänster bättre än för närvarande ska

kunna svara proaktivt på förändringarna i arbetslivet. Propositionen stöder en modell av plattformsnitt inom utbildning och att högskolesystemet i enlighet med regeringsprogrammet utvecklas till en plattform för studerande och för kontinuerligt lärande.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Inrättande av servicecentret

I propositionen föreslås att det inrättas ett servicecenter för kontinuerligt lärande och sysselsättning, nedan även *servicecentret,* som ska främja kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången på kompetent arbetskraft. Servicecentret föreslås vara en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen. Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet svarar enligt förslaget gemensamt för styrningen i anknytning till servicecentrets verksamhetsområde. Undervisnings- och kulturministeriet svarar enligt förslaget för styrningen av den allmänna förvaltningen i anknytning till servicecentret.

Servicecentret ska utveckla och samordna informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna inom sitt verksamhetsområde, analysera prognosuppgifterna gällande kompetens- och arbetskraftsbehoven, bevilja statsunderstöd för samt skaffa utbildning och andra kompetenstjänster som riktar sig särskilt till dem som har sysselsättning eller står utanför arbetskraften samt stödja regionala och andra samarbetsnätverk och främja deras genomslagskraft. Enligt förslaget ska servicecentret stödja producenter av kompetens- och sysselsättningstjänster och ge utvecklingen av tjänsterna kontinuitet, i stället för tidsbundna projekt.

Potentiell målgrupp för servicecentrets funktioner är hela befolkningen i arbetsför ålder. Genom den föreslagna utvecklingen och samordningen av informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna, prognostiseringen av kompetens- och arbetskraftsbehov samt regionala stödåtgärder främjas kunnandet och karriärutvecklingen inom befolkningen i arbetsför ålder i stor utsträckning, liksom även tillgången på kunnig arbetskraft inom företag och hos andra arbetsgivare. De huvudsakliga målgrupperna i fråga om finansieringen av kompetenstjänster och gällande utvecklingen av stödåtgärder i anslutning till dem är sysselsatta personer samt sådana som står utanför arbetskraften. Även arbetslösa kan delta i utbildningarna, men servicecentret finansierar inte arbetskraftsutbildning. Det är inte ändamålsenligt att på förhand avgränsa målgrupper, branscher eller områden noggrannare än enligt vad som konstaterats ovan, eftersom behoven och situationerna varierar. Tjänsterna ska enligt förslaget tillhandahållas inom ramen för de anslag som står till förfogande. Närmare bestämmelser om allokeringen av och innehållet i tjänsterna ska fattas i servicecentrets utvecklingsplan och den årliga verksamhetsplanen.

Servicecentrets åtgärder ska enligt förslaget komplettera det övriga systemet. Servicecentrets mål är att rikta kompetenstjänster och andra tjänster enligt det behov som observerats. Det ska fullgöra sin uppgift bl.a. genom att finansiera sådana kompetenstjänster som på förhand främjar behoven inom ett visst område, en viss bransch eller i fråga om vissa målgrupper. Avsikten är

enligt förslaget att genomföra begränsade riktade åtgärder som inte syftar till kompetensutveckling inom hela den vuxna befolkningen eller till att lösa matchningsproblemet i sin helhet. Genom att stödja regionala ekosystem, analysera och dela prognostiseringsuppgifter samt utveckla och samordna informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster främjas genomslagskraften för annat utbud på utbildnings- och kompetenstjänster för personer i arbetsför ålder. Det grundläggande utbudet på yrkesutbildning, högskolor och fritt bildningsarbete ska enligt förslaget även i fortsättningen utgöra den kvantitativt sett största kanalen för kompetenstjänster för befolkningen i arbetsför ålder. Genom den föreslagna arbetskraftsutbildningen säkerställer man framför allt att det finns tillräckligt med utbildning som riktas till arbetslösa. Den inlärning som arbetsgivare erbjuder och den inlärning som sker i arbetet ska också i fortsättningen ha en betydande roll med avseende på kompetensutvecklingen hos arbetstagarna.

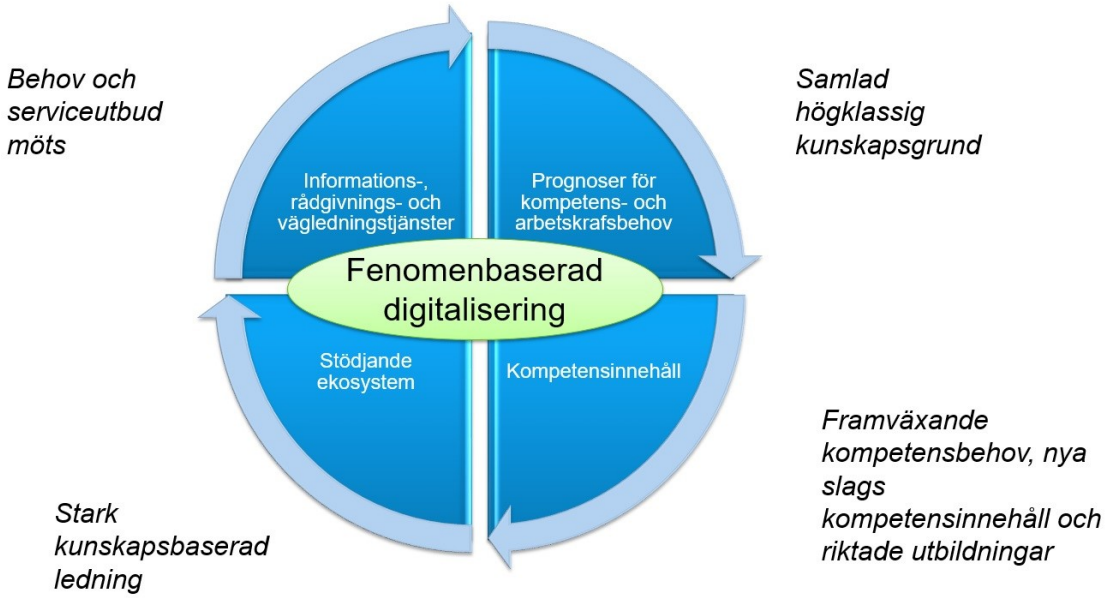
Genom att samla in information om det befintliga utbildningsutbudet, andra tjänster och prognostiseringar samt genom att samarbeta med närings-, trafik- och miljöcentralerna och regionala nätverk ska servicecentret enligt förslaget säkerställa att det inte uppstår några överlappningar inom utbudet på utbildnings- och kompetenstjänster, analyser av prognostiseringsuppgifter eller inom andra uppgifter.

Syftet med servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning är att främja flexibla övergångar i arbetslivet samt stödja socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbara förändringar av arbetet. Samtidigt ska servicecentret stödja utvecklandet av näringarna med beaktande av regionala särdrag. I de föreslagna uppgifterna vid servicecentret har man velat lämna tillräckligt med spelrum för centrets verksamhet i förhållande till förändringarna i verksamhetsmiljön. Beslut om målen och de centrala åtgärderna för servicecentrets verksamhet fattas enligt förslaget i utvecklingsplanen och de årliga prioriteringarna i verksamhetsplanen.

Servicecentrets uppgifter ska enligt förslaget bilda en funktionell helhet genom vilken man eftersträvar ny genomslagskraft. Prognoserna och analysen av dem föreslås utgöra grunden för servicecentrets hela verksamhet. Genom ett riktat kompetensutbud ska servicecentret svara på de behov som identifierats. Genom att utveckla informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna främjas identifieringen av kompetensbehoven och en ändamålsenlig inriktning av serviceutbudet. Genom att medvetet och funktionellt stödja andra aktörer förbättras en resultatrik resursallokering samt främjas informationsledning och nätverksbaserat samarbete. Servicecentret ska i sin verksamhet i hög grad utnyttja digitala tjänster och information som samlas från digitala källor.

Den styrande principen för servicecentrets verksamhet föreslås vara att den ska vara fenomenbaserad. I egenskap av gemensam aktör och struktur för undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet ska servicecentret skapa förutsättningar för att kunna formulera den nya politisk som uppstår i kontaktytan mellan sysselsättnings- och kompetenspolitiken. Arbetslivet ska enligt förslaget delta i inriktningen av servicecentrets verksamhet. Den uppgiftshelhet som servicecentret föreslås handha ska stödja ministeriernas gemensamma politiska beredning och styrning samt bidra till att man inom hela serviceekosystemet tillägnar sig det fenomen som kontinuerligt lärande innebär. De uppgifter som föreslås ingå i den kunskapsbaserade ledningen som centret ska stå för bidrar till att lägga grunden för fastställandet av de politiska målen och bidrar till verkställigheten av dem på ett verkningsfullt sätt.

Syftet med servicecentret är enligt förslaget att öka samarbetet och dialogen på nationell och regional nivå i frågor som gäller kompetens och sysselsättning. Syftet stöds bland annat genom centrets arbetssätt och verksamhetsmodeller. När centret organiseras ska man enligt förslaget ta nya arbetssätt som baserar sig på digitala plattformar i beaktande.

4.1.2 Servicecentrets uppgifter

4.1.2.1 Utveckling och samordning av informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster

Servicecentrets uppgift är enligt förslaget att utveckla informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna inom olika sektorer samt uppsökande verksamhet för befolkningen i arbetsför ålder. Enligt förslaget ska centret främja enhetliga vägledningstjänster och genomslaget för dem genom att erbjuda relevanta aktörer olika stödtjänster, genom att till exempel samla in och sprida information om utvecklingsarbetet gällande vägledningen av personer i arbetsför ålder och om tillgången och kvaliteten på samt finansieringen av vägledningstjänsterna. Därtill föreslås att centret ska utveckla sådana informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster som inte finns tillgängliga i tillräcklig utsträckning eller som behöver utvecklas för att få genomslag. Det handlar bland annat om att utveckla uppsökande och motiverande verksamhetsmodeller. Servicecentret föreslås även kunna bevilja statsunderstöd för utvecklingsarbete som hänför sig till dess verksamhetsområde.

De digitala tjänster som enligt förslaget ska utvecklas inom ramen för den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande ska erbjuda producenter av vägledningstjänster och enskilda individer information och verktyg för bland annat kompetenskartläggningar. Dessutom ska centret enligt förslaget delta i utvecklandet av digitala verktyg med tanke på de uppgifter som ankommer på centret.

De vägledningstjänster som är avsedda för medborgare respektive arbetsgivare ska enligt förslaget basera sig på ett nätverksbaserat arbetssätt, och avsikten är att tjänsterna också framöver ska produceras via flera kanaler och decentraliserat, så att serviceutbudet ska vara så nära dem som de riktar sig till som möjligt. Servicecentrets primära kundgrupp i detta avseende föreslås utgöras av aktörer som tillhandahåller informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster. Enligt förslaget ska dessa få tillgång till den information som servicecentret samlat in och resultaten av utvecklingsarbetet. Med hjälp av den information och det övriga stöd som erbjuds dem

strävar man enligt förslaget efter att förbättra kvaliteten på och enhetligheten beträffande informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna.

4.1.2.2 Prognostisering av kompetens- och arbetskraftsbehovet analys av uppgifterna

Inrättandet av det föreslagna servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning innebär att det uppstår en instans som samlar in, analyserar och tolkar prognoser och drar nytta av aktuell information om matchningen mellan efterfrågan och utbud på arbetskraft som det existerande nätverket har tagit fram. Enligt förslaget är servicecentrets centrala uppgift att bedöma hur kompetensbehoven inom befolkningen i arbetsför ålder utvecklas inom olika tidsramar (på kort, medellång och lång sikt) både regionalt och nationellt. Fokus för analysen föreslås vara förändringarna i arbetet och de kompetensbehov som detta medför för den vuxna befolkningen. Servicecentret ska enligt förslaget sammanställa relevanta prognoser gällande kompetensutvecklingen för befolkningen i arbetsför ålder samt beträffande arbetsgivarnas behov, och utnyttja denna information till stöd för fullgörandet av sina övriga uppgifter samt rapportera om resultaten på bred front.

Den nuvarande organiseringen av prognostiseringen av arbetskrafts- respektive utbildningsbehovet återspeglar de uppgifter som hör till respektive förvaltningsområde. Prognoser som analyserar matchning på kort sikt genomförs inom arbets- och näringsförvaltningen, vid närings-, trafik- och miljöcentralerna samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (nedan UF-centret), vid närings-, trafik- och miljöcentralerna och vid arbets- och näringsbyråerna (nedan TE-byråerna), medan Utbildningsstyrelsens prognosfunktion ansvarar för prognostisering på medellång och lång sikt. Landskapsförbunden har till uppgift att svara för samordningen av den regionala prognostiseringen av utbildningsbehoven på lång och medellång sikt och för beredningen av de regionala utbildningsmålen som ett led i utvecklingsplaneringen för utbildning och forskning. Servicecentret ska enligt förslaget ha till uppgift att sammanställa relevanta prognoser gällande kompetensutvecklingen för befolkningen i arbetsför ålder samt beträffande arbetsgivarnas behov och utnyttja prognoserna till stöd för fullgörandet av sina övriga uppgifter samt rapportera om resultaten på bred front. Centret föreslås ha ett nära samarbete med ovan nämnda och andra aktörer som handhar prognosverksamhet samt med bland annat arbetslivsorganisationerna.

Därutöver ska centret inom ramen för till buds stående resurser även självt initiera framtagandet av kompletterande information till stöd för prognostiseringen. Framtagandet av ny information ska enligt förslaget basera sig på servicecentrets analys av hur heltäckande den information som redan står till buds är i relation till det behov som föreligger och överväganden av olika alternativ för att ta fram ytterligare information.

4.1.2.3 Beviljande och anskaffning av statsunderstöd för utbildning och andra kompetenstjänster särskilt för dem som har sysselsättning eller står utanför arbetskraften

Servicecentret ska enligt förslaget ha till uppgift att utifrån de prognosuppgifter det sammanställt och den regionala och riksomfattande lägesbild det utarbetat identifiera vilka luckor det finns i det aktuella utbudet på utbildnings- och kompetenstjänster. Avsikten är att största delen av den offentligt understödda utbildningen även i fortsättningen ska genomföras via det nuvarande basutbudet, dvs. basfinansieringen för olika utbildningssektorer och närings-, trafik- och miljöcentralernas upphandlingsverksamhet. Servicecentret har till uppgift att komplettera detta basutbud och fylla de brister som det observerat genom att finansiera utbudet av utbildnings- och kompetenstjänster antingen med statsunderstöd eller genom anskaffningsverksamhet. Servicecentret ska enligt förslaget inte självt ordna utbildning. Senare kan serviceekosystemets

verksamhetssätt också utvidgas till verksamhet av plattformtyp, så att utbildningsutbud, personer och sammanslutningar möts där i egenskap av kunder och finansiärer.

Utbildnings- och kompetenstjänsterna inriktas enligt förslaget på att prognostisera strukturomvandlingen, och kan inriktas enligt bransch, region eller målgrupp. Kompetenstjänster som finansieras av servicecentret kan enligt förslaget t.ex. utgöras av helheter som hänför sig till en förändring i branschstrukturen inom ett visst område, och som främjar möjligheterna för dem som berörs av förändringen att fortsätta en stabil arbetskarriär. Utbildningshelheterna kan också vara branschvisa program som riktar sig till dem som saknar examen på andra stadiet och som stärker dessa personers ställning på arbetsmarknaden. Men utbildningarna kan också utgöras av korta snabbverkande helheter som erbjuds gemensamt av flera högskolor eller utbildningsanordnare och inriktar sig på regionens eller branschens kompetensbehov eller på en förnyelse av näringslivet. Exempel på kompetensbehov och situationer som kan bemötas med de utbildnings- och kompetenstjänster som centret enligt förslaget ska finansiera är prognostiserade förändringar i närings- och yrkesstrukturen, nya kompetensbehov som forsknings-, innovations- och utvecklingsverksamheten medför inom olika branscher och arbetsplatser, upprätthållandet och utvecklandet av kompetensen hos anställda under förändringar på arbetsmarknaden samt förebyggandet av avbrott i arbetskarriären och kompetensbehov av tillfällig eller kortvarig natur.

Utbildnings- och kompetenstjänsterna ska enligt förslaget huvudsakligen erbjudas personer som har sysselsättning och dem som står utanför arbetskraften. Avgränsningen av målgruppen är enligt förslaget dock inte exkluderande. Servicecentret kan förutsätta att den utbildning som centret finansierar och de stödåtgärder som hänför sig till den ska vara särskilt lämpade för en viss målgrupp. Exempel på målgrupper är personer som saknar examen på andra stadiet, ensamföretagare och invandrare. Verksamheten utgörs enligt förslaget i sådana fall av särbehandling som främjar förverkligandet av den faktiska jämlikheten. Enligt förslaget ska kompetensutveckling som finansieras via servicecentret genomföras så att en så stor del som möjligt av den kan genomföras vid sidan av arbetet. Till exempel ska det vara möjligt att genomföra utbildningar digitalt.

Servicecentret föreslås finansiera så kallad reglerad utbildning genom statsunderstöd. Med reglerad utbildning avses här sådan utbildning där rätten att ordna utbildning annars grundar sig på lag eller är tillståndspliktig och vars syfte har reglerats i lagstiftningen eller i examensgrunderna. Enligt förslaget kan statsunderstöd beviljas för ordnande av examina och examensdelar som avses i lagen om yrkesutbildning (531/2017), för utbildning som ordnas av huvudmannen för en läroanstalt som avses i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), för ordnande av examina, specialiseringsutbildning och utbildning som innehåller examensdelar som avses i universitetslagen (558/2009) samt för ordnande av examina, yrkespedagogisk lärarutbildning, specialiseringsutbildning och utbildning som innehåller examensdelar som avses i yrkeshögskolelagen (932/2014) samt för utbildning för invandrare. Denna utbildning ska enligt förslaget till sitt innehåll motsvara den utbildning som finansieras via statsandelar eller högskolornas basfinansiering. På anordnandet av utbildningen, utbildningens innehåll och den studerandes rättigheter och skyldigheter tillämpas lagstiftningen om ifrågavarande utbildning. Till denna del skulle servicecentrets verksamhet komplettera det redan existerande basfinansierade utbildningsutbudet genom att rikta utbudet till luckor i det nuvarande systemet och till underrepresenterade grupper. Till skillnad från den basfinansierade utbildningsverksamheten ska servicecentret enligt förslaget i huvudsak finansiera helheter som är kortare än en hel examen och som riktar in sig på behoven hos en viss målgrupp för en viss bransch som ingår i servicecentrets verksamhetsområde.

En annan finansieringsform för servicecentret föreslås vara dess upphandlingsverksamhet. Genom konkurrensutsättning upphandlas enligt förslaget huvudsakligen annan än reglerad utbildning, men servicecentret kan också upphandla reglerad utbildning via konkurrensutsättning när den som säljer utbildningen har rätt att tillhandahålla ifrågavarande utbildningstjänsterna och rätt att delta i anbudsförfarandet som en del av sin företagsekonomiska verksamhet. Också privata tjänsteproducenter kan enligt förslaget delta i upphandlingarna. Vid upphandlingen iakttas lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016), nedan *upphandlingslagen*, samt konkurrenslagen (948/2011). Genom upphandlingsförfarandet enligt upphandlingslagen tryggas de privata och offentliga aktörernas jämlika möjligheter att tillhandahålla tjänster genom anbudsförfaranden.

Servicecentret ska också svara på sådana nya kompetensbehov som uppstår t.ex. i och med nya innovationer eller ny teknik eller som inte annars kan tillgodoses inom ramen för det reglerade utbildningssystemet. Sådana nya kompetensbehov är inte nödvändigtvis förlagda till ett visst utbildningsstadium eller utbildningsområde, utan i gränssnitten mellan dem. Dessa samlade kompetenser ska inte leda till examen, vara kortvariga och skräddarsys enligt behov så att de motsvarar behoven hos befolkningen och arbetslivet i regionen. Enligt förslaget ska servicecentret finansiera dessa utbildningar via upphandlingsverksamhet. Vid upphandlingen beaktas utvecklingen av näringarna i regionerna, men däremot ska centret inte upphandla utbildningar som skräddarsys för en enskild arbetsgivares behov eller som delvis finansieras av arbetsgivaren. Dessa behov ska även i fortsättningen tillgodoses av NTM-centralernas samanskaffningsutbildningar, såsom RekryteringsUtbildning, PrecisionsUtbildning och OmställningsUtbildning.

Utöver kompetenshelheter föreslås servicecentret kunna finansiera s.k. uppsökande verksamhet och stödåtgärder som främjar ett framgångsrikt fullföljande av utbildningen. Syftet med den uppsökande verksamheten och den verksamhet som ska höja motivationen är att öka de underrepresenterade gruppernas deltagande till exempel genom att möta målgrupperna där de rör sig i vardagen och genom att erbjuda dem möjligheter till kompetensutveckling med låg tröskel. Den uppsökande verksamheten föreslås vara nära kopplad till utbildnings- och kompetenstjänsterna, som skräddarsys enligt målgruppens behov. Den uppsökande verksamheten och stödåtgärderna ska finansieras med både statsunderstöd och upphandlingsverksamhet. Servicecentret föreslås även kunna bevilja statsunderstöd för verksamhet som stöder kompetensutvecklingen för personer i arbetsför ålder, såsom utveckling av utbildningar som förbättrar äldre personers kompetens och sysselsättning, eller pilotförsök med kompetenskartläggningar.

4.1.2.4 Stöd till regionala serviceekosystem och till regionöverskridande samarbeten

Servicecentret ska enligt förslaget främja samordningen av tjänsterna för kontinuerligt lärande och sysselsättning i regionerna. Vidare ska servicecentret stödja de regionala samarbetsnätverken och främja nätverkens genomslagskraft när det gäller medborgarnas kompetensutveckling och en höjning av företagens konkurrenskraft. Servicecentret ska därtill stödja utvecklingen av näringarna i regionerna och regionala särdrag.

Konkreta verksamhetsformer är bl.a. framtagande av information och informationsstöd, framtagande av regionala lägesbilder samt gemensamma diskussioner där man utnyttjar dessa, analys av det befintliga utbildningsutbudet i förhållande till lokala prognosticerade behov samt uppletande av alternativa lösningar för att uppnå en bra balans på efterfrågan och utbud på arbetskraft. Servicecentret ska t.ex. samla in information om kompetensbehoven hos befolkningen i arbetsför ålder och om det aktuella utbildningsutbudet från informationsresurser och datalager och från regionerna, föra diskussioner i regionala nätverk om inriktningen av serviceutbudet

samt utnyttja denna information för finansieringen av utbildningsverksamheten. Servicecentret ska dessutom främja regionöverskridande samarbeten och kollegialt stödd utveckling.

Servicecentret ska utifrån den lägesbild det har följa matchningen mellan utbildningsutbudet och efterfrågan på arbetskraft i regionen i fråga om befolkningen i arbetsför ålder samt lägga fram förslag om inriktning och genomförande av utbudet i samarbete med producenterna av utbildningstjänster i regionen. Det föreslagna nära samarbetet mellan nätverken och servicecentret gör det möjligt att det på förhand kan reagera på förestående förändringar i regionernas näringsstruktur och skapa ett gemensamt målläge. Servicecentret ska enligt förslaget dra nytta av nätverkens syn på finansieringen av utbildnings- och kompetenstjänsterna, vilket skapar förutsättningar till exempel för systematiska kompetenshöjningar hos befolkningen i arbetsför ålder i en region.

Servicecentret ska se till att alla relevanta aktörer som behövs för att svara på förändringarna på arbetsmarknaden är företrädda i dessa nätverk. I den omfattning det är påkallat föreslås att åtminstone närings-, trafik - och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna, utvecklings- och förvaltningscentret, kommunerna, landskapsförbunden, anordnarna av yrkesutbildning, huvudmännen för läroanstalterna för fritt bildningsarbete, universiteten och yrkeshögskolorna, de viktigaste privata serviceproducenterna samt företrädare för arbetslivet i regionen ska delta.

Servicecentret ska i regel genomföra nätverkandet via befintliga nätverk. Eftersom regionerna avviker från varandra bl.a. i fråga om näringsstruktur och befolkningsunderlag, har samarbetsformerna också organiserats på varierande sätt. I nätverkandet ska servicecentret enligt förslaget utnyttja befintliga administrativa områdesindelningar, såsom landskapsindelningen och närings-, trafik- och miljöcentralsområdena, men kan också bedriva ett snävare eller mer omfattande samarbete än dessa områdesindelningar när det är funktionellt ändamålsenligt eller befintliga nätverk är organiserade på ett sätt som avviker från ovan nämnda områdesindelningar. I samarbetet bör man också beakta regionstädernas regionala särdrag. Servicecentrets nätverkssamarbeten kan enligt förslaget t.ex. byggas upp kring de områden som ingår i kommunförsöket för främjande av sysselsättningen eller gälla sådana utbildningsområden eller utbildningsnivåer där det är nödvändigt med samarbeten över landskapsgränserna.

4.1.3 Servicecentrets förvaltningsmodell

Förvaltningsmodellen för servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning föreslås dels möjliggöra att centret styrs gemensamt av undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet, dels vara en modell som innehåller konkreta möjligheter för arbetslivet att påverka serviceenhetens verksamhet. Samtidigt ska modellen säkerställa att servicecentret kan koncentrera sig på skötseln av de kärnuppgifter som fastställts för det i lagstiftningen. I propositionen föreslås att det skapas en ny modell för gemensam styrning där både undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet på lika villkor deltar i servicecentrets sektorstyrning och där företrädarna för arbetslivet även har en stark och tydlig roll. Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning föreslås vara en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen. Om servicecentrets uppgifter och skötseln av dem föreskrivs särskilt i ett separat lagförslag som ingår i denna proposition. Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet svarar enligt förslaget gemensamt för styrningen av servicecentrets verksamhet. Enligt förslaget ska ministerierna styra och följa upp verksamhetens resultat med hjälp av en utvecklingsplan för servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning som utarbetas för högst fem år i sänder. Undervisnings- och kulturministeriet svarar enligt förslaget för styrningen av den allmänna förvaltningen i anknytning till servicecentret.

Förvaltningsmodellen för centret föreslås vara sådan att beslutanderätten innehas av direktören, som har ett organ av direktionstyp som strategiskt stöd. Detta organ föreslås vara ett råd för kontinuerligt lärande och sysselsättning, som ska bestå av medlemmar som företräder den sakkunskap som finns i arbetslivet. Rådet ska enligt förslaget delta i servicecentrets strategiska planering och besluta om prioriteringarna i den årliga verksamhetsplanen för centret.

4.1.4 Antagning av studerande och den studerandes rättsliga ställning

Enligt förslaget ska man på reglerad utbildning tillämpa bestämmelserna om antagning av studerande och de studerandes rättigheter och skyldigheter enligt den lag som gäller ifrågavarande utbildning. I fråga om den utbildning som finansieras av servicecentret är en förutsättning för att antas som studerande dock utöver de allmänna förutsättningarna för antagning som studerande inom respektive utbildningsform att ifrågavarande person har ett behov av den kompetens som utbildningen ger och tillräckliga förutsättningar för att förvärva det kunnande som eftersträvas.

I fråga om annan än reglerad utbildning ingår bestämmelser om antagning av studerande och om den studerandes rättigheter och skyldigheter i den föreslagna lagen om servicecentret. Enligt förslaget ska utbildningsanordnaren svara för det praktiska genomförandet av antagningen av studerande. I lagförslaget ingår dock en bestämmelse om att servicecentret ska fatta beslut om antagningen som studerande och om upphörande av rätten att delta i utbildning. Dessutom föreskrivs det i lagförslaget om den studerandes rätt att få undervisning enligt utbildningsplanen och rätt att avlägga studier under den tid studierna pågår samt om den studerandes rätt att få betyg. I lagen föreslås också bestämmelser om sökande av ändring i beslut om antagning som studerande och om upphörande av rätten att delta.

4.1.5 Precisering av de fristående enheternas rättsliga ställning

I propositionen föreslås det att de brister i lagstiftningen som gäller de fristående enheternas organisatoriska oberoende som framgått i utredaren Olli Mäenpääs utredning om de fristående enheterna vid Utbildningsstyrelsen ska beaktas. Enligt förslaget ska Utbildningsstyrelsens generaldirektörs och direktionens befogenheter i förhållande till Utbildningsstyrelsens fristående enheter preciseras. Därtill innehåller förslaget preciseringar av grunderna för Utbildningsstyrelsens administrativa stödtjänster till de fristående enheterna.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Servicecentrets driftskostnader och övriga anslag

Inrättandet av servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning ska enligt förslaget genomföras inom ramen för anslagen i statsbudgeten för 2021 och statens plan för de offentliga finanserna för 2022—2025.

För driftskostnaderna för servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning inrättas ett nytt moment. För centrets permanenta omkostnader reserveras ett anslag på 1 100 000 euro.

Omkostnaderna ska täcka lönekostnader motsvarande ca 12 årsverken samt centralens övriga utgifter som är nödvändiga med tanke på verksamheten.[8] I kostnaderna har kostnaderna beaktats för de förvaltnings- och stödtjänster som Utbildningsstyrelsen enligt förslaget ska producera och som servicecentret betala för till ämbetsverket enligt gemensamt överenskomna fördelningsgrunder.

Till omkostnaderna för servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning överförs enligt förslaget från moment 29.01.53 (Utveckling av kontinuerligt lärande och kompetens) under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel 500 000 euro, och från moment 29.10.20 (Gemensamma utgifter för grundläggande utbildning, småbarnspedagogik och fritt bildningsarbete), 29.20.21 (Gemensamma utgifter för yrkesutbildning) och 29.40.20 (Gemensamma utgifter för högskolor och vetenskap) 200 000 euro från vart och ett av dem. Det nya momentet ska enligt förslaget inrättas och anslagsöverföringarna genomföras i den tredje tilläggsbudgeten för 2021.

I budgeten för 2021 anvisas i statsbudgeten inom ramen för budgetanslaget för Utveckling av kontinuerligt lärande och kompetens under moment 29.01.53 sammanlagt 47 510 000 euro för kontinuerligt lärande. Till momentet fogades år 2021 ett tilläggsanslag på 40 miljoner euro, som enligt utredningsdelen riktas särskilt till utveckling av kompetensen hos befolkningen i arbetsför ålder, stärkande av kompetensen hos personer med svaga grundläggande kunskaper samt underlättande av sysselsättningen av äldre. Det föreslås att anslaget överförs till servicecentret i den tredje tilläggsbudgeten för 2021.

I planen för de offentliga finanserna för 2021—2024 har det fastställts att 10 miljoner euro från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde från och med 2023 överförs till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde för åtgärder med snabb verkan i anslutning till åtgärdande av bristen på kompetent arbetskraft.

I samband med budgetförhandlingarna för 2021 har regeringen dragit upp riktlinjer för prioriteringarna i Finlands program för hållbar tillväxt, den nationella planen för återhämtning och resiliens och om principerna för den fortsatta beredningen. Kontinuerligt lärande är en av prioriteringarna.

Den preliminära återhämtnings- och resiliensplanen som ingår i Finlands program för hållbar tillväxt[9] offentliggjordes 15.3.2021. Enligt planen anvisas sammanlagt 44 miljoner euro för reformen av kontinuerligt lärande. I denna proposition föreslås att man genom tidsbegränsad finansiering skapar de strukturer och verksamhetsmodeller som krävs för servicecentret, utvecklar prognostiseringen och digitala tjänster för kontinuerligt lärande samt utökar de utbildningar och andra tjänster för kompetensutveckling som är nödvändiga med tanke på återhämtningen från Covid19-krisen. Av resurserna ska 30 miljoner euro användas för genomförande av utbildningar, fyra miljoner euro för utveckling av prognostiseringen av kompetens- och arbetskraftsbehovet och 10 miljoner euro för utveckling av styrningen samt för utvärdering och validering av kompetenser. Dessutom föreslås sammanlagt 46 miljoner euro för digitaliseringsprogrammet för kontinuerligt lärande. Den slutgiltiga planen ska överlämnas till kommissionen i maj 2021.

[8] Priset per årsverke som här använts är 77 000 euro. Det belopp på 3 700 euro/årsv. som reserverats för förvaltnings- och stödtjänster har uppskattats utifrån de nuvarande fristående enheternas motsvarande kostnader.

[9] Statsrådet (2020). Finlands program för hållbar tillväxt Preliminär plan för återhämtning och resiliens Statsrådets publikationer 2021:22. (på finska, svensk resumé) http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-896-3

I budgeten kan man enligt förslaget i beslutsdelen under momentet för servicecentrets omkostnader besluta om det närmare användningsändamålet för anslagen t.ex. genom att specificera att en viss del av anslaget anvisas för finansiering av utbildnings- och kompetenstjänster. Dessutom föreslås att servicecentrets verksamhet och användningen av anslagen styrs av en femårig utvecklingsplan för verksamheten och av en årlig verksamhetsplan.

Konsekvenser för förmånsutgifter som betalas under utbildningstiden

Det kompetensutbud som servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning ska finansiera är i huvudsak avsett för dem som har sysselsättning eller personer som står utanför arbetskraften, och deltagande i utbildning förutsätter inte långa frånvaroperioder från arbetet. Avsikten med ett nytt slags kompetensutbud är i första hand att finansiera sådana utbildningar där det finns en reell möjlighet till kompetensutveckling vid sidan av arbetet. I understödsbeslut och anbudbegäranden är detta något som servicecentret enligt förslaget kan förutsätta av dem som tillhandahåller kompetenstjänster. En del av dem som deltar i utbildningar som finansieras av servicecentret skulle dock vara berättigade till vuxenutbildningsstöd och studiestöd, om villkoren för beviljande av stöd uppfylls t.ex. i fråga om studier som berättigar till stöd och studieframgången, samt i fråga om utbildningsstöd för vuxenstudier om villkoren för den tid den sökande varit i arbetslivet eller varit studieledig uppfylls och ifråga om studiestöd om villkoren för heltidsstudier eller för behov av ekonomiskt stöd uppfylls. Antalet nya förmånstagare uppskattas dock bli litet på basis av hur utbildningen genomförs, eftersom avsikten är att en stor del av utbildningsutbudet ska vara sådant att man ska kunna delta i studierna vid sidan av arbetet. I inledningsskedet av servicecentrets verksamhet har det inom ramen för de anslag som reserverats för finansiering av utbildningen uppskattats att cirka 10 500 personer deltar i en utbildning som servicecentret finansierar.[10] Enligt bedömningar kommer dock endast få av dem att använda vuxenutbildningsstöd eller studiestöd under studierna. Kostnaderna för nya stödmottagare skulle därmed bli små och täckas inom ramen för de nuvarande anslagen för vuxenutbildningsstöd och studiestöd.

Enligt förslaget ska den utbildning som servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning finansierar inte i första hand vara avsedd för arbetslösa eller andra arbetssökande. Dessa ska dock ha möjlighet att söka sig till utbildningarna. Under utbildningstiden kan arbetslösa ha rätt till arbetslöshetsförmån som betalas för frivilliga studier enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) eller lagen om främjande av integration (1386/2010). Vissa arbetslösa kan också ha rätt att få arbetslöshetsförmån trots studier som varar högst sex månader. Inte heller studier som bisyssla påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån. De arbetslösas deltagande i de utbildningar som servicecentret finansierar bedöms vara litet, vilket innebär att också effekten på utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa skulle vara liten. Utbildningen kan också förbättra förutsättningarna för sysselsättning, vilket minskar utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa.

4.2.1.2 Konsekvenser för den ekonomiska ställningen på individuell nivå

Deltagandet i utbildning och andra tjänster som servicecentret föreslås finansiera skulle förbättra den ekonomiska ställningen på individuell nivå. Syftet med servicecentrets verksamhet är att identifiera till exempel kompetensbehov i anslutning till strukturomvandlingar och den regionala utvecklingen och få enskilda personer att delta i utbildning redan innan omvälvningar eller kompetensbrist medför arbetslöshet eller att man ställs utanför arbetslivet. Längden på

[10] Uppskattning 10 500 personer per år, närmare beräkning i avsnitt 4.2.3.2.

arbetslöshetsperioderna och perioderna utanför arbetslivet inverkar på den personliga löne-inkomsten. Det utbildningsutbud och andra tjänster som servicecentret ska finansiera skulle därmed förebygga inledningen av perioder av arbetslöshet och förkorta deras längd. Därtill skulle servicecentrets verksamhet uppmuntra personer som står utanför arbetslivet att söka sig till utbildning och därigenom till arbetslivet. En utbildning skulle även höja den förväntade inkomstnivån för ifrågavarande person. Dessutom skulle utbildningar som är skräddarsydda enligt behov förkorta utbildningens längd, och detta skulle förkorta en eventuell frånvaro från arbetslivet för arbetstagare, ifall sådan krävs för att kunna delta i utbildningen. Ovan beskrivna konsekvenser skulle förbättra den ekonomiska ställningen på individuell nivå.

4.2.1.3 Konsekvenser för företagens ekonomiska ställning

I det riktade kompetensutbud som finansieras av servicecentret ska man enligt förslaget beakta konkurrenspolitikens mål. Anskaffningen av utbildnings- och kompetenstjänster genom offentlig upphandling skulle påverka den konkurrensutsatta marknaden för utbildnings- och kompetenstjänster. Servicecentrets upphandlingar skulle i någon mån öka efterfrågan, och även kunna öppna upp nya affärsmöjligheter för serviceproducenterna i branschen. Å andra sidan skulle upphandlingarna eventuellt påverka enskilda personers vilja att köpa dessa tjänster.

Servicecentrets inverkan på marknaden för utbildnings- och kompetenstjänster vore beroende av storleken på de anslag som servicecentret anslår för utbildnings- och kompetenstjänster. Servicecentrets syfte är dock att komplettera såväl det offentliga som det utbildningsutbud som genomförs på marknadsvillkor, så de negativa konsekvenserna för marknaden bedöms vara små. Genom upphandlingsförfarandet enligt upphandlingslagen tryggas de privata och offentliga aktörernas jämlika möjligheter att tillhandahålla tjänster genom anbudsförfaranden.

Utbildning som genomförs som företagsekonomisk verksamhet på marknadsvillkor ordnas av både privata företag som erbjuder utbildning och av en del anordnare av yrkesutbildning, högskolor och andra läroanstalter. Det har inte gjorts någon omfattande utredning om företag som erbjuder fortbildning och läget på utbildningsmarknaden. I projektet Koulutusmarkkinat Suomessa, förkortat KARMA, (Utbildningsmarknaden i Finland) inom ramen för statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS), som beställts av statsrådets kansli, görs en kartläggning av nuläget i fråga om helheten och förhållandet mellan det offentligt finansierade utbildningsutbudet för vuxna i arbetsför ålder och det privata utbildningsutbudet som genomförs som affärsverksamhet i Finland. Resultaten kommer att bli tillgängliga i augusti 2022. Avsikten är att utnyttja dem i servicecentrets verksamhet.

Troligtvis skulle de utbildnings- och kompetenstjänster som servicecentret föreslås upphandla delvis produceras av samma aktörer även producerar även sådana kompetenstjänster som säljs direkt till företag och andra arbetsgivare samt arbetskraftsutbildningar, coachningar samt informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster som genomförs som arbets- och näringstjänster. Det skulle också kunna uppstå nya aktörer på marknaden.

Allmänt taget skulle den kompetenshöjning som servicecentret föreslås finansiera för företag och andra arbetsgivare förbättra tillgången på kunnig arbetskraft i olika uppgifter och främja förnyelse och tillväxt i fråga om produktion och service samt stödja utvecklingen av företagens konkurrenskraft. För att företagen ska kunna dra nytta av innovationer och ny teknik måste personalen ha kompetens att ta i bruk och tillämpa dessa. Servicecentret skulle även kunna rikta utbildnings- och kompetenstjänster till dessa kompetensbehov. Enligt förslaget skulle servicecentret dock inte finansiera utbildning som skräddarsytts för enskilda arbetsgivare.

4.2.1.4 Konsekvenser för samhällsekonomin

En central utmaning för den finländska arbetsmarknaden är tillgången på kompetent arbetskraft. Enligt det material om arbetsgivarintervjuer som Statistikcentralen samlat in för arbets- och näringsministeriet kunde 45 procent av de arbetsgivare som 2019 sökte arbetskraft för fasta anställningar och 34 procent av de arbetsgivare som sökte visstidsanställd arbetskraft inte tillsätta alla lediga platser. Samtidigt fanns det i Finland i snitt 184 000 arbetslösa arbetssökande i åldern 15—74 år. Matchningsproblemet på arbetsmarknaden utgör ett hinder för ekonomisk tillväxt, antingen det mäts via företagens omsättning eller med någon annan mätare som beskriver den ekonomiska aktiviteten.

Delvis beror matchningsproblemen på att de arbetssökandes utbildning inte räcker till för det arbete eller yrke de ansöker om, eller att de har andra brister i sitt kunnande, som kan avhjälpas genom att utveckla det. Enligt Statistikcentralens intervjuer med arbetsgivare övergick 46 procent av de anställda som senast hade rekryterats till den nya till uppgiften från något annat arbete. På andra plats kom anställda som rekryterats bland arbetslösa arbetssökande, men deras andel är klart lägre (19 procent).

År 2018 angav 69 procent de arbetsgivare som hade rekryteringsproblem att de sökande saknade grundläggande utbildning för det yrke där man hade rekryteringsproblem. År 2019 var andelen 70 procent. Bristen på grundläggande yrkesutbildning var den näst vanligaste orsaken efter bristande arbetserfarenhet. År 2018 uppgav 51 procent av arbetsgivarna och år 2019 50 procent av arbetsgivarna att rekryteringsproblemen berodde på att de sökande saknade den kompetens som krävs för övrigt arbete.[11]

Europeiska kommissionen har bedömt matchningen i fråga om efterfrågan och utbud på arbetskraft samt produktivitetsutvecklingen i EU-länderna.[12] I utredningen har man bland annat granskat sysselsättningsnivån för personer på olika utbildningsnivåer. Ju större är skillnaden ifråga om sysselsättningsgraden för dem som har sämst utbildning jämfört med dem som är högst utbildade, desto större är den strukturella bristen på överensstämmelse mellan utbud och efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. I Finland var skillnaden år 2017 knappt 20 procent, vilket ligger mycket nära EU-genomsnittet. Matchningsproblemet i Finland har ökat något från 2007 till 2017. I utredningen granskades frågan också med tanke på de hinder för tillgången på arbetskraft som företagen uppgett och som beror på de sökandes kompetensnivå. År 2018 uppgav över en femtedel av företagen i Finland att de hade sådana problem. Av de 24 medlemsländer som granskades låg Finland på åttonde plats ifråga om detta slags utmaningar.

Ur ett tillväxtperspektiv innebär ett matchningsproblem att efterfrågan på produkter och tjänster på marknaden endast kan tillgodoses upp till en viss gräns, varefter produktionen inte längre kan ökas utan ny arbetskraft. Arbetsgivarna rekryterar också på grund av omsättning och avgång, dvs. när det behövs en anställd för att utföra det arbete som en tidigare anställd dittills har skött. Andelen nya jobb är dock betydande, eftersom arbetsgivarna enligt Statistikcentralens intervjumaterial i 46 procent av de senaste rekryteringarna ville anställa folk i nya jobb. Om detta behov av ny arbetskraft inte kan tillgodoses, kan man inte förvänta sig att företagens omsättning ska öka.

[11] Peltonen, Juho (2020): Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2019. TEM-analyyseja 103/2020. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-603-1

[12] Skills Mismatch and Productivity in the EU. Discussion paper 100/July 2019).

Om de nya jobben inte tillsätts, går den ökade omsättning nya arbetstagare medför, som skulle höja värdet på Finlands totalproduktion, förlorad. Det är svårt att exakt beräkna den höjning av omsättningen som går förlorad i och med att nya arbetsplatser inte tillsätts, eftersom det finns betydande branschvisa skillnader i fråga om den totala omsättningen och omsättningen per anställd. Enligt Statistikcentralens uppgifter ökade omsättningen inom de flesta branscherna mycket måttligt, även om det i ekonomiskt hänseende handlade om relativt goda år.[13] I en rapport som publicerats av arbetsgruppen för hållbar tillväxt konstateras att tillgången på kompetent arbetskraft är en betydande tillväxtbegränsande faktor.[14]

Servicecentrets uppgiftshelhet ska enligt förslaget bidra till en flexibel övergång till en ny bransch- och yrkesstruktur. Den betydelse som källa till tillväxt som innehas av kompetens och innovationer identifieras också i de förslag till strategi för den ekonomiska politiken i anslutning till coronakrisen som en rad centrala ekonomer har presenterat. I rapporten anses utbildning vara en nödvändig förutsättning för arbetskraftens möjligheter att få sysselsättning i produktiva uppgifter.[15]

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

4.2.2.1 Konsekvenser för undervisnings- och kulturministeriet och för arbets- och näringsministeriet

Inrättandet av servicecentret skulle skapa en ny myndighet inom undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets förvaltningsområden. Servicecentret föreslås genom sina uppgifter främja uppnåendet av både undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets politiska mål. Enligt förslaget förutsätter och ger styrningen av servicecentret dessutom upphov till ramarna för fastställandet av ett nytt politikinnehåll som är gemensamt för förvaltningsområdena. Enligt den förvaltningsmodell som föreslås för centret svarar undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet tillsammans för författnings-, ekonomi- och informationsstyrningen. Detta förutsätter att ett nytt slags gemensam styrmekanism och politisk beredning tas i bruk och anvisas resurser.

Ministeriernas nya styrningsuppgifter består av behandling och godkännande av utvecklingsplanen för servicecentrets verksamhet, budgetstyrningen av servicecentret samt uppgifterna i egenskap av ordförande för rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Ministerierna bör även reservera arbetsinsatser för uppföljning och utveckling av servicecentrets verksamhet och resultat.

Undervisnings- och kulturministeriet svarar enligt förslaget för styrningen av den allmänna förvaltningen i anknytning till servicecentret. Detta innebär att det skulle vara undervisnings- och kulturministeriet som i sista hand ansvarar bl.a. för den budgetberedning och lagberedning som gäller servicecentret. Uppföljningen av servicecentrets resultat genomförs enligt förslaget som en del av Utbildningsstyrelsens bokslut och verksamhetsberättelse, varvid undervisnings- och kulturministeriet officiellt tar ställning till det inom ramen för Utbildningsstyrelsens ställningstagande till bokslutet. Servicecentrets uppgifter i anslutning till budgetramen och statsbudgeten samt uppföljningen av dessa samt lagberedningen och, till de delar detta är påkallat, även de

[13] Statistikcentralens bokslutsuppgifter 2015—2019 https://www.stat.fi/til/yrti/tau_sv.html

[14] Hållbar ekonomisk tillväxt och vårt framtida välstånd. Arbets - och näringsministeriets publikationer 2021:12. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-599-7

[15] Vihriälä, Holmström, Korkman, Nyhus: Talouspolitiikan strategia koronakriisissä. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:13). http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-898-4

allmänna administrativa uppgifterna, ska enligt förslaget dock genomföras i nära samarbete med arbets- och näringsministeriet.

4.2.2.2 Konsekvenser för Utbildningsstyrelsen

Servicecentret ska enligt förslaget samarbeta med Utbildningsstyrelsen och deras uppgifter ska komplettera varandra. En av Utbildningsstyrelsens uppgifter är att prognostisera kompetens- och utbildningsbehov. Servicecentret ska enligt förslaget ha ett nära samarbete med Utbildningsstyrelsen och andra aktörer som gör prognostisering.

Servicecentret föreslås vara en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen. Enligt förslaget ska Utbildningsstyrelsen i egenskap av förvaltningsverk sköta den fristående enhetens förvaltnings- och andra stödtjänster och fakturera servicecentret för de förvaltnings- och stödtjänster som den producerar i enlighet med gemensamma principer på samma sätt som de nuvarande fristående enheterna. Utbildningsstyrelsen har fungerande praxis för produktionen av förvaltnings- och stödtjänster vid de nuvarande fristående enheterna, dvs. Nationella centret för utbildningsutvärdering och studentexamensnämndens kansli, samt för samarbetet mellan de fristående enheterna och ämbetsverket. Innehållet i förvaltnings- och stödtjänsterna beskrivs närmare i regeringens proposition om inrättande av nuvarande fristående enheter (RP 31/2017 rd, s. 13—15).

Inrättandet av servicecentret förutsätter också smärre ändringar i Utbildningsstyrelsens statsandelsverksamhet, eftersom man i informationsresursen Koski och i den övriga datainsamlingen i anslutning till finansieringen bör beakta att prestationerna och kostnaderna fördelas rätt mellan den utbildning som finansieras av servicecentret och den statsandelsfinansierade utbildningen. Utbildningsstyrelsen upprätthåller och utvecklar också de register som avses i de riksomfattande studie- och examensregistren (884/2017) och tjänsten Studieinfo som anlitas för ansökan till utbildning. I utbildning som finansieras av servicecentret ska dessa register och tjänster enligt förslaget utnyttjas inom ramen för gällande bestämmelser och praxis.

De föreslagna ändringarna som preciserar de fristående enheternas organisatoriska oberoende förtydligar regleringen av den rättsliga ställningen mellan Utbildningsstyrelsen och de fristående enheterna och eliminerar den tolkningsfrihet som eventuellt ingår i lagstiftningen. De föreslagna ändringarna är av lagteknisk natur, och ändrar i praktiken inte behörigheten mellan Utbildningsstyrelsen och de fristående enheterna.

4.2.2.3 Konsekvenser för högskolor och läroanstalter

Den utbildning som servicecentret föreslås finansiera med statsunderstöd eller genom upphandlingsverksamhet gäller tillhandahållande av kompetenstjänster som kompletterar läroanstalternas och högskolornas grundläggande verksamhet. Att den ska vara kompletterande innebär att statsunderstöd får användas i sådana situationer där läroanstalternas och högskolornas basfinansiering inte räcker till, eller där det inte är möjligt att snabbt anvisa den för ifrågavarande ändamål utan att äventyra grundläggande utbud och annan tillgång till utbildning. Statsunderstöd ska enligt förslaget användas för snabba riktade åtgärder till exempel för en viss region, bransch eller målgrupp. Den föreslagna verksamheten inverkar inte på statsandelsfinansieringen för yrkesutbildning (29.20.30), statsandelsfinansieringen för fritt bildningsarbete (29.10.31), universitetens basfinansiering (29.40.50) eller yrkeshögskolornas basfinansiering (29.40.55).

Ur läroanstalternas och högskolornas synvinkel skulle de utbildnings- och kompetenstjänster som finansieras av servicecentret vara en ny verksamhetsmöjlighet som det är frivilligt att delta i. Deltagandet skulle förutsätta extra satsningar av tjänsteproducenterna, t.ex. i fråga om lärare och utbildare samt lokaler och apparatur. Den verksamhet som servicecentret finansierar ska

inte vara kalkylerad, utan basera sig på serviceproducenternas och servicecentrets uppskattning av kostnaderna för enskilda utbildningsprogram samt på den uppsökande verksamheten och stödåtgärderna. Kostnaderna för läroanstalter och högskolor ska enligt förslaget alltså täckas med finansiering som anvisats för verksamheten.

En del av den yrkesinriktade utbildningen och det fria bildningsarbetet ordnas av kommunerna. Verksamheten har organiserats antingen som en del av en s.k. grundkommun eller som en samkommun. Servicecentret kan enligt förslaget bevilja dessa aktörer statsunderstöd, men de skulle inte kunna erbjuda sina utbildningar för sådan verksamhet som genomförs i form av upphandlingsverksamhet. Enligt 126 § i kommunallagen (410/2015) ska kommunen bolagisera verksamhet där den deltar i ett konkurrensläge på marknaden Vid de upphandlingar som servicecentret genomför finansieras i huvudsak sådana kompetenstjänster som inte har anvisats någon aktör genom lagstiftning. När en aktör deltar i en konkurrensutsatt upphandling är aktören verksam på marknaden, och kommunerna eller samkommunerna kan inte delta i denna del av servicecentrets finansieringsformer.

En stor del av anordnarna av yrkesutbildning med kommunal bakgrund äger ett dotterbolag, via vilket de deltar i ovan beskrivna konkurrensutsättningar. Exempelvis deltar kommunalt ägda aktiebolag ofta i närings-, trafik- och miljöcentralernas upphandlingsverksamhet. Dotterbolagen ska kunna finansiera de viktigaste funktionerna i de kompetenstjänster som finansieras genom upphandlingar med den finansiering som anvisats för detta ändamål. I 127 § i kommunallagen finns bestämmelser om stödtjänster kommunen producerar för sina dottersammanslutningar utan att stödtjänsterna anses snedvrida konkurrensen.

När den som äger en anordnare av yrkesutbildning eller läroanstalten för fritt bildningsarbete är privaträttslig, kan den delta i de konkurrensutsättningar som servicecentret genomför i form av upphandling. I dessa fall ska den i bokföringen specificera inkomsterna och kostnaderna för de kompetenstjänster som tillhandahålls på basis av upphandling från den statsandelsfinansierade verksamheten. Utbildning som genomförs i form av affärsverksamhet får inte stödjas med annan offentlig finansiering.

Enligt universitetslagen och yrkeshögskolelagen kan universitet och yrkeshögskolor bedriva affärsverksamhet som stöder fullgörandet av deras lagstadgade uppgifter. Universiteten och yrkeshögskolorna ska redovisa den företagsekonomiska verksamheten så att den specificeras från övriga verksamhet, om de bedriver affärsverksamhet på något annat sätt än i form av en separat bokföringsskyldig enhet.

Av de arbetskraftsutbildningar som närings-, trafik- och miljöcentralen anskaffat år 2020 allokerades mer än hälften till aktörer som står under offentlig tillsyn (anordnare av yrkesutbildning, läroanstalter för fritt bildningsarbete, universitet och yrkeshögskolor) samt deras dotterbolag.

Servicecentret föreslås även producera prognostiseringsuppgifter för regionerna, information om utbildningsutbudet samt stödja de regionala nätverkens verksamhet och utvecklingsarbete. Läroanstalterna och högskolorna skulle få stöd av dessa i form av stöd för planeringen av sin egen strategiska och operativa verksamhet.

4.2.2.4 Konsekvenser för närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna samt utvecklings- och förvaltningscentret

Servicecentrets uppgifter ska enligt förslaget komplettera existerande aktörers uppgifter och tjänster. De skulle ge ett mervärde, men inte ersätta NTM-centralernas, arbets- och näringsbyråernas eller utvecklings- och förvaltningscentrets nuvarande uppgifter. Servicecentret kunde

vid genomförandet av det regionala samarbetet utnyttja t.ex. de nätverk som finns i anslutning till närings-, trafik- och miljöcentralen.

Tyngdpunkten i den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen ligger på tjänster riktade till arbetslösa och personer som riskerar bli arbetslösa. Endast en liten del av kompetenstjänsterna riktar sig till personer som är sysselsatta. År 2018 inledde cirka 50 000 personer arbetskraftsutbildning, av vilka tre procent var sysselsatta. Av samtliga arbetssökande kunder vid arbets- och näringsbyråerna är 28 procent personer som är sysselsatta. De sysselsatta anlitar framför allt öppna arbetsförmedlingstjänster samt informations- och rådgivningstjänster. Företagen erbjuds skräddarsydd utbildning som planeras och finansieras gemensamt av företaget och arbets- och näringsförvaltningen (samanskaffningsutbildningar).

Beviljande eller anskaffning av statsunderstöd för servicecentrets utbildnings- och kompetenstjänster skulle således inte ha några konsekvenser för andra aktörers uppgifter att ordna kompetenstjänster. NTM-centralerna skulle fortsätta med anskaffningen av arbets- och näringstjänsterna i enlighet med den lagstiftning som gäller dem. Eftersom kompetensbehoven hos och kompetensinnehållet för olika befolkningsgrupper, t.ex. sysselsatta och arbetslösa arbetssökande, kan sammanfalla, vore det ändamålsenligt att också kompetensutbudet skulle utgöra en helhet. Därför vore det av vikt att servicecentret och andra upphandlande enheter, särskilt närings-, trafik - och miljöcentralerna, i planeringen av upphandlingar skulle samarbeta intensivt och samordna det kompetensutbud de ska finansiera.

Vid sidan av det föreslagna servicecentrets upphandlingsverksamhet skulle arbets- och näringsförvaltningen samt arbets- och näringstjänsterna för kommunförsök fortsätta sin upphandlingsverksamhet. Helheten bedöms som en del av den mer omfattande beredningen av strukturella reformer (bl.a. beredningen av den nordiska modellen för arbetskraftsservice, överföringen av arbets- och näringstjänsterna till den lokala nivån).

Servicecentret ska enligt förslaget vara skyldigt att samarbeta med NTM-centralerna. I praktiken skulle detta kunna innebära att servicecentret och närings-, trafi - och miljöcentralerna för en regelbunden dialog om t.ex. prognostiserade regionala och riksomfattande kompetens- och utbildningsbehov i arbetslivet, den innehållsmässiga och kvalitativa inriktningen av upphandlingar av tjänster, den regionala inriktningen, volymerna på nybörjarplatser samt tidtabellerna för tillhandahållandet av tjänster. Samarbetet kunde beroende på situationens och ärendets art vara antingen bilateralt och regionalt specifikt eller riksomfattande inom ramen för servicecentret och aktörer inom nätverket som ansvar för närings-, trafik- och miljöcentralernas upphandling av tjänster. Vid behov kan också ett skriftligt remissförfarande anlitas.

4.2.2.5 Konsekvenser för kommunerna

Det föreslagna servicecentrets verksamhet skulle stödja kommunernas eget utvecklingsarbete och deras mål i utvecklingen av näringarna och skötseln av sysselsättningen. Servicecentrets finansiering av utbildnings- och kompetenstjänster skulle främja tillgången på den arbetskraft som behövs i regionen, förbättra möjligheterna för företagen och de offentliga samfunden i regionen att förnya sin verksamhet och öka deras konkurrenskraft. Dessutom skulle servicecentrets nätverkssamarbete påskynda den aktuella diskussionen i olika regioner om tillgången på utbildnings- och kompetenstjänster och om deras inriktning på befolkningen och näringslivet i regionen.

Det är frivilligt för kommunerna att ordna yrkesutbildning och utbildning inom fritt bildningsarbete. De kommunala aktörerna, dvs. kommunerna och samkommunerna, är anordnare av statsandelsfinansierad yrkesutbildning eller utbildning inom fritt bildningsarbete med stöd av det

tillstånd att ordna yrkesutbildning eller det tillstånd att driva läroanstalter för fritt bildningsarbete som de beviljats. I enlighet med tillstånden att anordna utbildning eller driva läroanstalter ordnar de kommunala aktörerna reglerad utbildning, och skulle därmed till alla delar kunna delta i de ansökningar om statsunderstöd som det föreslagna servicecentret skulle utlysa. Det finns sammanlagt 140 anordnare av yrkesutbildning, varav nio är kommuner och 33 samkommuner. Det finns sammanlagt 176 huvudmän för medborgarinstitut, varav 149 är kommuner och 33 samkommuner. Det finns 75 huvudmän för folkhögskolor, varav tre kommuner och fem samkommuner. Det finns 19 huvudmän för sommaruniversitet, av vilka tre är samkommuner. Huvudmännen för studiecentralerna är alla privata, och 12 till antalet.

Servicecentret skulle inte ha några direkta konsekvenser för kommunerna eller den kommunala ekonomin. Servicecentret skulle inte påverka vare sig de kalkylerade statsandelarna för fritt bildningsarbete, allmänbildande utbildning eller yrkesutbildning eller användningen av dem. Servicecentret skulle inte vara behörig myndighet i fråga om dem.

Kommunallagen förutsätter att kommuner och samkommuner bolagiserar sin verksamhet till den del de är verksamma på en konkurrensutsatt marknad. I praktiken innebär bolagiseringen att kommunen eller samkommunen ska överföra uppgiften till ett aktiebolag, ett andelslag, en förening eller en stiftelse. Av det föreslagna servicecentrets verksamhetsformer skulle endast anskaffning av utbildningstjänster förutsätta att kommunerna och samkommunerna bolagiserar verksamheten, eftersom kommunerna och samkommunerna endast kan delta i de upphandlingar som servicecentret genomför via de bolag som de äger. Utöver upphandlingsverksamheten skulle det föreslagna servicecentret bevilja statsunderstöd för genomförande av kompetenstjänster. Kommuner och samkommuner skulle ha rätt att delta i ansökan om statsunderstöd utan att vara skyldiga att bolagisera verksamheten.

Att bedriva verksamhet i bolagsform som en del av kommunens eller samkommunens koncern är redan nu en etablerad form av verksamhet, och inrättandet av ett servicecenter kan inte anses ha betydande konsekvenser för organiseringen av verksamheten. Motsvarande förfarande tillämpas för närvarande i fråga om arbetskraftsutbildning som närings-, trafik- och miljöcentralerna upphandlar, där kommunala aktörer redan för närvarande lägger ett betydande antal anbud på genomförande av arbetskraftsutbildning som närings-, trafik- och miljöcentralerna konkurrensutsatt via bolag som ägs av kommuner eller samkommuner. Dessutom säljer kommunernas och samkommunernas dotterbolag kompetenstjänster till privata och offentliga aktörer. En stor del av de kommuner och samkommuner som ordnar yrkesutbildning har redan för närvarande ett dotterbolag som ordnar utbildningsverksamhet.

De budgetanslag som enligt förslaget ska anvisas servicecentret är små i jämförelse med statsandelsfinansieringen av yrkesutbildning. Statsandelsfinansieringen och kommunernas självfinansieringsandel i anslutning till den utgör grunden för den utbildningsverksamhet som ordnas av kommunala aktörer. Det totala budgetanslaget för yrkesutbildning enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet uppgår till cirka 1 800 miljoner euro och statsandelsfinansieringen för fritt bildningsarbete till cirka 156 miljoner euro.

Statsminister Marins regering håller samtidigt med inrättandet av servicecentret på att förnya bl.a. strukturerna för skötseln av sysselsättningen och regionförvaltningen. I kommunförsöket för främjande av sysselsättningen överfördes cirka 230 000 arbetssökande kunder från ingången av mars 2021 till kommunerna. Under budgetmanglingen hösten 2020 fattade regeringen beslut om att överföra arbetskraftsservicen till lokal nivå. Beredningen har redan inletts.

Regeringens reformer bildar en helhet som svarar mot den omfattande omvandling som pågår i samhället och arbetslivet. Delhelheterna i reformen genomförs i olika takt och deras kompatibilitet och komplementaritet säkerställs i samband med genomförandet av varje del av helheten. Servicecentrets operativa verksamhet ska enligt förslaget inleda verksamheten redan i det skede då överföringen av arbets- och näringstjänsterna till regionerna först bereds. Reformerna bör samordnas i samband med beredningen av överföringen av arbets- och näringstjänsterna. De utbildningar som det föreslagna servicecentret ska finansiera är i första hand riktade till personer som är sysselsatta och till dem som står utanför arbetskraften, dvs. målgruppen skulle vara en annan än inom arbetskraftsservicen. Med tanke på resultatet av servicecentrets verksamhet vore det väsentligt att samarbetet med de nya regionala strukturerna utarbetas redan i beredningsskedet. Servicecentret skulle t.ex. kunna utnyttja de regionala nätverk som skapats för kommunförsöken Inom ramen för sin uppgift att stödja det regionala samarbetet.

4.2.3 Övriga samhälleliga konsekvenser

4.2.3.1 Konsekvenser för sysselsättningen

Allmänt om konsekvenserna för sysselsättningen

Servicecentrets sysselsättningseffekter uppstår på grund av följande faktorer: De nya möjligheterna till kompetensutveckling som föreslås skulle förbättra de individuella förutsättningarna att reagera på förändringar i arbetslivet och förebygga nya arbetslöshetsperioder. Den föreslagna kompetensutvecklingen skulle även förbättra förutsättningarna för sysselsättning för dem som står utanför arbetskraften. Matchningsproblemen i anslutning till de sökandes kunnande och den kompetens arbetsgivarna förutsätter skulle lindras, och företagens förutsättningar att öka sin omsättning skulle förbättras. Även arbetstagarnas produktivitet skulle växa, vilket skulle inverka på lönen och det mervärde som skapas. Nytt mervärde skulle skapa ny sysselsättning. Det föreslagna servicecentrets inverkan på matchningsproblemen, produktivitetsökningen och det mervärde som skulle skapas beskrivs i avsnitt 4.2.1.5.

Förebyggande effekt på arbetslösheten

Utbildningsstyrelsen har gjort upp en prognos för behovet av arbetskraft fram till 2035 (Koulutus ja työvoiman kysyntä 2035. Osaamisen ennakointifoorumin ennakointituloksia tulevaisuuden koulutustarpeista. Opetushallituksen raportit ja selvitykset 2020:6). Prognostiseringsresultaten signalerar att det kommer att ske en betydande förändring på arbetsmarknaden. I och med att produktionen och tjänsterna samt innovationsgraden förnyas, förändras efterfrågan på arbetskraft avsevärt jämfört med förut. Enligt resultaten förutsätter cirka 56 procent av de jobb som blir lediga under den period prognosen gäller kunnande på högskolenivå. Förändringen är betydande jämfört med tidigare prognostiseringsresultat. Enligt tidigare prognoser har andelen lediga jobb som förutsätter kompetens på yrkesutbildningsnivå på andra stadiet varit minst hälften av alla lediga jobb. I praktiken innebär detta att bl.a. de jobb som blir lediga i och med pensionsavgångar till stor del kommer att ersättas med uppgifter som förutsätter högre kompetens än tidigare. Enligt Utbildningsstyrelsens prognos kommer det fram till 2035 också att uppstå cirka 230 000 helt nya uppgifter inom branscher som ökar sin sysselsättning. Nästan 80 procent av dessa nya arbetsuppgifter förutsätter kompetens på högskolenivå. Antalet sådana uppgifter där man kan klara sig utan kompetens på minst yrkesutbildningsnivå på andra stadiet minskar avsevärt.

Omvälvningen i arbetslivet försätter en del av arbetskraften i en situation där det krävs nya kunskaper och färdigheter i arbetet. Utan flexibla möjligheter till lärande finns det en risk för att den fortsatta yrkeskarriären för en del av dem som har sysselsättning är osäker eller avbryts.

OECD och EU har publicerat undersökningar där man särskilt bedömt sannolikheten för att automationen kommer att ersätta yrken och arbetsuppgifter. I undersökningarna och utredningarna betonas att de arbetets- och teknikrelaterade förändringarna gäller alla yrken och arbetsplatser, även om sannolikheten för att arbetsuppgifterna ersätts varierar mellan olika branscher och yrken.

År 2020 fanns det sammanlagt 2 450 000 sysselsatta i Finland. Enligt Etlas uppskattning[16] kommer 35 procent av arbetsplatserna att försvinna under de kommande årtiondena. För dem som hade sysselsättning i januari 2018 skulle detta innebära 860 000 arbetsplatser. Arntz, Gregorys och Zierahns[17] beräkningar har legat till grund för de flesta OECD-bedömningar. På basis av dem löper cirka 27 procent av arbetsplatserna (närmare bestämt jobben) en mycket stor eller ganska stor risk för att bli ersatta. Genom att använda det nuvarande antalet sysselsatta som beräkningsgrund kommer man fram till cirka 660 000 arbetsplatser som löper risk att ersättas med automatiserade lösningar.

Av dessa siffror går det dock inte direkt att uppskatta antalet personer som är i behov av omskolning. Inom granskningstiden på tio år kommer för det första framför allt den arbetskraft som i genomsnitt är mindre utbildad än de unga åldersklasserna, och som just nu åtminstone delvis arbetar med sådana uppgifter som kommer att ersättas, att övergå till personer som står utanför arbetskraften i Finland, främst på grund av pensioneringar, eftersom en tredjedel av dem som enbart har gått grundskolan hör till åldersgruppen 55—64 åringar. För det andra har de unga åldersklasserna som börjar arbeta (de nuvarande 15—24-åringarna) redan den kompetens som krävs för den nya teknik som är i bruk i arbets- och vardagslivet, och av den anledningen föreligger det inte något betydande behov av omskolning.

Om man antar att behovet av omskolning i huvudsak gäller sysselsatta i åldern 25—54 år med en andel på 27 procent, är målgruppen för behovet av omskolning 460 000 personer. Om antalet arbetslösa i samma åldersgrupp fogas till detta, uppgår antalet till 490 000 personer. Uppskattningen är grov och baserar sig dels på OECD:s uppskattning av andelen arbetsplatser som löper en mycket stor (6,5 %) eller relativt stor (20,9 %) risk att ersättas med automatiserade lösningar, samt dels på de nuvarande befolknings-, arbetskrafts- och arbetslöshetsandelarna. Om man endast utgår från andelen arbetsplatser med mycket stor risk att ersättas (6,4 %), är siffrorna 111 000 (sysselsatta) och knappt 120 000 (sysselsatta och arbetslösa).

De utbildningar och kompetenstjänster som enligt förslaget ska finansieras av servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning skulle bidra till att många kunde stanna kvar i eller avancera i arbetslivet. Den föreslagna åtgärdens sysselsättningseffekt baserar sig på att en proaktiv kompetensutveckling sker innan arbetslösheten är ett faktum, och förebygger därtill att många drabbas av arbetslöshet eller ställs utanför arbetskraften. Det centrala är att identifiera och motivera brister i kunnandet samt en systematisk kompetensutveckling redan medan ifrågavarande personer har jobb.

---

[16] Pajarinen, Mika & Rouvinen, Petri (2014 a). Computerization Threatens One Third of Finnish Employment. ETLA Brief No 22. http://pub.etla.fi/ETLA-Muistio-Brief-22.pdf

[17] Arntz, M., Gregory T. & Zierahn U. (2016). The risk of automation for jobs in OECD countries: A comparative analysis. OECD Social, Employment and Migration working paper number 189, OECD, May 2016.

Kompetensutveckling under tiden i arbetslivet kan kräva frånvaroperioder för en del studerandes del, vilket skulle inverka negativt på sysselsättningen. Utbildningen ska dock i regel ordnas så att den kan genomföras vid sidan om arbetet. I en del av utbildningarna studerar personen inom utbildningsorganisationen i närundervisning, men den formen av undervisning anses dock utgöra en minoritet, och perioderna av närundervisning kortvariga. Därmed skulle det föreslagna centrets serviceproduktion ha inte någon betydande negativ effekt på sysselsättningsgraden.

Hur förbättra sysselsättningsförutsättningarna för dem som står utanför arbetskraften

Målgruppen för servicecentrets kompetenstjänster är enligt förslaget förutom de sysselsatta även de som står utanför arbetskraften. Enligt Statistikcentralens uppgifter ökade den totala arbetskraften mellan 2015 och 2018, i och med att personer som stod utanför arbetskraften fick sysselsättning. I slutet av 2018 upprätthölls ökningen av sysselsättningen i första hand genom inflödet till sysselsättning från personer utanför arbetskraften. År 2020 stod sammanlagt 458 000 personer utanför arbetskraften, dvs. 16 procent av befolkningen i åldern 25—64 år.

När man är på jakt efter arbetskraftsreserver utanför arbetskraften är man ofta intresserad av dolt arbetslösa som skulle vilja arbeta eller stå till förfogande på arbetsmarknaden, men som inte aktivt har sökt arbete. År 2020 fanns det 71 000 dolt arbetslösa som stod utanför arbetskraften. De dolt arbetslösas andel av dem som står utanför arbetskraften uppgick till cirka 16 procent.

Enligt Europeiska kommissionens landsvisa rapport (2020) verkar orsaken till att man hamnar utanför arbetslivet i Finland vara låg utbildningsnivå, i synnerhet bland personer under 50 år. Utöver låg utbildningsnivå är den huvudsakliga orsaken för män i åldern 25—49 år sjukdom eller arbetsoförmåga, och för kvinnor vårdansvar. Den vanligaste orsaken för äldre åldersgrupper är pensionering.

Man hoppas att invandring ska bidra till att kompensera för de minskande åldersklasserna i arbetsför ålder på arbetsmarknaden. Invandringens fördelar uppnås dock inte, om invandrarna lämnas utanför arbetskraften. För närvarande är sysselsättningsgraden bland invandrare lägre än bland majoritetsbefolkningen. I synnerhet bland invandrarkvinnor är sysselsättningsgraden klart lägre än bland kvinnor med finländsk bakgrund. Skillnaden är nästan 20 procentenheter. Kvinnors låga sysselsättningsgrad förklaras bland annat av orsakerna till invandringen, kulturella faktorer och en könssegrering på arbetsmarknaden. Inom typiska mansdominerade branscher (t.ex. byggbranschen och transportbranschen) räcker det med sämre kunskaper i finska, men inom kvinnodominerade branscher (t.ex. arbete inom vården, många serviceyrken) behövs klart bättre språkkunskaper. En del kvinnodominerade branscher, såsom vårdbranschen, undervisningssektorn och småbarnspedagogiken, är starkt reglerade, med lagstadgade krav på en viss utbildning eller examen eller rätt att utöva yrket eller ett myndighetsbeslut om erkännande av examen eller rätt att utöva ifrågavarande yrke. En höjning av invandrarkvinnornas kompetensnivå kan därför ha avsevärd inverkan på deras sysselsättningsgrad.

Det nuvarande utbildningsutbudet riktar sig inte i tillräckligt hög grad till dem som står utanför arbetskraften och de omfattas inte av arbets- och näringstjänsterna. Den uppsökande verksamhet samt de kompetenstjänster som inriktas enligt behoven hos dem som står utanför arbetskraften som servicecentret enligt förslaget ska finansiera, skulle höja dessa personers kompetensnivå och därigenom förbättra deras beredskap att söka och få anställning.

4.2.3.2 Konsekvenser för individuell kompetensutveckling

De som är i arbetsför ålder utnyttjar i stor utsträckning examensinriktad utbildning enligt lagen om yrkesutbildning, universitetslagen och yrkeshögskolelagen för att utöka sin kompetens.

	Nya studerande, sammanlagt	Personer i arbetsför ålder (minst 25 år gamla) nya studerande	Procentuell andel personer i arbetsför ålder av de nya studerandena
Yrkesutbildning	**116 216**	**68 412**	**58,9 %**
Yrkesinriktad grundexamen	80 825	36 487	45,1 %
Yrkes-/specialyrkesexamen	35 391	31 925	90,2 %
Yrkeshögskoleutbildning	**38 741**	**20 939**	**54,0 %**
Lägre YH-examen	33 508	15 708	46,9 %
Högre YH-examen	5 233	5 231	100,0 %
Universitetsutbildning	**24 183**	**8 295**	**34,3 %**
Lägre högskoleexamen vid universitet	17 513	3 736	21,3 %
Högre högskoleexamen vid universitet	6 670	4 559	68,4 %
Summa	**179 140**	**97 646**	**54,5 %**

Nya studerande inom yrkesutbildningen och högskolornas examensutbildning samt antalet personer i arbetsför ålder och deras procentuella andel. Källa: Statistikcentralen 2019

I all utbildning som leder till examen är över hälften av dem som inlett studierna minst 25 år gamla. En stor del av dem som inlett studierna, särskilt bland dem som studerar på högskolenivå, är i arbetsför ålder och studerar för sin första examen och befinner sig fortfarande inom det studieområde där de inlett studierna i unga år. En del av de studerande kompletterar sitt kunnande av olika orsaker. Det kan handla om att hitta jobb, byta yrke, framskrida i karriären eller förbättra förutsättningarna för att få stanna kvar på det jobb man har. Utbildningssystemet erbjuder många möjligheter att tillgodose detta slags behov.

Det nya utbudet som enligt förslaget ska finansieras av servicecentret skulle öka tillgången på riktad utbildning för befolkningen i arbetsför ålder. Servicecentret föreslås finansiera utbildningar som kompletterar basutbudet via statsunderstöd. Utbildningar kan riktas till exempel till branscher eller områden som är föremål för strukturomvandlingar eller till en befolkningsgrupp som behöver en kompetenshöjning som drar nytta av examenssystemet.

Servicecentrets finansiering av utbildnings- och kompetenstjänster ska enligt förslaget svara proaktivt på förändringar på arbetsmarknaden. De skulle göra det möjligt för enskilda individer att utöka sin kompetens i synnerhet i sådana situationer där arbetslivet förändras så att deras tidigare kunnande inte räcker till för att upprätthålla en stabil arbetskarriär eller avancera i karriären, eller för att de ska kunna övergå till nya uppgifter inom den egna arbetsplatsen eller vid behov byta yrke.

Servicecentret ska enligt förslaget främja kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder också genom att anskaffa sådan utbildning som för närvarande inte finns tillgänglig för

den sysselsatta befolkningen. Det ska vara möjligt att skräddarsy sådan utbildning flexibelt enligt det aktuella behovet. Den utbildning som finansieras som upphandlingsverksamhet motsvarar i synnerhet behov för vilka det är svårt att utnyttja examensutbildning. De tjänster för kompetensutveckling som är avsedda särskilt för den arbetande befolkningen och som inte leder till examen minskar för sin del trycket på att utnyttja examensutbildning som fortbildningsinstrument.

Det anslag på 40 miljoner euro som är avsett för kontinuerligt lärande 2021 innebär utbildning för uppskattningsvis cirka 10 500 personer. Uppskattningen baserar sig på att 10 miljoner euro ska allokeras till utbildning, stödåtgärder och uppsökande verksamhet för underrepresenterade grupper. Den årliga kostnaden per studerande för utbildning för andra än underrepresenterade grupper är enligt förslaget 11 000 euro och för utbildning för underrepresenterade grupper 14 000 euro. Kostnadskalkylen per studerandeår baserar sig på de genomsnittliga utbildningskostnaderna inom yrkesutbildning och högskolorna. Kostnadsnivån för de underrepresenterade grupperna bedöms vara högre, eftersom gruppen består av personer som har svaga grundläggande färdigheter och kostnaderna inkluderar mer omfattande uppsökande verksamhet samt stödåtgärder för utbildning. Kalkylen baserar sig på antagandet att den finansierade utbildningen i genomsnitt varar cirka fyra månader.

Servicecentrets föreslagna uppgift som utvecklare och samordnare av informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster skulle förbättra kvaliteten på och inriktningen av vägledningstjänster för personer i arbetsför ålder bland annat genom att skapa nya former av vägledningstjänster. I synnerhet de befolkningsgrupper som i mindre utsträckning än andra utnyttjar kompetenstjänster skulle att dra nytta av de nya tjänsterna. Till exempel har formerna för uppsökande verksamhet utvecklats inom ramen för olika projekt, såsom programmet Kunskapslyftet i början av 2000-talet och länge fram kompetensprogrammet för unga vuxna. I modellerna för den uppsökande verksamheten motiveras målgruppen till utbildning och erbjuds de stödtjänster som dessa personer behöver, såsom val av rätt utbildningsprogram. Centret ska enligt förslaget utveckla formerna för sådan uppsökande verksamhet, sprida information om verksamheten inom ramen för den information som ges i olika sammanhang och inom rådgivnings- och vägledningstjänsterna, samt finansiera verksamheten som inom ramen för utbildningar och andra kompetenstjänster.

Servicecentrets föreslagna uppgift att analysera prognostiseringsuppgifter om arbetskrafts- och kompetensbehov skulle hjälpa serviceproducenterna att inrikta utbildningarna enligt konkreta behov. Det föreslagna prognostiseringsarbetet i kombination med det regionala nätverkssamarbetet skulle främja att man ger rätt utbildning med avseende på kompetensbehovet.

Troligtvis skulle det föreslagna servicecentret genom sin verksamhet öka medborgarnas möjligheter att utveckla och förnya sitt kunnande så att det motsvarar förändringarna i arbetslivet. Vidare skulle servicecentret erbjuda enskilda personer nya flexibla och skräddarsydda möjligheter till kompetensutveckling och förbättra kompetenstjänsternas träffsäkerhet i förhållande till det upplevda behovet.

4.2.3.3 Konsekvenserna för individer och jämställdheten

I propositionen stärks vars och ens rätt att enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning, som tryggas i 16 § 2 mom. i grundlagen. Alla har rätt att fritt söka till offentligt finansierad utbildning, men den utbildning som servicecentret finansierar samt verksamhet som stöder ansökan till och deltagande i utbildningen riktas särskilt till de målgrupper som bedöms vara i behov av ifrågavarande utbildningar. Den utbildning och andra

åtgärder som servicecentret finansierar ska enligt förslaget rikta sig särskilt till kompetensutveckling för personer i arbetslivet, vilket för sin del stöder rätten till arbete och tillgodoseendet av näringsfriheten enligt 18 § i grundlagen.

Den verksamhet som servicecentret föreslås finansiera ska med stöd av lagstiftningen inte direkt riktas till någon viss åldersgrupp eller göra det t.ex. på grund av språk, hälsotillstånd eller funktionshinder. Servicecentrets verksamhetsområde föreslås dock vara att främja kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången på kunnig arbetskraft, så i praktiken kommer den utbildningsverksamhet som servicecentret finansierar att riktas till dem som har sysselsättning, dem som står utanför arbetskraften och bland dessa i synnerhet till de grupper som är underrepresenterade inom kontinuerligt lärandet, såsom invandrare. Därmed vore det fråga om sådan positiv särbehandling som grundlagen tillåter i syfte att trygga jämlika utbildningsmöjligheter för dessa grupper.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa tilläggsprotokoll (FördrS 27/2016) är ett juridiskt bindande internationellt instrument om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I artikel 24 i konventionen finns bestämmelser om utbildning. Enligt punkt 1 erkänner konventionsstaterna rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning. För att förverkliga denna rätt utan diskriminering och på lika villkor, ska konventionsstaterna säkerställa ett inkluderande utbildningssystem på alla nivåer och livslångt säkerställa lärande inriktat på full utveckling av den mänskliga potentialen och känslan av värdighet och egenvärde samt förstärkning av respekten för de mänskliga rättigheterna, de grundläggande friheterna och den mänskliga mångfalden,

I 15 § i diskrimineringslagen (1325/2014) föreskrivs bl.a. om utbildningsanordnarens skyldighet att göra rimliga anpassningar. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnarna och de läroanstalter de är huvudmän för bedöma hur likabehandling uppnås i deras verksamhet och vidta åtgärder som behövs för att främja likabehandling. De främjande åtgärderna ska vara effektiva, ändamålsenliga och proportionerliga med beaktande av läroanstaltens verksamhetsmiljö, resurser och övriga omständigheter. I lagen om yrkesutbildning och i högskolelagarna finns bestämmelser om tillgänglighet vid antagning av studerande. I lagen om yrkesutbildning föreskrivs dessutom om den studerandes rätt till särskilt stöd och krävande särskilt stöd, om anpassning av bedömningen av kunnandet samt om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet av skäl som hänför sig till den studerandes funktionsnedsättning eller hälsotillstånd. När servicecentret finansierar den reglerade utbildningen tillämpas på ordnandet av utbildningen dessa bestämmelser som tryggar jämlikheten enligt utbildningslagarna. I annan utbildning som finansieras av servicecentret kan man i utbildningens innehåll beakta hur utbildningen lämpar sig och riktas enligt målgruppens särskilda behov, t.ex. till dem som behöver stödåtgärder för lärande eller teckenspråkiga.

I Finland finns det internationellt sett betydande skillnader mellan olika grupper i fråga om deltagandet i kontinuerligt lärande. Gruppen som står för lågt deltagande är mångfasetterad. En del är personer som har svagare grundläggande färdigheter och studiefärdigheter, medan andra är företagare, självsysselsatta, personer som arbetar i små företag eller personer med korta visstidsanställningar. Således beror även passivitet på olika faktorer. Bristande deltagande kan till exempel bero på bristande motivation, kunskap eller resurser, inlärningssvårigheter eller tidigare negativa erfarenheter eller på hälsorelaterade och sociala problem. Å andra sidan kan förklaringen också vara att det ges färre tillfällen att delta i kontinuerligt lärande, vilket kan gälla t.ex. företagare och personer som arbetar i små företag.

Det nuvarande utbildningsutbudet saknar sådana ”nybörjarutbildningar med låg tröskel” som lämpar sig för dem som deltar i kontinuerligt lärande eller sådana genomföranden som är tillräckligt väl anpassade till arbets- och livssituationen för dem som sysselsätter sig själva eller jobbar i små företag. Det finns ingen uppsökande verksamhet som är inbyggd i systemet.

Servicecentrets uppgift är enligt förslaget att finansiera nya slags kompetenstjänster som kompletterar det nuvarande utbildningsutbudet. Utöver utbildningar föreslås servicecentret även finansiera uppsökande verksamhet och stödtjänster. De nya typerna av kompetenstjänster och den uppsökande verksamheten antas höja deltagandet och kompetensnivån hos de grupper som för närvarande är underrepresenterade. Därigenom kan jämlikheten och likabehandlingen bland personer i arbetsför ålder öka oberoende av deras livssituation, arbetsplats eller grundutbildning.

4.2.3.4 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen

Enligt uppgifter i den internationella vuxenutbildningsundersökningen (PIAAC, 2012) är de genomsnittliga skillnaderna i Finland mellan kvinnor och män i frågan om grundläggande färdigheter mycket små, men varierar något från delområde till delområde. Kvinnornas läskunnighet var i genomsnitt bättre än männens. Männen var i snitt bättre på numeriska färdigheter och problemlösningsförmåga där man tillämpar it än kvinnorna.

Enligt olika undersökningar deltar ligger kvinnornas deltagande i kontinuerliga lärande emellertid på en högre nivå. Enligt uppgifter från vuxenutbildningsundersökningen deltog 54 procent av kvinnorna i åldern 18—64 år i vuxenutbildning 2017, medan männens deltagande var 43 procent. De könsrelaterade skillnaderna i fråga om nivån på deltagande i vuxenutbildning har varit mycket stabila, cirka tio procentenheter, sedan 1980-talet. I annan utbildning än sådan som leder till examen var deltagandet 50 procent för kvinnor och 43 procent för män. Enligt Statistikcentralens uppgifter inledde sammanlagt 94 283 nya studerande i arbetsför ålder (över 25 år) yrkesutbildning eller högskoleexamensutbildning 2018. Av de nya studerandena i arbetsför ålder var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Enligt arbetslivsbarometern hade 56 procent av kvinnorna och 51 procent av männen år 2019 deltagit i utbildning som arbetsgivaren ordnat under de senaste 12 månaderna.

Propositionen bedöms öka jämlikheten mellan könen, eftersom avsikten är att erbjuda ett nytt slags kompetensutbud för personer i arbetsför ålder och därigenom öka underrepresenterade gruppers deltagande i kontinuerligt lärande. På basis av statistiken ovan ser det ut som om de könsrelaterade skillnaderna i deltagande är större i fråga om examensutbildning än t.ex. i fråga om utbildning som arbetsgivaren ordnar. Att erbjuda kortare och flexiblare utbildningar som man kan delta i vid sidan om arbetet kan således öka männens deltagande i kontinuerligt lärande och därigenom öka jämställdheten mellan könen.

4.2.3.5 Konsekvenser för minoriteter

Enligt den internationella vuxenutbildningsundersökningen (PIAAC, 2012) skilde sig kompetensprofilerna för dem som utfört uppgifterna på sitt modersmål (finska eller svenska) inte särskilt mycket från varandra. Läskunnigheten och de numeriska färdigheterna hos dem som hade något annat språk som modersmål var sämre. Det är emellertid väsentligt att behärska det språk som används när man utför av uppgifterna, och man kunde bara välja mellan finska och svenska, vilket inverkar på resultaten i undersökningen.

Enligt Statistikcentralens uppgifter hade 81,4 procent av de nya minst 25-åriga examensstuderandena år 2018 finska eller samiska som modersmål, 3,6 procent hade svenska som modersmål och 15 procent något annat språk än finska, svenska eller samiska. Andelen svenskspråkiga

av de nya studerandena var lägre än deras andel av hela befolkningen i åldern 25—64 år (4,7 %). Andelen svenskspråkiga av de nya studerandena var liten i synnerhet inom yrkesutbildning och vid yrkeshögskolorna, där andelen låg på under 3 procent. I universitetsutbildning låg andelen svenskspråkiga däremot närmare befolkningsandelen, och den var högre än befolkningsandelen i fråga om lägre högskoleexamina vid universitet, där 7,2 procent av de nya studerandena i arbetsför ålder var svenskspråkiga.

Ordnandet av svenskspråkig utbildning för befolkningen i arbetsför ålder avviker från ordnandet av finskspråkig utbildning. Detta har att göra med olika befolkningsunderlag och regionala förhållanden. Den svenskspråkiga befolkningen är utspridd över ett stort geografiskt område, vilket medför utmaningar när det gäller att ordna utbildning på lokal nivå, eftersom gruppstorlekarna ofta blir för små.

Utredaren Gun Oker-Blom har på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet utrett nuläget och utvecklingsbehoven inom den svenskspråkiga småbarnspedagogiken och utbildningen[18]. I utredningen nämns inrättandet av en svensk enhet vid servicecentret som ett åtgärdsförslag. I praktiken möjliggör servicecentrets personalstyrka dock inte en struktur med en separat enhet när centret inrättas, men i skötseln av servicecentrets uppgifter och vid rekryteringen av personal bör servicebehoven hos både den finskspråkiga och den svenskspråkiga befolkningen beaktas. Beslut om servicecentrets närmare organisering fattas enligt förslaget i servicecentrets arbetsfördelning, som fastställs av servicecentrets direktör i enlighet med den bestämmelse som föreslås i 6 a § 3 mom. i lagen om Utbildningsstyrelsen.

Enligt 17 § 2 mom. i grundlagen har samerna såsom ursprungsfolk rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. I FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter föreskrivs i artikel 14 om rätten till utbildning. Enligt punkt 2 i den artikeln ska personer som hör till urfolken, särskilt barn, ha rätt till utbildning i den staten på alla nivåer och i alla former i den staten utan att diskrimineras. För att minoriteternas ställning ska säkerställas är det viktigt att trygga utbildningen på samiska för personer i arbetsför ålder. Enligt utredningarna finns det brister i tillgången på samiskspråkig arbetskraft t.ex. inom undervisning och i social- och hälsovården. Servicecentret föreslås vid behov kunna inrikta utbildning också för den samiskspråkiga befolkningens kompetensbehov och därtill främja att utbildningarna bättre motsvarar de krav som ursprungsbefolkningens traditionella näringar ställer på dem.

Servicecentret föreslås kunna sammanställa en lägesbild av tillgången till utbildning på svenska och av hur utbudet motsvarar arbetslivets behov. Servicecentret föreslås kunna stödja samarbeten, till exempel nationella samarbetsnätverk, genom vilka man kan svara på utbildningsbehoven både på svenska och på samiska. Centrala lösningar vore till exempel samarbetsmodeller som möjliggör studier i utbildningar som ordnas någon annanstans eller införande av kompetenstjänster för aktörer som är verksamma någon annanstans i regionen. I detta arbete ska servicecentret utnyttja den prognostiseringsinformation som det samlat in.

4.2.3.6 Konsekvenser för invandrarnas ställning

I den internationella vuxenutbildningsundersökningen (PIAAC, 2012) granskades utöver språkkunskaperna även personernas kunskaper i förhållande till hur länge de vistats i landet. Av dem som vistats i landet i mindre än fem år hade hela 81 procent svag läskunnighet, endast tre procent låg på medelnivå och ingen hade god läskunnighet. Däremot hade 12 procent av dem som vistats

[18] Den svenskspråkiga utbildningen i Finland: särdrag, utmaningar, utvecklingsbehov och förslag till åtgärder Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2021:9.

i landet i över fem år god och 25 procent svag läskunnighet. Även bland dem var läskunnigheten dock klart sämre än bland dem som är födda i Finland. I fråga om numeriska färdigheter och problemlösning var skillnaderna mellan grupperna mycket likartade som i fråga om läskunnighet.

Även om invandrarna är överrepresenterade i gruppen med svaga grundläggande kunskaper, bör det noteras att gruppen har heterogen utbildningsbakgrund. Till exempel har 43 procent av kvinnorna i åldern 25—54 år med utländsk bakgrund avlagt högskoleexamen. Av kvinnor med flyktingbakgrund saknar dock så många som 40 procent examen efter grundstadiet.[19] Cirka tio procent av kvinnorna med somalisk och kurdisk bakgrund kan bara läsa lite eller inte alls.[20]

Utbildningsbakgrunden för invandrare som kommer till Finland som vuxna samt förutsättningarna för och behoven av studier i finska eller svenska varierar stort. Språkundervisning i initialskedet, inklusive läs- och skrivundervisning, tillhandahålls för närvarande med finansiering av många olika slag och inom ramen för många olika organisationer. Inledande studier i finska ingår i den integrationsutbildning som närings-, trafik- och miljöcentralerna anskaffat. Dessutom erbjuds sådana studier inom grundläggande utbildning för vuxna, utbildning för invandrare i olika läroanstaltsformer inom det fria bildningsarbetet samt för examensstuderande vid högskolorna. Problemet är att det saknas systematiska och helhetsmässiga regionala prognoser över behovet av språkutbildning på olika nivåer under initialskedet. Det uppstår inte heller någon helhetsbild av utbudet. Detta försvårar utbildningsanordnarnas och huvudmännens planering av utbudet och handledningen av invandrare samt fördröjer i sista hand invandrarnas integration i samhället och deras sysselsättning.

Det föreslagna servicecentret ska bidra till invandrarnas kunnande och sysselsättning inom centrets samtliga uppgiftsområden. Servicecentret ska kunna prognostisera det regionala behovet av språkutbildning och annan inledande utbildning för invandrare samt främja det regionala samarbetet och samordningen av utbudet. Detta är ett av de viktigaste utvecklingsbehoven i den ännu inte publicerade integrationsutvärderingen av statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet (TEAS-utvärderingen). Servicecentret ska enligt förslaget också kunna finansiera och skaffa utbildningar och stödåtgärder som förbättrar invandrares sysselsättning och deras förutsättningar för att få sysselsättning och som kompletterar det övriga utbildningsutbudet, t.ex. i form av utbildningar som kompletterar eller ger behörighet för sådant kunnande som förvärvats i ett annat land eller som stärker invandrarens finska eller svenska eller deras grundläggande färdigheter. Servicecentret föreslås också kunna stödja utvecklandet av handledningen för invandrare i initialskedet.

4.2.3.7 Konsekvenser för arbetslivet

Arbetslivets och företagens arbetskrafts- och kompetensbehov står enligt förslaget i fokus för servicecentrets verksamhet. Enligt förslaget ska majoriteten av medlemmarna i rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning företräda arbetslivet. Rådets centrala uppgift föreslås vara att genom de strategiska riktlinjerna och besluten om den årliga verksamhetsplanen som rådet fattar styra servicecentrets verksamhet i enlighet med arbetslivets arbetskrafts- och kompetensbehov. Genom en mångsidig insamling och analys av prognostiseringsuppifter som omfattar såväl centrala befintliga som eventuella nya aktörer som prognostiserar samhällets och näringslivets arbetskrafts- och kompetensbehov ska servicecentret skapa en grund för allokeringen av

[19] Sutela & Larja (2015). Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014.
[20] Larja, Liisa: Helhetsöversikt över integrationen 2019. Forskningsartiklar om integration. ANM 2020 (svenskt sammandrag).

såväl de tjänster som centret självt finansierar som sådana tjänster som tillhandahålls av andra aktörer.

4.2.3.8 Konsekvenser för regionerna

Servicecentret ska enligt förslaget stödja de regionala samarbetsnätverkens verksamhet och profileringen av näringsstrukturen i regionen. Servicecentret ska producera regionala lägesbilder till stöd för diskussionerna med producenterna av regionala kompetenstjänster, kommunerna, arbets- och näringstjänsterna och arbetslivet. Målet är att främja servicekedjornas verksamhet i regionerna. I praktiken innebär den föreslagna verksamheten att den regionala befolkningsutvecklingen, behovet av arbetskraft och utbudet på kompetenstjänster bedöms och att man utifrån bedömningarna gemensamt ställer upp mål för att lindra matchningsproblemen, höja sysselsättningsgraden och utveckla näringarna. Servicecentret ska enligt förslaget stödja uppnåendet av de regionala målen med hjälp sina övriga uppgifter. Servicecentret ska beakta de regionala diskussionerna i sina planer för finansiering av utbildningsutbudet samt i arbetet för att utveckla informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna.

4.2.3.9 Konsekvenser för de digitala tjänsterna

Till stöd för sin verksamhet behöver det föreslagna servicecentret uppdaterade uppgifter om efterfrågan på kompetens på arbetsmarknaden på kort sikt, befolkningens kompetensbrist med avseende på detta samt utbildningsanordnarnas förmåga att svara på efterfrågan med hjälp av snabba åtgärder. Informationen ska enligt förslaget samlas in från olika befintliga och nya källor, informationsresurser och datalager samt analyseras för att stödja bl.a. beslut om beviljande av statsunderstöd och anskaffande av kompetenstjänster.

Utbildningsutbudet som finansieras av servicecentret ska synliggöras på olika plattformar. Målet är att allt offentligt utbildningsutbud och all sådan utbildningsefterfrågan ska kunna mötas på en gemensam plattform. Informationen om utbildningsutbudet ska i princip vara öppna data, vilket innebär att den ska kunna presenteras i sin helhet i vilken tjänst som helst inom den offentliga förvaltningen och även i tjänster som tillhandahålls av en tredje part.

Avsikten är att bygga upp digitala plattformar, informationsresurser, datalager och tjänster som betjänar servicecentrets behov som en del av det omfattande programmet för digitalisering av kontinuerligt lärande som presenteras i Finlands preliminära plan för återhämtning och resiliens som är en del av Finlands program för hållbar tillväxt. Programmet består av två delhelheter som stöder varandra: en digital servicehelhet för kontinuerligt lärande som täcker hela utbildningssystemet och överskrider förvaltningsgränserna och en helhet för digitalisering och flexibelt lärande inom högskoleutbildningen, som omfattar alla högskolor. Avsikten är att de nationella tjänsterna, informationsresurserna, datalagren och verksamhetsmodellerna som uppstår inom ramen för programmet i stor utsträckning ska gagna olika kundgrupper och via ett starkt samarbete och med beaktande av olika behov utvecklas i samråd med centrala aktörer och intressentgrupper, såsom servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Digitaliseringsprogrammet är ett omfattande, kundorienterat och förvaltningsövergripande projekt för vars genomförande förvaltningsområdet för två ministerier, undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets svarar för, samt utöver dem även högskolorna. Servicecentrets roll föreslås däremot vara att delta i utvecklingsarbetet i fråga om funktioner som hänför sig till dess verksamhetsområde och uppgifter, utan att för den skull ansvara för att bygga upp och upprätthålla dessa tjänster.

4.2.3.10 Konsekvenser med avseende på dataskydd och hantering av personuppgifter

För anordnandet av utbildning och andra kompetenstjänster enligt propositionen är det nödvändigt med behandling av personuppgifter om dem som söker till och deltar i utbildning och andra tjänster. På behandlingen av personuppgifter tillämpas Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27.4.2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, dvs. EU:s *allmänna dataskyddsförordning*. Enligt artikel 6 i dataskyddsförordningen är behandling av personuppgifter laglig endast om och i den mån som åtminstone ett av de särskilt nämnda villkoren är uppfyllt.

Servicecentret ska enligt förslaget finansiera både reglerad utbildning enligt de gällande lagarna om utbildning och annan oreglerad utbildning. På den reglerade utbildningen tillämpas enligt förslaget bestämmelserna om anordnande av utbildning samt den studerandes rättigheter och skyldigheter i lagen om utbildningen i fråga, såsom bestämmelserna om rätt att få uppgifter och behandling av uppgifter. På den reglerade utbildningen tillämpas enligt förslaget dessutom de skyldigheter att föra in uppgifter och andra bestämmelser som föreskrivs i lagen om riksomfattande studie- och examensregister. I 9 § i den lagen föreskrivs om de uppgifter som en utbildningsanordnare enligt lagen om yrkesutbildning ska föra in i informationsresursen om sina studerande som deltar i utbildning enligt lagen om yrkesutbildning. Bestämmelser om högskolornas riksomfattande datalager finns i 5 kap. i lagen om riksomfattande studie- och examensregister. I fråga om utbildning som avses i lagen om fritt bildningsarbete har regeringens proposition om införande av uppgifter (RP 19/2021 rd) överlämnats till riksdagen den 25 februari 2021.

När det gäller den reglerade utbildningen skulle inrättandet av ett servicecenter inte förändra nuläget i fråga om behandlingen av personuppgifter. I fråga om reglerad utbildning är grunden för behandlingen av personuppgifter artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen, dvs. behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige och delvis också 6.1 e, dvs. behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Ordnandet av reglerad utbildning grundar sig på fullgörandet av en lagstadgad utbildningsuppgift, tryggandet av de kulturella rättigheterna enligt grundlagen och i fråga om de studerandes rättigheter och skyldigheter grundade på offentlig myndighetsutövning enligt lag.

I artikel 9 i dataskyddsförordningen föreskrivs om behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter. Enligt artikel 9.1. är behandling av personuppgifter som avslöjar t.ex. ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening eller behandling av uppgifter om hälsa i princip förbjudna. Enligt artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen får undantag göras från förbudet i fråga på de villkor som närmare anges i den bestämmelsen, om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av medlemsstatens lagstiftning. Enligt 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen tillämpas artikel 9.1 i dataskyddsförordningen inte på sådan behandling av uppgifter som regleras i lag eller som föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag.

I den reglerade utbildningen behandlas med stöd av den gällande lagstiftningen uppgifter om sökandenas och de studerandes hälsotillstånd, t.ex. vid utredning av den studerandes lämplighet för utbildningen i fråga eller behov av särskilt stöd. I 41 § i lagen om yrkesutbildning, 37 b § i universitetslagen och 27 § i yrkeshögskolelagen, föreskrivs om skyldigheten att i vissa situationer lämna sådana uppgifter om hälsotillståndet som krävs för antagningen som studerande. Vid behandlingen av dessa uppgifter iakttas de skyddsåtgärder som föreskrivs i 6 § 2 mom. i dataskyddslagen och dessutom föreskrivs det om särskilda skyddsåtgärder i de ovannämnda

utbildningslagarna. Behandlingen av särskilda personuppgifter skulle därmed grunda sig på gällande lagstiftning, och propositionen förändrar inte nuläget i fråga om behandlingen av uppgifter om hälsotillståndet.

Enligt artikel 10 i den allmänna dataskyddsförordningen får behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och överträdelser enligt artikel 6.1 endast utföras då behandling är tillåten enligt medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs. Enligt 7 § i dataskyddslagen är behandling av personuppgifter som rör till fällande domar i brottmål samt överträdelser tillåten, om uppgifterna behandlas för syften som anges i 6 § 1 mom. 2 punkten, dvs. på sådan behandling av uppgifter som regleras i lag eller som föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag. Bestämmelser om skyldigheten att för bedömning av studierätten visa upp ett straffregisterutdrag som avses i straffregisterlagen finns i 82 § 4 mom. i lagen om yrkesutbildning, 43 b § 4 mom. i universitetslagen och 34 § 4 mom. i yrkeshögskolelagen. Behandlingen av personuppgifter i anslutning till fällande domar i brottmål grundar sig på gällande lagstiftning, och propositionen skulle inte förändra nuläget i fråga om behandlingen av dessa uppgifter.

I fråga om reglerad utbildning har man i lagen om riksomfattande studie- och examensregister också använt det nationella handlingsutrymme som artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen möjliggör bl.a. i fråga om skyldigheten att föra in uppgifter i datalagret, utlämnande av uppgifter och lagringstider. Dessa gällande bestämmelser ska tillämpas på motsvarande sätt som för närvarande när reglerad utbildning ordnas, och propositionen skulle inte förändra nuläget till denna del.

Ordnandet av annan än reglerad utbildning ska enligt förslaget inte basera sig på utbildningsanordnarens lagstadgade uppgift att ordna utbildning, utan på det beviljade statsunderstödet eller upphandlingsavtalet. I lagförslaget om servicecentret föreskrivs dock om vissa uppgifter och skyldigheter för sådana aktörer när de ordnar utbildning som finansieras av servicecentret. I fråga om annan utbildning än reglerad utbildning ska utbildningsaktören enligt förslaget genomföra antagningen av studerande, göra en framställning om antagning som studerande till servicecentret, utfärda betyg samt lämna servicecentret uppgifter om antagning som studerande och om upphörande av rätten att delta. Dessutom ska det enligt förslaget i lagen om servicecentret föreskrivas om den studerandes rätt att delta i utbildningen och om upphörande av rätten att delta. I fråga om personer som deltar i fritt finansierad fortbildning som ordnas på affärsmässiga grunder utgörs grunden för behandlingen av personuppgifter i regel ett avtalsförhållande. I utbildning som finansieras av servicecentret ska det enligt förslaget inte uppstå något avtalsförhållande mellan den studerande och den om ordnar utbildningen, utan enligt förslaget ska det föreskrivas om antagning som studerande och om rätten att delta i utbildning i lagen. Artikel 6.1 c, dvs. iakttagandet av en lagstadgad skyldighet, föreslås i fråga om utbildning som finansieras av servicecentret utgöra den grund för behandlingen av personuppgifter som avses i den allmänna dataskyddsförordningen även i fråga om annan än reglerad utbildning.

Enligt propositionen ska utbildningsanordnaren genomföra antagningen av studerande inom den reglerade utbildningen och fatta beslut om antagning som studerande och rätt att delta i utbildningen. I dessa situationer ska servicecentret enligt förslaget inte alls behandla en enskild studerandes personuppgifter och inte heller vara registeransvarig för personuppgifterna. I fråga om annan än reglerad utbildning ska servicecentret behandla de sökandes och studerandes personuppgifter när det fattar beslut om antagning som studerande och upphörande av rätten att delta. För servicecentrets del är behandlingsgrunden enligt den allmänna dataskyddsförordningen artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen, dvs. behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige samt 6.1 e, dvs. behandlingen är nödvändig som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan den rättsliga grunden för behandlingen innehålla särskilda bestämmelser (nationellt handlingsutrymme) genom vilka tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen anpassas, om grunden för behandlingen är artikel 6.1 c eller e. Dessa särskilda bestämmelser kan gälla bland annat de enheter till vilka personuppgifterna får lämnas ut och för vilka ändamål. Medlemsstaternas lagstiftning ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. I 15 § 2 mom. i den föreslagna lagen om servicecentret ska det nationella handlingsutrymmet enligt den allmänna dataskyddsförordningen användas och det ska föreskrivas i vilka situationer utbildningsanordnarna trots sekretessbestämmelserna ska lämna ut nödvändiga uppgifter till servicecentret för att centret ska kunna fatta de förvaltningsbeslut som centret svarar för. De nödvändiga uppgifter som behövs för att fatta beslut skulle röra sig om personuppgifter, eftersom dessa åtminstone innehåller personens namn, behövliga kontaktuppgifter samt andra uppgifter som gäller personen och hans eller hennes verksamhet samt i vissa situationer också särskilda personuppgifter som gäller personens hälsotillstånd och funktionsförmåga. Den föreslagna regleringen är förenlig med det allmänna intresset och står i proportion till det eftersträvade målet, eftersom den föreslagna bestämmelsen definierar de uppgifter som utbildningsanordnaren ska lämna till servicecentret för att det ska kunna fullgöra sina lagstadgade uppgifter och utöva sin lagstadgade offentliga makt.

Den utbildning som servicecentret finansierar kan enligt förslaget riktas till vissa målgrupper, såsom invandrare eller personer med låg grundutbildning. En förutsättning för antagning som studerande till en utbildning som finansieras av servicecentret är enligt förslaget ett kompetensbehov, så i samband med antagningen som studerande skulle man ofta behöva utreda sökandens tidigare kompetensbakgrund, såsom språkkunskaper, tidigare studier och arbetserfarenhet. Utbildningen kan enligt förslaget också riktas till personer som behöver utbildningsinriktade stödåtgärder, varvid det vid bedömningen av kompetensbehovet kan vara nödvändigt att behandla även sådana uppgifter om personens hälsotillstånd och funktionsförmåga som är sådana särskilda personuppgifter som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen. Ovan nämnda personuppgifter och särskilda personuppgifter ska enligt förslaget behandlas av både utbildningsanordnaren och servicecentret.

Enligt artikel 9.1 i den allmänna dataskyddsförordningen är hälsouppgifter särskilda personuppgifter som det i princip är förbjudet att behandla. Enligt artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen får undantag göras från förbudet i fråga på de villkor som närmare anges i den bestämmelsen, om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av medlemsstatens lagstiftning. En ytterligare förutsättning är att behandlingen ska stå i proportion till det eftersträvade syftet, vara förenlig med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

Enligt 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen tillämpas artikel 9.1 i dataskyddsförordningen inte på sådan behandling av uppgifter som regleras i lag eller som föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag. I den föreslagna lagen om servicecentret ska det föreskrivas att utbildningsanordnaren ska göra en framställning om antagning som studerande och att servicecentret ska fatta beslut om antagning som studerande. Behandlingen av särskilda personuppgifter i samband med utförandet av dessa uppgifter skulle alltså direkt bero på en uppgift som föreskrivs i lag och därmed vara tillåten med stöd av 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen.

I 6 § 2 mom. i dataskyddslagen finns en förteckning över lämpliga och särskilda åtgärder som den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet ska vidta för att skydda den registrerades rättigheter när personuppgifter behandlas i en situation som avses i 1 mom. I regeringens

proposition med förslag till dataskyddslag (RP 9/2018 rd) har det ansetts att det nämnda 2 mom. i det första skedet ska överlåtas åt den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet att bedöma vilka skyddsåtgärder som är lämpliga med tanke på behandlingen. Vid behandlingen av särskilda personuppgifter som behandlas med stöd av lagen om servicecentret ska de skyddsåtgärder som föreskrivs i den iakttas med stöd av dataskyddslagen. Skyddsåtgärderna enligt dataskyddslagen anses tillräckliga, och det föreskrivs inte särskilt om skyddsåtgärderna i övrigt.

Vid behandlingen av personuppgifter ska också de principer för behandling av personuppgifter som anges i artikel 5 i den allmänna dataskyddsförordningen beaktas. Personuppgifterna ska enligt förslaget begränsas till endast vad som är nödvändigt med avseende på det syfte de ska användas för. Dessutom ska personuppgifter bevaras endast så länge det är nödvändigt för att syftet med behandlingen av uppgifterna ska kunna uppnås.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Utveckling av det nuvarande systemet

5.1.1.1 Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Det nuvarande systemet utgår i fråga om alla utbildningsformer från en relativt stark funktionell autonomi för aktörerna. Verksamheten styrs inom yrkesutbildningen genom anordnartillstånd, inom det fria bildningsarbetet genom tillstånd för huvudmannen, vid universiteten genom utbildningsansvar och vid yrkeshögskolorna genom tillstånd. Styrningen genom utfärdande av tillstånd och övrig normerande styrning är allmänt hållen och lämnar stort utrymme för ifrågavarande aktörs egen beslutanderätt. Inom yrkesutbildningen och högskolorna styrs verksamheten och dess resultat också med de mål som uppställts i finansieringssystemet, t.ex. när det gäller avläggande av examen och sysselsättning efter examen.

Ett centralt element i styrprocessen mellan undervisnings- och kulturministeriet och högskolorna är de förhandlingar som förs vart fjärde år och de förberedelser som föregår förhandlingarna, där man kommer överens om högskolans uppgift, profilering och prioritetsområden samt om de kvantitativa och kvalitativa mål som uppställs för högskolan och som är centrala med tanke på utbildnings- och forskningspolitiken samt om uppföljningen och utvärderingen av hur väl dessa mål uppnås. Att avtala om examensmålen är en viktig beståndsdel i denna helhet.

Enligt universitets- och yrkeshögskolelagen väljer högskolorna själva sina studerande och beslutar om grunderna för antagningen av studerande Beslut om nybörjarplatser omfattas av högskolornas autonomi. Utöver högskolornas beslut om utbildningsansvar är avtal om examensmålen ett sätt för ministeriet att styra systemet i sin helhet och säkerställa att utbildningen riktas till områden som är centrala med tanke på arbetskraftsbehovet och att även regionala behov beaktas.

Den basfinansiering som betalas till universiteten och yrkeshögskolorna ur statsbudgeten baserar sig huvudsakligen på verksamhetens resultat, bland annat på antalet avlagda examina. Från och med 2021 fördelas åtta procent av yrkeshögskolornas finansiering och fyra procent av universitetens finansiering på basis av prestationer inom kontinuerligt lärande. Sådana prestationer är studiepoäng som avlagts inom öppen högskoleutbildning, fristående studier och specialiseringsutbildning. Till skillnad från examensutbildningen styr finansieringsmodellerna inte volymerna inom olika utbildningsområden som ingår i utbudet av kontinuerligt lärande. Högskolorna beslutar självständigt om sitt utbud.

Det fria bildningsarbetet syftar enligt lagstiftningen till att utifrån principen om livslångt lärande anordna utbildning som stöder sammanhållningen och jämlikheten i samhället samt ett aktivt medborgarskap. Basfinansieringen riktas till huvudmännen för det fria bildningsarbetet i form av statsandelar med allmän täckning. Principen för arbetsformerna är att de ska stödja de bildningsmål som samfunden bakom läroanstalterna ställt upp Målen kan främja deltagarnas allmänna kulturella mål eller därtill anknyta till samfundets ideella eller religiösa bakgrund.

Även inom yrkesutbildningen har statsandelarna allmän täckning. Undervisnings- och kulturministeriets ekonomiska styrning handlar i regel om kvantitativ styrning. Ministeriet delar årligen ut målinriktade studerandeårsverken till anordnarna av yrkesutbildning, och bestämmer därigenom volymen på varje anordnares verksamhet. Anordnaren riktar utbildningen utifrån sin egen behovsanalys och enligt efterfrågan. I anordnartillstånden för yrkesutbildning fastställs för varje anordnare de examina som anordnaren kan erbjuda. Anordnartillstånden är för de mesta generöst tilltagna för examinas del, dvs. de ger utrymme för ett täckande examensutbud. Av den finansiering som anordnarna av yrkesutbildning får beviljas 70 procent på basis av antalet studerandeår. De resterande 30 procenten utgörs av prestations- och genomslagsfinansiering, där bl.a. avläggande av examensdelar och examina samt sysselsättningen beaktas. Studerande som inte har någon examen på andra stadiet får mer finansiering än andra, eftersom undervisningen som riktar sig till studerande utan tidigare utbildning i snitt kräver en större insatser än den som riktar sig till övriga studerande, och detta kompenseras i finansieringssystemet. Största delen av kompensationen riktas till dem som fullgör grundskolan och dess motiverande effekt i fråga om utbildningen av underrepresenterade grupper är svår att bedöma.

Utbildningsorganisationernas stora beslutanderätt i fråga om inriktningen av utbildningar och planeringen av verksamheten har ansetts vara lyckad och har möjliggjort för dem att planera och profilera sin egen verksamhet på lång sikt, såväl regionalt och nationellt som i ekonomiskt hänseende. Finansierings- och styrsystemet inom olika utbildningsformer utgör helheter där varje del bidrar till att de grundläggande målen för hela sektorn uppnås. Genom detta bassystem sörjer man också för bl.a. kvaliteten på den utbildning som erbjuds, tillgången till utbildning i alla regioner och utbildningsorganisationernas möjligheter att utveckla sin egen verksamhet långsiktigt. För högskolornas del är deras starka autonomi ett grundläggande värde som styr verksamheten, och universitetens autonomi tryggas även i grundlagen.

De centrala målen för inrättandet av servicecentret föreslås vara att skapa en resurs för att gemensamt ta fram framtidsprognoser samt fastställa en gemensam målbild, och utifrån dessa utveckla och samordna informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster samt riktade utbildnings- och kompetenstjänster. Servicecentret ska enligt förslaget stödja uppnåendet av de regionala samarbetsnätverkens mål. Detta skulle göra det möjligt att på ett tydligare och mer förenhetligat sätt fördela ledningen och planeringen av kompetenstjänster för personer i arbetsför ålder mellan undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet och arbetslivsorganisationerna än vad som för närvarande är fallet. Servicecentret föreslås stödja utvecklingen av näringarna på riks- och regional nivå samt kompetensutvecklingen hos de befolkningsgrupper som är i störst behov av det med tanke på en enhetlig arbetskarriär.

Avsikten är att de ovan beskrivna målen i lagstiftningen gällande servicecentret även ska kunna uppnås inom ramen för det nuvarande bassystemet genom att utveckla styrningen i anslutning till det. År 2018 överfördes utbudet på och finansieringen av den examensinriktade yrkesutbildningen och en del av den arbetskraftsutbildning som inte leder till examen till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, och därefter har utbildningarna ordnats inom ramen för utbildningssystemet för yrkesutbildning. Styrningen genomförs så att det i tillståndet att ordna yrkesutbildning bestäms om rätten att ordna examina och utbildning i form av arbets-

kraftsutbildning, och så att undervisnings- och kulturministeriet årligen i prestationsbeslutet beslutar om antalet målinriktade studerandeår inom den arbetskraftsutbildning som ingår i det målinriktade antalet studerandeår. Undervisnings- och kulturministeriet ska höra arbets- och näringsministeriet innan beslut fattas om antalet studerandeår för arbetskraftsutbildning. Inom systemet för yrkesutbildning tillämpas alltså redan nu en styrmodell som baserar sig på samarbete mellan ministerierna och där det inom bassystemet ordnas utbildning som riktar sig till en viss målgrupp. Å andra sidan ordnas arbetskraftsutbildning också via upphandlingsverksamhet, eftersom NTM-centralen eller arbets- och näringsbyrån i form av arbetskraftsutbildning kan anskaffa annan än examensinriktad yrkesinriktad utbildning och på basis av en temporär lagändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice även kan anskaffa studier som leder till högskoleexamen. I dessa fall genomförs styrningen inte inom ramen för bassystemet, utan modellen påminner om den upphandlingsverksamhet som föreslås för servicecentret.

Överföringen av arbetskraftsutbildning år 2018 krävde att det skapades ett nytt nätverk för styrnings- och samarbetsrelationer samt omfattande lagändringar i styrnings- och finansieringsmodellen för anordnandet av yrkesutbildning, finansieringen av yrkesutbildning och anordnandet av arbetskraftsutbildning. Överföringen genomfördes i samband med totalrevideringen av lagstiftningen om yrkesutbildning. Den nya branschvisa, regionala och målgruppsvisa inriktningen av utbildnings- och kompetenstjänster som är målet för inrättandet av servicecentret vore svårförenlig med detta slags bassystem, om man inte vidtog betydande revideringar av motsvarande slag i fråga om systemets delområden. Alternativt skulle man bli tvungen att öka den direkta styrningen av utbildningsorganisationerna som ministeriet eller någon annan aktör skulle stå för, och därigenom ingripa i den autonomi som gäller inriktning av utbildning. I den modell som föreslås i propositionen ingriper man inte i bassystemets funktion, utan föreslår att servicecentret ska vara en kompletterande aktör, så att systemet även i fortsättningen kan utvecklas på det sätt som krävs inom respektive utbildningssektor. I den föreslagna modellen kan utbildningsanordnarna ordna reglerad utbildning enligt bassystemet också med finansiering från servicecentret, men göra det via ansökan om statsunderstöd i stället för via det traditionella styrsystemet. Man skulle därmed så snabbt som möjligt kunna bemöta utbildningsbehov som upptäcks, utan att det skulle inverka på den långsiktiga planeringen av utbildningen enligt bassystemet.

Ett ytterligare alternativ kunde också vara en modell där det vore servicecentret, och inte ministeriet, som inom ramen för bassystemet skulle fatta en del av de styrnings- och finansieringsbeslut som ministeriet hittills har fattat. För att uppnå de mål som uppställts för servicecentret, borde centret i så fall ställa villkor för hur den beviljade finansieringen får användas. Villkoren borde åtminstone gälla allokeringen av finansieringen enligt utbildningsområde och målgrupp.

Det föreslagna förfarandet skulle förutsätta betydande förändringar i styrningen och finansieringen av hela utbildningssystemet. Statsandelarna är av allmän karaktär, och det är inte möjligt att ställa villkor för hur denna finansiering får användas. En reform av styrningen av verksamheten i enlighet med servicecentrets mål skulle dessutom kräva att styrmodellen ändras så att delar av verksamheten skulle styras separat, och att servicecentret vore behörig myndighet gällande finansieringsbeslut och annan styrning. För närvarande svarar kommunerna enligt lagstiftningen för över hälften av finansieringen av yrkesutbildning. Om servicecentret vore behörigt att bevilja statsandelar, skulle det innebära att centret skulle styra en del av den yrkesutbildning som solidariskt finansieras av kommunerna.

Även högskolornas styr- och finansieringsmodell är planerad för att tjäna deras lagstadgade syften. På samma sätt som i fråga om fritt bildningsarbete och yrkesutbildning, skulle en partiell överföring av behörigheten från undervisnings- och kulturministeriet till servicecentret kräva

en decentralisering av styrningen till flera aktörer, och därmed försvåra anordnandet av högskolornas verksamhet som en helhet.

Servicecentret föreslås även finansiera ett nytt slags utbildningsutbud. Innehållet ska vara flexibelt och skräddarsytt. Dessa utbildningar ska enligt förslaget inte i sig leda till examen eller delar av en examen, eller i övrigt omfattas av nuvarande reglering. Med tanke på konkurrenslagstiftningen är det inte möjligt att erbjuda detta slags oreglerade utbildning med hjälp av basfinansiering, och den skulle inte heller kunna integreras i utbildningsorganisationernas grundläggande uppgift, utan man skulle i vilket fall som helst vara tvungen att ordna den via konkurrensutsättning.

Ovan har man bedömt möjligheten att genomföra den uppgift att finansiera utbildningen som föreslås för servicecentret inom ramen för det bassystem som administreras av undervisnings- och kulturministeriet. I fråga om reglerad utbildning skulle det kunna vara möjligt att ordna utbildning inom bassystemet, men detta skulle kräva omfattande ändringar i styr- och finansieringssystemet. Utbildning som inte är reglerad bör i vilket fall som helst genomföras på annat sätt än inom ramen för bassystemet. Enligt propositionen ska servicecentret utöver att finansiera utbildnings- och kompetenstjänster samt producera innehåll i nya former även samordna och utveckla informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna, prognostisera kompetens- och arbetskraftsbehov hos befolkningen i arbetsför ålder och stödja de regionala samarbetsnätverken. Dessa funktioner ska enligt förslaget genomföras centraliserat och i enlighet med propositionens syfte, samtidigt som man säkerställer ett jämlikt samarbete mellan förvaltningsområdena och att arbetslivet involveras Alternativen för servicecentrets administrativa placering bedöms närmare i avsnitt 5.1.2.

5.1.1.2 Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

I det nuvarande systemet har också de regionala ämbetsverk som ansvarar för verkställigheten av arbets- och näringstjänsterna enligt arbets- och näringsministeriets norm- och resultatstyrning samt prognostiseringsuppgifter en omfattande självständig beslutanderätt gällande riktandet av de kompetensutvecklingstjänster som ingår i arbets- och näringstjänsterna till enskilda kunder, företag och sammanslutningar i enlighet med arbets- och näringslivets behov Genom tjänsterna främjas arbetsmarknadens funktion genom att tillgången på kompetent arbetskraft, sysselsättningen av arbetssökande och utvecklingen av medborgarnas sysselsättningsförmåga tryggas. Arbets- och näringsbyråerna, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och NTM-centralerna kan själva producera service enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller anskaffa den delvis eller helt av serviceproducenter med de anslag som i statsbudgeten anvisats för anskaffning av service.

De arbetskraftstjänster som arbets- och näringsbyråerna och närings-, trafik- och miljöcentralerna anskaffar och erbjuder är i första hand riktade till arbetslösa och personer som hotas av arbetslöshet samt till företag och andra arbetsgivare. Utvecklings- och förvaltningscentret har en central roll som klart stöder och underlättar de ovannämnda ämbetsverkens verksamhet administrativt.

Servicecentrets verksamhet ska enligt förslaget i sin tur uttryckligen fokusera på tjänster som riktas till kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder som har sysselsättning eller som står utanför arbetskraften, samt på att stödja och utarbeta prognoser för de aktörer och nätverk som producerar sådana tjänster. En sådan roll skulle innebära en avsevärd utvidgning och ett behov av omorientering inom arbets- och näringsförvaltningens uppgiftshelhet samt en reform av förvaltningsområdets strukturer.

I fråga om arbetskraftsservicen har kommunförsöken med sysselsättning redan inletts, och en övergång till den nordiska servicemodellen för jobbsökning är under beredning. Detta är också steg mot en eventuell mer omfattande reform av sysselsättnings- och näringstjänsterna i sin helhet. Med beaktande av dessa pågående förändringsprocesser och de resurser som står till förfogande vore det inte ändamålsenligt att det nya servicecenter som enligt förslaget ska inrättas skulle placeras inom arbets- och näringsförvaltningen.

5.1.2 Bedömning av servicecentrets administrativa placering och av alternativa förvaltningsmodeller

Utgångspunkten för beredningen av servicecentrets förvaltningsstruktur har varit att centret administrativt sett ska ha en så lätt organisation som möjligt, så att servicecentret inte ska skapa ny förvaltning på mellannivå. Vid beredningen ansågs det inte vara motiverat att inrätta ett nytt självständigt ämbetsverk, så att de resurser som reserverats för servicecentret ska kunna användas så fullt ut som möjligt för skötseln av dess kärnuppgifter.

Vid beredningen ansågs det inte heller att de uppgifter som planerats för servicecentret på ett naturligt sätt skulle lämpa sig som uppgifter för någon redan existerande aktör, eftersom målet är att skapa en ny typ av aktör som samtidigt både överskrider och utgör en förenande faktor för kontinuerligt lärande och sysselsättning över gränserna mellan olika förvaltningssektorer. Det är motiverat att denna uppgift också ska synas i centrets organisationsmodell. Att inkludera servicecentrets uppgifter i en befintlig aktörs uppgiftsområde skulle även försvaga genomförandet av undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets gemensamma styrning.

Utifrån de ovan beskrivna utgångspunkterna ansågs det bästa alternativet vid beredningen vara att centret placeras som en fristående enhet i anslutning till någon befintlig funktion och struktur. Vid beredningen identifierades tre alternativ för en eventuell förläggningsplats för servicecentret: Utbildningsstyrelsen, utvecklings- och förvaltningscentret eller en NTM-central. Alternativen har bedömts ur administrativ synvinkel och med tanke på innehållsmässiga synergieffekter. Med tanke på innehållsmässiga synergieffekter har man granskat de uppgifter inom moderorganisationen som eventuellt kunde ge synergieffekter för det föreslagna servicecentret. Synergifördelar uppstår bl.a. genom direkt interaktion med icke-materiella resurser, såsom sakkunskap och nätverk samt genom utbyte av information och uppställande av mål. I den administrativa granskningen har man bedömt hur servicecentrets möjligheter att tjäna statsrådets mål skulle förverkligas i de olika lösningsalternativen och hur placeringen av centret skulle lämpa sig med tanke på moderorganisationens administrativa referensram.

Utifrån helhetsbedömningen ansågs det mest ändamålsenliga alternativet att servicecentret förläggs i anslutning till Utbildningsstyrelsen. Ur administrativ synvinkel bedömdes särskilt den starka erfarenheten och de befintliga verksamhets- och författningsmodellerna för fristående enheter utgöra styrkan i att förlägga servicecentret i anslutning till Utbildningsstyrelsen. Utbildningsstyrelsens administrativa referensram är dessutom relativt enkel med tanke på att förlägga en ny funktion och ett nytt styrförhållande där. En placering i anslutning till Utbildningsstyrelsen skulle medföra synergieffekter för servicecentret, i synnerhet i form av Utbildningsstyrelsens starka prognostiseringsroll, men synergier sågs också i servicecentrets övriga uppgifter.

I Utbildningsstyrelsens skötsel av uppgifterna för de nuvarande fristående enheterna betonas dessas självständighet och oberoende i relation till Utbildningsstyrelsen. De uppgifter som föreslås för servicecentret är av annan typ än de nuvarande fristående enheternas. Motiveringen till servicecentrets ställning som fristående enhet är de uppgifter som hör till gränssnittet mellan

kompetens och sysselsättning och den gemensamma styrningen av undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet. Det är dock möjligt och motiverat att organisera servicecentrets verksamhet på samma grunder som ifråga om de övriga fristående enheterna vid Utbildningsstyrelsen.

Även utvecklings- och förvaltningscentret har erfarenhet av modellen med fristående enheter. Vid utvecklings- och förvaltningscentret finns som fristående enhet civiltjänstcentralen, som sköter de uppgifter som avses i civiltjänstlagen (1446/2007). Den administrativa referensramen för utvecklings- och förvaltningscentret är komplex. Utvecklings- och förvaltningscentrets verksamhet styrs inom respektive ansvarsområde av inrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet. I UF-alternativet uppstår de viktigaste innehållsmässiga synergierna på grund av de uppgifterna som gäller upprätthållande och utveckling av digitala tjänster.

Fokus för närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet ligger i enlighet med lagstiftningen klart på regional verksamhet. I de perspektivet skulle en fristående enhet vars verksamhet ligger på statsrådsaxeln och som styrs direkt av statsrådet utgöra ett undantag. Närings-, trafik- och miljöcentralernas administrativa referensram är komplex. NTM-centralerna styrs av arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet och Trafikledsverket. I NTM-alternativet skulle det uppstå en central innehållsmässig synergi i och med det omfattande gränssnittet mellan näringslivet och arbetsmarknaden samt närings-, trafik- och miljöcentralernas upphandlingskompetens. I NTM-alternativet skulle en enskild NTM-central vara moderorganisation för servicecentret. Via den NTM-centralen skulle servicecentret indirekt kunna dra nytta också av de andra NTM-centralernas verksamhet. Ur perspektivet för en enskild NTM-central som fungerade som moderorganisation skulle synergierna dock närmast begränsas till verksamheten i området i fråga samt till eventuella riksomfattande uppgifter för ifrågavarande NTM-central.

Den huvudsakliga styrmodellen för ämbetsverken inom statsförvaltningen är resultatstyrning. Vid beredningen av propositionen har det dock ansetts vara svårt att anpassa undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets gemensamma styrning, som är den centrala grundläggande principen för reformen, samt arbetslivets starka representation till modellen för det vedertagna resultatavtalsförfarandet. I den vedertagna modellen ansvarar i princip ett ministerium för resultatstyrningen av varje enskilt ämbetsverk. Vid ämbetsverk som sköter uppgifter inom flera än ett ministeriums förvaltningsområde, t.ex. närings-, trafik- och miljöcentralerna och regionförvaltningsverken, är olika resultatavtalsmodeller i bruk. Alla ministerier som deltar i sektorstyrningen är parter i NTM-centralernas resultatavtal. Regionförvaltningsverkens resultatavtal ingås däremot med finansministeriet, men fem av regionförvaltningsverken har ett ansvarsområde för arbetarskyddet, med vilket social- och hälsovårdsministeriet utarbetar en stomplan, och utifrån den fyraåriga resultatavtal för ansvarsområdena för arbetarskyddet.

NTM-centralernas och regionförvaltningsverkens sektorstyrning avviker dock från den sektorstyrning som föreslås för servicecentret genom att sektorstyrningen av dem fördelas mellan olika ministerier i fråga om olika uppgifter. Då är också ansvarsområdena för resultatavtalen tydligt fördelade. Servicecentrets uppgifter, t.ex. analys av prognostiseringen av kompetens- och arbetskraftsbehovet, är däremot jämnt fördelade mellan undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets ansvarsområden. Således hör också styrningen av an-

svarsområdena gemensamt till undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet, och fördelas inte mellan de olika ministeriernas förvaltningsområden beroende på vilken uppgift det är frågan om.

I propositionen föreslås att det skapas en ny modell för gemensam styrning där både undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet på lika villkor deltar i servicecentrets sektorstyrning och där företrädarna för arbetslivet även har en stark och tydlig roll. Vidare föreslås det att rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning, som ska bestå av företrädare för arbetslivet, ska utarbeta ett förslag till en femårig utvecklingsplan för servicecentrets verksamhet som gemensamt ska godkännas av undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet. Ett motsvarande förfarande tillämpas för närvarande inom styrningen av Nationella centret för utbildningsutvärdering och studentexamensnämnden, vilket innebär att den föreslagna verksamhetsmodellen inte är helt ny och att man i den kan beakta de mål som eftersträvas genom inrättandet av servicecentret. Ett annat alternativ vore att skapa en ny typ av styrmodell som baserade sig på resultatavtal, men som dock skulle beakta arbetslivssamarbetets roll. I så fall skulle resultatavtal inte ingås direkt mellan verksamhetsenhetens direktör och det styrande ministeriet eller de styrande ministerierna, utan avtalsförfarandet skulle även inbegripa en möjlighet för företrädare för arbetslivet att delta. Vid beredningen av propositionen har det dock ansetts vara ett bättre alternativ att använda den modell som redan är i bruk gällande styrningen av Utbildningsstyrelsens övriga fristående enheter.

5.1.3 Alternativ till finansieringsformerna

I propositionen föreslås det att servicecentret ska finansiera utbildningar och stödtjänster i anslutning till dem med statsunderstöd och upphandlingar. Vid beredningen har man utrett dessa båda finansieringsformers lämplighet som finansieringsform för den föreslagna verksamheten.

Enligt Europeiska unionens lagstiftning är statligt stöd till företagsverksamhet i princip förbjudet (artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt EUF-fördraget). EU:s regler om statligt stöd är tillämpliga om alla kriterier för statligt stöd uppfylls: offentliga medel kanaliseras till offentliga eller privata företag (med företag avses enheter som bedriver ekonomisk verksamhet oberoende av deras juridiska form), förmånen är selektiv, dvs. den riktar sig endast till vissa företag, åtgärden snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna stödmottagaren och den påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

I Europeiska kommissionens tillkännagivande (2016/C 262/01) konstateras att allmän utbildning som anordnas inom ett nationellt utbildningssystem som finansieras och står under tillsyn av staten kan betraktas som annan än ekonomisk verksamhet. Anordnandet av utbildning inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde grundar sig på tillståndsförfarandet inom yrkesutbildningen, det fria bildningsarbetet och yrkeshögskolorna, samt för universitetets del på deras lagstadgade uppgifter. När servicecentret finansierar offentligt reglerad och övervakad utbildning och styr offentliga medel till utbildningen, styr servicecentret inte offentliga medel till ekonomisk verksamhet enligt EU:s regler om statligt stöd. På så sätt skulle EU:s regler om statligt stöd inte tillämpas på de medel som servicecentret föreslås styra till den reglerade verksamheten, och den skulle kunna finansieras med stöd av statsunderstödslagen.

Icke-reglerad utbildning kan erbjudas av vilken aktör som helst och betraktas som ekonomisk verksamhet som tillhandahålls på en konkurrensutsatt marknad. Med stöd av EU:s regler om statligt stöd föreskrivs i 7 § 1 mom. 4 punkten i statsunderstödslagen (688/2001) att statsunderstöd kan beviljas endast om beviljandet av statsunderstöd inte bedöms orsaka mer än ringa snedvridning av konkurrensen och verksamheten på marknaden i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Om man önskade bevilja statsunderstöd för verksamhet som snedvrider konkurrensen och marknadens funktion, bör det föreskrivas särskilt om detta. Men även i det fallet skulle den ekonomiska verksamheten endast kunna stödjas inom ramen för EU:s regler om statligt stöd. Innan stödet verkställs skulle man vara tvungen att utreda om stödet är godtagbart, och vid behov anmäla stödet till kommissionen och begära ett utlåtande av företagsstödsdelegationen.

Statligt stöd kan vara förenligt med EU:s inre marknad om det främjar den allmänna ekonomiska utvecklingen och de mål som anges i EUF-fördraget (artiklarna 107.2 och 37.3). Europeiska kommissionen har utfärdat detaljerade bestämmelser om vilka former av statligt stöd som är tillåtna. På stödet tillämpas lagen om allmänna förutsättningar för stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet (429/2016), där det föreskrivs att stödet ska ha ett klart definierat ekonomiskt eller samhälleligt syfte, det ska riktas till sådana ändamål som avhjälper brister i marknadens funktion, stödet ska vara ändamålsenligt och kostnadseffektivt, snedvrida konkurrensen så lite som möjligt och beviljas för viss tid. När det gäller stödordningar och stora enskilda stöd ska myndigheten dessutom göra en förhandsanmälan om stödet till kommissionen (artikel 108.3 i EUF-fördraget) och det förhandsanmälda stödet får inte genomföras förrän kommissionen har godkänt det. Det finns dock betydande undantag från förhandsanmälningsskyldigheten för statligt stöd. Stödanmälan till kommissionen och kommissionens förhandsgodkännande av stödordningen behövs inte t.ex. om det är fråga om stöd enligt den allmänna gruppundantagsförordningen[21] eller stöd av mindre betydelse (de minimis-förordningen[22]).

I den allmänna gruppundantagsförordningen fastställs hurdana stöd och stödordningar som i princip är godtagbara och som inte förutsätter förhandsanmälan och kommissionens förhandsgodkännande. Ett sammandrag av stödordningar eller stöd som beviljats med stöd av gruppundantagsförordningen ska dock lämnas till kommissionen inom 20 arbetsdagar från det att stödåtgärden trätt i kraft. Gruppundantagsförordningen omfattar till exempel stöd till små och medelstora företag, stöd till forskning, utveckling och innovation, stöd till utbildning, stöd för arbetstagare med sämre förutsättningar och arbetstagare med funktionshinder, stöd till kultur och bevarande av kulturarvet samt till förmån för audiovisuella verk, stöd till idrottsinfrastruktur och multifunktionell rekreationsinfrastruktur samt stöd till lokal infrastruktur. Stöd av mindre betydelse, dvs. de minimis-stöd, är av så ringa betydelse att det inte behöver anmälas på förhand till kommissionen (högst 200 000 euro per företag under tre på varandra följande beskattningsår, beaktande av stöd som beviljats av alla myndigheter, betraktas på koncernnivå).

Servicecentret skulle också kunna använda enbart anskaffning som finansieringsform. Då skulle servicecentret upphandla både reglerad utbildning och annan utbildning på marknaden. I fråga om reglerad utbildning kan endast de sammanslutningar vara tjänsteleverantörer som enligt lag kan ordna utbildningen i fråga. Detta alternativ begränsas dock av att den gällande lagstiftningen inte tillåter försäljning av examensutbildning som avses i lagen om yrkesutbildning annat än som sådan uppdragsutbildning som avses i 33 § och som inte kan ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för dem som enligt ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart jämställs med medborgare i Europeiska unionen.

[21] Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget

[22] Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse

Lagstiftningen om universitet och yrkeshögskolor gör det möjligt att ordna delar av examina som kompletterade utbildning eller annan fortbildning. Fortbildning ordnas i regel på företagsekonomiska grunder, dvs. utbildning som ordnas som fortbildning kan säljas med stöd av gällande lagstiftning. Dessutom möjliggör lagstiftningen om universitet och yrkeshögskolor försäljning av utbildning som leder till examen som uppdragsutbildning och, till skillnad från yrkesutbildningen, deltagande i uppdragsutbildning också för EU-medborgare. I uppdragsutbildning väljer den som beställer utbildningen den studerandegrupp som deltar i utbildningen. Servicecentrets mål är att finansiera utbildningshelheter för regionala, branschvisa och medborgarnas behov, inte för enskilda personer som utvalts på förhand. Uppdragsutbildning lämpar sig således inte som servicecentrets huvudsakliga verksamhetssätt.

De aktörer som ordnar yrkesutbildning eller fritt bildningsarbete är antingen offentliga (oftast kommuner eller samkommuner) eller privaträttsliga. Enligt 126 § i kommunallagen ska kommunen och samkommunen i regel bolagisera verksamhet som bedrivs i ett konkurrensläge på marknaden. Ekonomisk verksamhet är inte lagstadgade uppgifter, såsom verksamhet som kräver tillstånd att ordna undervisning eller utbildning eller som gäller ordnande av en uppgift som anges i tillståndet. Ekonomisk verksamhet är t.ex. arbetskraftsutbildning, sakkunnigtjänster och rehabilitering som säljs till NTM-centralerna samt deltagande i anbudsförfaranden, med undantag för anbudsförfaranden där det är fråga om verksamhet som kräver tillstånd att ordna undervisning eller utbildning eller som gäller ordnande av en uppgift som anges i tillståndet. Enligt 127 § i kommunallagen behöver kommunerna inte bolagisera verksamheten, om kommunen med stöd av lagen uttryckligen får producera tjänster för någon annan aktör eller delta i anbudsförfaranden som gäller sådan verksamhet. Kommunens eller samkommunens tillstånd att ordna utbildning eller driva en läroanstalt gäller däremot endast kommunen eller samkommunen i fråga, och bolag som de äger har inte rätt att ordna reglerad utbildning som baserar sig på tillståndet.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

I TEAS-utredningen, som publicerades i februari 2019[23], har man granskat modeller med hjälp av vilka vissa centrala högteknologiska med Finland jämförbara länder har reagerat på förändringarna i arbetslivet och utvecklat strukturer för kontinuerligt lärande. Föremål för en närmare granskning var Danmark, Irland, Sydkorea, Nederländerna och Singapore. På uppdrag av Sitra granskades även den franska modellen. Utredningen har utarbetats med hjälp av forskningslitteratur och genom intervjuer och workshoppar med finländska och utländska experter.

Den nationella strategin och att namnge eller koncipiera samt göra upp en prioriteringsordning för de viktigaste åtgärderna hade ansetts viktiga för att förändra inlärnings- och studiekulturen och attityderna i Danmark, Irland och Singapore. Därtill är incitament för kompetensutveckling i form av utbildningskonto i bruk i Frankrike, Holland och Singapore. Alla länder hade tagit i bruk digitala möjligheter för att samla in och öka information, karriärvägledning och inlärningsmöjligheter i syfte att öka deltagandet i och tillgängligheten till utbildning. Utmaningen att samordna arbete och utbildning har i alla dessa länder bemötts med mycket likartade metoder som i Finland: en ökad satsning på inlärningsmoduler och deltidsstudier samt skräddarsydda utbildningar för olika företag.

[23] Olli Oosi, Marika Koramo, Nita Korhonen, Anne-Mari Järvelin, Tuomas Luukkonen, Jarkko Tirronen, Laura Jauhola: A Study är Structures to support Continuous Learning – International Benchlearning. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 18:2019. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161859

Det var svårare att få syn på lösningar som syftar till att förbättra studiernas planmässighet. Ett undantag härvidlag är Frankrike, där man har infört intervjuer på arbetsplatsen som även tar upp kompetensutvecklingen. Intervjuerna ordnas vartannat år. I Danmark strävar man efter att öka planmässigheten i kompetensutvecklingen genom trepartsavtal där man också avtalar om deltagande i utbildning. I Irland erbjuds ledningen för små och medelstora företag konsultering om kompetensutveckling.

I samtliga av dessa länder hade man också strävat efter att hitta metoder för att rikta utbildningen till sådana branscher där det råder särskild brist på kompetent arbetskraft eller till personer som behöver mer kompetens men som deltar i utbildning i liten utsträckning. Oftast var lösningen statlig finansiering för särskilt definierade utbildningar eller målgrupper. Irland erbjuder inom ramen för det offentliga utbildningssystemet avgiftsfri eller nästan avgiftsfri fortbildning för vissa grupper, finansiering för utbildning för företag inom vissa branscher samt stöd till små och medelstora företag. I Danmark finns det särskilda former av utbildnings- och utkomststöd för lågutbildade. I Holland genomförs särskilda program för att utbilda underrepresenterade grupper för branscher där det råder brist på arbetskraft. I Singapore finansierar staten 70 procent av den utbildning som uppfyller de fastställda villkoren för de prioriterade områdena och avgifterna för de angivna målgrupperna har dessutom sänkts för ifrågavarande utbildning.

Enligt OECD placerar sig Norge bland de tre i topp när det gäller deltagande i arbetsrelaterad vuxenutbildning (antal individer som deltar samt utbildning som erbjuds av arbetsgivaren) samt ifråga om delaktighet, flexibilitet och harmonisering inom vuxenutbildning. En central roll i främjandet av kontinuerligt lärande är en aktör som lyder under ministeriet, Kompetaense Norge, som är en aktör av samma typ som det föreslagna servicecentret. Syftet med det är att säkerställa att alla vuxna, både de som har arbete och arbetslösa, får tillgång till den utbildning de behöver. Till dess uppgifter hör att utveckla enhetliga verktyg för att stärka de grundläggande färdigheterna, identifiera kunnandet och utveckla vägledningen, producera och kombinera information för olika aktörer, samordna vuxenbefolkningens utbildning tillsammans med regionerna samt främja målen för kontinuerligt lärande. Kompetaense Norge administrerar till exempel ett statligt stött system som stärker de grundläggande färdigheterna, ställer krav på vuxenutbildningsprogram, främjar utvecklingen av moderna undervisningsredskap och -metoder samt tillgången till karriärrådgivningstjänster för alla personer i arbetsför ålder genom att utnyttja befintliga offentliga aktörer. Kompetaense Norge är en drivkraft för att se till att parterna i den nationella kompetensstrategin når sina mål.

6 Remissvar

6.1 Remissbehandling

Utkastet till regerings proposition var på remiss 1.3.—25.3.2021. Under remisstiden inkom sammanlagt 80 utlåtanden.

Propositionens analys av omvälvningen i arbetslivet och kompetensbehoven i anslutning till den ansågs i stor utsträckning lyckad och riktig. Syftet med inrättandet av servicecentret så att kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder i högre grad än tidigare är kopplad till arbetslivets behov samt till utveckling och förnyande av näringarna och livskraften i regionerna understöddes i stor utsträckning i remissyttrandena. Det ansågs viktigt att intensifiera samarbetet mellan undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets förvaltningsområden.

I en del yttranden framfördes dock möjligheten att uppnå målen genom att utveckla de nuvarande verksamhetsmodellerna i stället för att inrätta en ny organisation. Utvecklandet av de nuvarande funktionerna för att de mål som uppställts för servicecentret ska nås förutsätter dock omfattande ändringar i lagstiftningen om olika utbildningsnivåer och i styrningen av branscherna. Att integrera prognostisering och riktade åtgärder i bassystemet kan försämra utbildningsanordnarnas möjligheter att utveckla sin verksamhet på lång sikt och bland annat försämra förutsägbarheten i fråga om basfinansieringen. I propositionen har motiveringen för en utveckling av det nuvarande systemet som en alternativ verksamhetsmodell (5.1.1.2) preciserats i fråga om arbets- och näringsförvaltningen utifrån remissvaren.

I remissvaren framfördes oro över att de resurser som föreslås för servicecentret ska räcka till när man ser till de uppgifter som föreslås och de mål som ställs upp samt till befolkningsmängden i arbetsför ålder. Å andra sidan betonade responsen också betydelsen av andra utvecklingsåtgärder som hänför sig till genomförandet av kontinuerligt lärande. Avsikten är inte att inom ramen för de uppgifter som föreslås för Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning svara på alla utmaningar som kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången på kompetent arbetskraft medför. I den parlamentariska reformen av det kontinuerliga lärandet ingår också många andra utvecklingsåtgärder som t.ex. hänför sig till inlärning i arbetet, det nuvarande utbildningsutbudet och serviceprocesserna, den digitala servicehelheten, prognostisering och förmåner. Dessa delhelheter ska genomföras inom ramen för den parlamentariska reformen av kontinuerligt lärande. Inrättandet av servicecentret är en del av en omfattande åtgärdshelhet.

I responsen betonades att servicecentrets verksamhet inte får äventyra förutsättningarna för den basfinansierade verksamheten. Syftet med servicecentrets verksamhet är att komplettera det utbildningsutbud som redan finns, inte att ersätta det. När det gäller finansieringen av kompetenstjänster föreslås servicecentrets centrala verksamhetsform vara att anvisa statsunderstöd och genomföra anskaffningar på ett riktat sätt, som proaktiva åtgärder på regionala eller branschspecifika förändringar. Målet är inte att utveckla kunnandet hos hela befolkningen i arbetsför ålder, utan riktade och begränsade åtgärder i situationer där det särskilt behövs utbildning med snabb verkan och där bassystemet inte har förutsättningar att reagera eller reaktionen skulle försvåra genomförandet av annan verksamhet. Inrättandet av ett servicecenter ska enligt förslaget inte inverka på högskolornas och läroanstalternas statsandels- eller basfinansiering.

I yttrandena framfördes också kritik mot att annan finansiering än den som reserverats för driftskostnader är tidsbegränsad. De resurser som anvisas för finansiering av utbildningsutbudet är dock delvis också av permanent natur och inskrivna i planen för de offentliga finanserna. I de preliminära planerna för Finlands program för hållbar tillväxt anvisas betydande tilläggsfinansiering för utgifterna för kontinuerligt lärande och servicecentret. Med tilläggsfinansieringen främjas också genomförandet av servicecentrets inledningsfas.

I den fortsatta beredningen ansågs de resurser som enligt utkastet till propositionen ska anvisas servicecentret trots remissvaren i princip vara tillräckliga för att inleda servicecentrets verksamhet. Motiveringen till propositionen har dock preciserats med utgångspunkt i remissvaren. Det är viktigt att beakta att de resurser som anvisas servicecentret inte täcker all finansiering som riktas till kontinuerligt lärande. Kontinuerligt lärande kommer även i fortsättningen i betydande grad att få både offentliga och privata resurser, t.ex. via det nuvarande utbildnings- och servicesystemet samt av arbetsgivare och enskilda individer.

Allmänt understödde remissinstanserna i huvudsak de uppgifter som föreslås för servicecentret. En del önskade dock att bestämmelserna om servicecentrets uppgifter och servicecentrets roll i

förhållande till andra centrala aktörer skulle förtydligas. Dessutom förutsatte de att överlappningar med andra aktörer undviks. I formuleringen i de föreslagna bestämmelserna om prognostisering av kompetens- och arbetskraftsbehov och om finansieringen av utbildnings- och kompetenstjänster som ankommer på servicecentret har preciserats med utgångspunkt i remissvaren. Dessutom har motiveringen till propositionen kompletterats genom en tydligare beskrivning av hur servicecentret positionerar sig i förhållande till andra aktörer och hur det ska förebygga överlappningar i fråga om såväl utbildnings- och kompetenstjänster, samordningen av informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna, prognostisering av kompetens- och arbetskraftsbehov som om stödet till regionalt samarbetet. Det centrala för att undvika överlappningar är en kontinuerlig dialog med andra aktörer samt insamling av information om den utvecklingsverksamhet, det utbildningsutbud och andra kompetenstjänster som finns.

I remissvaren önskades även en precisering av de primära målgrupperna för servicecentrets verksamhet och tjänster. När det gäller utbildnings- och kompetenstjänster ansågs det vara bra att målgruppen enligt förslaget är personer som har sysselsättning och personer som står utanför arbetskraften. I en del yttranden önskades dock en strängare avgränsning av målgruppen och en starkare betoning på t.ex. underrepresenterade grupper. Bestämmelserna och motiveringen i propositionen har preciserats i fråga om målgruppen för servicecentrets verksamhet. Att ytterst noggrant avgränsa en viss målgrupp skulle dock försvåra servicecentrets möjligheter att beakta förändringarna i omvärlden och t.ex. de föränderliga behoven hos olika grupper av vuxna. Rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning ska enligt förslaget fastställa såväl långsiktiga strategiska mål som en kortsiktig plan för verksamheten. I dessa handlingar kan man även konstatera vilka de centrala målgrupperna är. Det ansågs inte ändamålsenligt att genom bestämmelser inskränka på rådets faktiska behörighet i dessa frågor.

En del av remissinstanserna understödde av olika anledningar inte servicecentrets uppgift att bevilja statsunderstöd för och anskaffa utbildnings- och kompetenstjänster. Kritiken motiverades till exempel med att finansieringen skulle splittras, bli kortvarig, eller det finns en risk för överlappningar och för att det uppstår störningar på marknaden. Finansieringen av utbildnings- och kompetenstjänster är dock en del av servicecentrets uppgiftshelhet och väsentlig för att de uppställda målen ska nås. Genom att finansiera utbildnings- och kompetenstjänster skulle servicecentret främja möjligheterna för befolkningen i arbetsför ålder att svara på förändringar i arbetet och inverka positivt på tiden i arbetslivet och tillgången på kompetent arbetskraft. Den föreslagna funktionen är också central när det gäller att uppnå de kortsiktiga sysselsättningsmål som uppställts för servicecentret. Konkurrensneutraliteten, dvs. förutsättningarna för en rättvis konkurrens mellan offentliga och privata aktörer, tryggas genom kommunallagens och konkurrenslagens samt högskolornas och utbildningsanordnarnas bestämmelser om särskiljande av affärsverksamhet. Genom upphandlingsförfarandet tryggas å sin sida privata och offentliga aktörers jämlika möjligheter att erbjuda tjänster vid anbudsförfaranden för offentlig upphandling. Till denna del ansågs det inte nödvändigt att ändra propositionen, men saken har preciserats i motiveringen.

I de utbildnings- och kompetenstjänster som servicecentret finansierar och i den ansökande verksamheten önskades också mer konkretisering samt en utförligare beskrivning av hur tjänsterna skiljer sig från de nuvarande utbildningarna. I utlåtandena dryftades till exempel arbetsgivarnas roll i de utbildnings- och kompetenstjänster som ska finansieras. Motiveringen till propositionen har kompletterats genom att ge exempel på konkret innehåll samt på sätten och formerna för genomförande, såsom digitalt genomförande, samt genom att precisera motiveringarna gällande arbetsgivarnas roll. Servicecentret ska enligt förslaget inte finansiera utbildningar som skräddarsytts för enskilda arbetsgivares behov eller som delvis finansieras av arbetsgivarna, utan föreslås även i fortsättningen genomföras som NTM-centralernas samanskaffningsutbildningar.

I remissvaren föreslogs servicecentret också få en roll som finansiär och samordnare av utvecklingsverksamheten. Bestämmelserna om servicecentrets uppgifter i propositionen har kompletterats så att servicecentret föreslås ha möjlighet att bevilja statsunderstöd också för utvecklande av och försök med verksamhet som hör till verksamhetsområdet.

I flera remissvar ansågs det viktigt att invandrarna beaktas som en målgrupp. Det uttrycktes önskemål om en precisering av servicecentrets roll i utbildningen och servicen för invandrare i förhållande till exempelvis integrationsutbildningen. Propositionens motiveringar har kompletterats till denna del.

I yttrandena framfördes iakttagelser angående bestämmelserna om anordnande av utbildning och i synnerhet beslut om antagning som studerande. I yttrandena framfördes att det bör säkerställas att servicecentrets uppgift att besluta om antagning som studerande till annan än reglerad utbildning är juridiskt hållbar. Frågan har på basis av remissvaren bedömts ännu under den fortsatta beredningen av propositionen, men det har ansetts att det inte är motiverat att föreskriva om beslut om antagning som studerande som fattas av privata aktörer. I uppgiften ingår offentlig myndighetsutövning, eftersom beslutet om antagning av studerande är ett överklagbart förvaltningsbeslut.

I synnerhet regionala aktörer, såsom NTM-centralerna och landskapsförbunden, önskade en mer konkret beskrivning av det regionala samarbetet. I en del utlåtanden önskades dessutom att man fäster uppmärksamhet vid sammanställningen av de regionala nätverken och överväger en eventuell ansvarig aktör. Propositionens motiveringar har kompletterats till denna del.

Remissinstanserna tog i stor utsträckning ställning till sammansättningen av rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Beaktandet av arbetslivet i rådets sammansättning ansågs vara bra. Trots det föreslog instanser som företräder bl.a. utbildningsanordnare, högskolor, landskap, kommuner, arbets- och näringsförvaltningen, arbetssökande, studerande, språkliga minoriteter och underrepresenterade grupper att rådets sammansättning borde kompletteras så att deras respektive bakgrundsorganisation var representerad och den regionala representationen beaktades. Rådet ska besluta om fastställandet av de årliga prioriteringarna för servicecentrets verksamhet. Till dessa hör också den strategiska planeringen av användningen av anslagen. Vid beredningen av propositionen har det ansetts viktigt att sådana aktörer vars intressebevakning är förknippad med medlemsorganisationernas framgång i finansieringen av kompetenstjänster inte deltar i ovan nämnda beslutsfattande. På basis av remissvaren ansågs det inte nödvändigt att ändra propositionen i fråga om rådets sammansättning. Det behov av att utnyttja mer omfattande sakkunskap som lyfts fram i utlåtandena är viktigt, och för detta ändamål kan rådet tillsätta sektioner till stöd för sin verksamhet. I sektionerna ska också ingå den typ av aktörer som föreslås i yttrandena. I propositionen betonas bland annat säkerställandet av den svenskspråkiga utbildningens och arbetslivets sakkunskap i servicecentrets arbete och sektionsstruktur.

I remissyttrandena lyftes det fram att det av utkastet till proposition förblir oklart hur inrättandet av servicecentret som helhet anknyter till andra pågående riksomfattande reformer. I propositionen preciseras reformens förhållande till annan utveckling som är central med tanke på verksamheten, i synnerhet inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Inrättandet av ett servicecenter är en del av en omfattande reform av servicestrukturen för kontinuerligt lärande och skötseln av sysselsättningen. Delhelheterna i reformen genomförs i olika takt och deras kompatibilitet och komplementaritet säkerställs i samband med genomförandet av varje del av helheten.

Utvecklandet av den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande ansågs vara mycket värt att understöda. I remissvaren önskades en precisering av servicecentrets roll i utvecklingen av den digitala servicehelheten. Propositionens motiveringar har kompletterats till denna del.

Särskilt de instanser som företräder arbetsgivare och företag uttryckte sin oro över att arbetslivets behov förbises i propositionen. Arbetslivets och företagens arbetskrafts- och kompetensbehov står enligt förslaget i fokus för servicecentrets verksamhet. Enligt förslaget ska majoriteten av medlemmarna i rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning företräda arbetslivet. Rådets centrala uppgift föreslås vara att genom de strategiska riktlinjerna och besluten om den årliga verksamhetsplanen som rådet fattar styra servicecentrets verksamhet i enlighet med arbetslivets arbetskrafts- och kompetensbehov. Därför ansågs de inte nödvändigt att ändra propositionen till denna del.

På basis av remissvaren har motiveringen till regeringspropositionen preciserats också t.ex. i fråga om konsekvenserna för kommunerna och för tryggandet av den svenskspråkiga utbildningens ställning.

Finansministeriet ansåg i sitt utlåtande att eftersom den nya funktionen är mycket liten med tanke på personalresurserna, bör dess uppgifter i första hand placeras i anslutning till ett redan existerande ämbetsverk. Finansministeriet ansåg dessutom att de styrningsförfaranden som påverkar ämbetsverkets resurser eller mål och som ska skapas vid sidan av resultatstyrningen eller som är fristående från den bör undvikas, och ansåg att den föreslagna förvaltningsmodellen är komplicerad. Finansministeriet ansåg att resultatstyrningen är den primära styrmekanismen och ansåg att man i styrningen tydligt bör identifiera vilka av myndighetens uppgifter som är förenliga med lagstiftningen gällande undervisnings- och kulturministeriet och vilka som är förenliga med lagstiftningen gällande arbets- och näringsministeriet. Finansministeriet anser att de särskilda behov som identifierats när det gäller ordnandet av styrningen bör anpassas till ramarna, begreppen och instrumenten i den modell för resultatstyrning för statsförvaltningen som är i bruk. Enligt finansministeriet kan detta ske t.ex. så att bestämmelser om uppställandet av målen för den berörda myndighetens resultat som en del av Utbildningsstyrelsens resultatavtal och om sättet att behandla målen utfärdas separat eller genom ett separat resultatavtal för den nya myndigheten.

Finansministeriet föreslog också att man bör bedöma om det genom att utveckla Utbildningsstyrelsens direktions uppgifter och sammansättning vore möjligt att ordna att också andra aktörer än undervisnings- och kulturministeriet deltar i och engageras i styrningen av myndigheten. Finansministeriet konstaterade också i sitt utlåtande att det föreslagna rådets ställning och roll i vilket fall som helst entydigt bör förtydligas så det framgår att det är rådgivande och endast behandlar strategiska frågor och frågor på riktlinjenivå.

Också justitieministeriet konstaterade i sitt utlåtande att uppgiftsfördelningen och behörighetsfördelningen mellan ministerierna förblir oklar på basis av utkastet till proposition. Justitieministeriet fäste i sitt utlåtande uppmärksamhet också vid behovet att precisera motiveringen till propositionen i fråga om rådets uppgifter och sammansättning. Dessutom konstaterades det i justitieministeriets utlåtande också i andra utlåtanden att servicecentrets uppgifter, befogenheter och förhållande till andra aktörer på basis av förslaget i sin helhet förblir oklara.

Principen om gemensam styrning mellan undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet är en orsak och motivering till servicecentrets ställning som fristående enhet och för hur styrningen strukturerats. Bakgrunden till inrättandet av servicecentret är parlamentariskt identifierade uppgifter som anknyter till gränssnittet mellan kompetensutveckling och sysselsättning och som inte enbart hör till ettdera ministeriets ansvarsområde, utan till centrala

delar till vartderas. Till stöd för skötseln av dessa uppgifter krävs en struktur som utgår från dessa uppgifters gemensamma karaktär och där styrningsansvaret i så stor utsträckning som möjligt är gemensamt för ministerierna. En utveckling av Utbildningsstyrelsens direktions sammansättning och utvidgning av dess uppgifter och resultatavtalsförfarande skulle inte ge arbets- och näringsministeriets en tillräckligt stark roll i styrningen av servicecentret. Att i styrningen på ett konstlat sätt specificera de uppgifter som bägge ministerierna ansvarar för skulle å andra sidan försvaga det gemensamma målet – att förbinda arbete och kompetens med varandra, vilket är anledningen till att inrätta servicecentret. För att det vid sidan av resultatstyrningen inte ska uppstå nya, varierande styrningsförfaranden, har föreslagits att man för servicecentrets del skulle följa samma styrningsstruktur som redan tillämpas i fråga om Nationella centret för utbildningsutvärdering och studentexamensnämndens kansli.

I finansministeriets yttrande framfördes också att huvudregeln för användningen av ämbetsverksformen är en s.k. chefsämbetsverksmodell, där en tjänsteman som är chef för ämbetsverket svarar för hela ämbetsverkets verksamhet och dess resultat samt för att resultatmålen nås. Finansministeriet anser att undantag från detta bör basera sig på de exceptionella krav som ämbetsverkets uppgifter ställer och att man samtidigt bör lösa de ansvarsfrågor som uppstår i fråga om olika aktörsrelationer. Enligt yttrandet krävs det också särskilda motiveringar för att gå in för modellen med kollegialt beslutsfattande vid andra ämbetsverk än sådana av domstolstyp och för att underställa omfattande och strategiska beslut direktionen.

Vid den fortsatta beredningen av propositionen preciserades det att det är rådets uppgift att besluta om prioriteringarna i den årliga verksamhetsplanen för att tydliggöra den strategiska och riktlinjemässiga karaktär rådets uppgifter föreslås ha, vilket understryker att det är direktören för servicecentret som ansvarar för ämbetsverkets operativa verksamhet. Utifrån de iakttagelser som framfördes i finansministeriets och justitieministeriets yttranden preciserades också motiveringen till propositionen bl.a. i fråga om ställningen som fristående enhet, styrmekanismen, ansvarsfördelningen mellan ministerierna, uppgifts- och behörighetsfördelningen mellan servicecentret och andra aktörer samt alternativa förslag för genomförande. Det ansågs dock inte motiverat att ändra propositionens grundläggande principer i fråga om styrningen och förvaltningsmodellen, trots remissvaren.

Finansministeriet föreslog också att man ännu borde överväga namnet på både servicecentret och rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Enligt finansministeriets yttrande har benämningen servicecenter använts inom statsförvaltningen i synnerhet vid enheter som producerar administrativa tjänster inom förvaltningen, och dessutom är den nya myndighetens uppgifter mer inriktade på utvecklings-, samordning - och finansieringsuppgifter än på serviceuppgifter. Benämningen ”Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning” som kom till under beredningen av propositionen ansågs dock så etablerad att det inte längre ansågs motiverat att ändra den. Finansministeriet konstaterade dessutom att benämningen ”rådet” enligt finansministeriets uppfattning inte används i något annat motsvarande eller liknande sammanhang inom statsförvaltningen. Finansministeriet anser att om organet tilldelas beslutanderätt skulle en ”direktion” vara bättre, och om organet endast har en rådgivande roll skulle en ”delegation”, som använt i stor utsträckning, vara ett bättre alternativ. Under den fortsatta beredningen ansågs det dock inte motiverat att ändra benämningen på rådet, eftersom benämningen direktion kan förväxlas med Utbildningsstyrelsens direktion. De uppgifter som föreslås för organet är inte heller enbart rådgivande, vilket talar för att benämningen delegation. Även namnet på motsvarande organ vid Nationella centret för utbildningsutvärdering är emellertid ”rådet för utvärdering”.

Finansministeriet fäste i sitt yttrande även uppmärksamhet vid bestämmelserna om utnämningen av direktören för viss tid. På basis av finansministeriets anmärkning fogades en bestämmelse om utnämning av direktören för viss tid till lagen om servicecentret, eftersom det på basis

av finansministeriets utlåtande inte är möjligt att tillämpa bestämmelsen om utnämning för viss tid av direktören för ett ämbetsverk som lyder direkt under ett ministerium i statstjänstemannalagen och statstjänstemannaförordningen på chefen för en fristående enhet.

Justitieministeriet begärde i sitt yttrande att man ska fästa uppmärksamhet vid att undvika överlappande reglering t.ex. i fråga om bestämmelserna om antagning som studerande i lagförslaget samt i fråga om myndigheternas skyldighet att samarbeta och informera. Dessutom föreslog ministeriet att man ska överväga en informativ hänvisning till statsunderstödslagen och preciseringar av servicecentrets rätt att få uppgifter i fråga om sekretessbelagda uppgifter samt vissa preciseringar i motiveringen till propositionen. Bestämmelserna och motiveringen i propositionen har preciserats utifrån justitieministeriets iakttagelser. När det gäller tillämpligheten av de allmänna förvaltningslagarna bör det dock noteras att alla aktörer som deltar i anskaffningsverksamheten inte är myndighetsaktörer eller andra aktörer som sköter offentliga förvaltningsuppgifter på vilka de allmänna förvaltningslagarna direkt ska tillämpas, varför det till dessa delar fortfarande har ansetts nödvändigt med särskilda bestämmelser i lagen om servicecentret.

6.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav sitt utlåtande på basis av det utkast till proposition som sändes till rådet 1.4.2021. I utkastet beaktades den respons som propositionen erhållit och de ändringar som gjorts på basis av den. Rådet för bedömning av lagstiftningen ansåg i sitt utlåtande att konsekvenserna av utkastet till lagförslag hade behandlats ur olika synvinklar men fortfarande inte tillräckligt grundligt. I utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen finns en förteckning över de viktigaste utvecklingsobjekten i utkastet till proposition. Enligt utlåtandet har de i och för sig viktiga mål som anges i utkastet till proposition inte konkretiserats i tillräckligt hög grad i form av åtgärder, vilket gör att konsekvensbedömningarna förblir vaga. Enligt utlåtandet bör det i utkastet till proposition motiveras närmare på vilket sätt den föreslagna verksamhetsmodellen skulle uppnå de uppställda målen bättre än genom att gå in för att stärka det nuvarande systemet och de nuvarande aktörerna eller genom någon annan verksamhetsmodell. I propositionen bör den centrala målgruppen för reformen dessutom beskrivas närmare. Den totala finansiering som riktas till servicecentret och som enligt utkastet till proposition ska användas bl.a. för utveckling och anskaffning av utbildning samt utbetalning av statsunderstöd bör beskrivas närmare med tanke på allokeringen av anslag och finansieringens kontinuitet. Dessutom bör ett förslag till uppföljning och utvärdering av reformen läggas fram i propositionsutkastet.

Regeringspropositionen har preciserats utifrån de iakttagelser som gjorts i utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen. Bland annat har avsnitten som beskriver propositionens syfte och alternativa genomförandemodeller kompletterats, till motiveringarna har fogats exempel på servicecentrets uppgifter, motiveringarna gällande servicecentrets målgrupp har preciserats, beskrivningen av Kompetaense Norges verksamhet har kompletterats, planerna för uppföljning och utvärdering av reformen har lagts till i motiveringen, kvantitativa uppgifter om utbildningen för personer i arbetsför ålder har lagts till i beskrivningen av nuläget, alla nämnda publikationer har lagts till i fotnoterna, ordningsföljden på konsekvensbedömningar har ändrats i fråga om beskrivningen av de ekonomiska konsekvenserna för medborgare och företag samt bedömningarna av reformens konsekvenser för utbildningstjänster på konkurrensutsatta marknader och kommunförsöket för främjande av sysselsättningen.

7 Specialmotivering

7.1 Lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning

1 kap. **Allmänna bestämmelser**

I 1 kap. föreslås bestämmelser om servicecentrets organisation, styrning och ledning. I kapitlet föreskrivs om verksamhetsområdet för och styrningen av servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning, centrets uppgifter, direktör och personal, rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning, utvecklingsplanen för servicecentrets verksamhet samt samarbetet med Utbildningsstyrelsen och regionala aktörer inom arbets- och näringsförvaltningen.

1 §. *Verksamhetsområde och styrning.* I *1 mom.* föreskrivs om verksamhetsområdet för servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning främja kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången på kompetent arbetskraft. I momentet ingår också en definitionsbestämmelse enligt vilken servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning i fortsättningen ska benämnas *servicecentret* i lagen.

I 2 mom. föreskrivs om styrningen av servicecentret. Enligt den föreslagna bestämmelsen svarar undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet gemensamt för den styrning som anknyter till servicecentrets verksamhetsområde. Enligt 11 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) ska ministeriet fastställa de viktigaste målen för resultaten av verksamheten vid dess viktigaste ämbetsverk och inrättningar. Enligt den föreslagna lagen ska servicecentret vara en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen, men bestämmelser om dess uppgifter ska utfärdas separat. Därför avtalas det enligt förslaget inte om servicecentrets mål i resultatavtalet mellan Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska inte heller det resultatavtalsförfarande som avses i budgetförordningen införas mellan servicecentret och de ministerier som ansvarar för styrningen. I stället för ett resultatavtal föreslås styrningen av servicecentret ske via servicecentrets verksamhetsplan enligt 6 § i den föreslagna lagen om servicecentret. Beslut om godkännande av planen fattas enligt förslaget gemensamt av undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet. Därtill föreslås undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets gemensamma styrning ske genom det delade ordförandeskapet i rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning enligt 4 § 2 mom. samt genom den gemensamma beredningen av servicecentrets driftskostnadsmoment.

Den allmänna administrativa styrningen av servicecentret ankommer enligt förslaget på undervisnings- och kulturministeriet. Med allmän administrativ styrning avses styrning som hänför sig till centrets organisatoriska placering som en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen och handlar inte om någon styrning i anslutning till de uppgifter som avses i 2 §. Den allmänna administrativa styrningen innebär enligt förslaget att servicecentret är en del av Utbildningsstyrelsens bokföringsenhet och att de administrativa och övriga stödtjänster som centrets verksamhet förutsätter sköts centraliserat vid Utbildningsstyrelsen samt att Utbildningsstyrelsens generaldirektör har det övergripande ansvaret för att servicecentret sköter sina uppgifter i enlighet med lagstiftningen inom ramen för de anslag som anvisats centret i statsbudgeten.

I *3 mom.* föreskrivs om servicecentrets organisatoriska ställning. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska servicecentret vara en sådan fristående enhet som avses i 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen. Med fristående enhet avses en funktionellt och organisatoriskt självständig administrativ enhet vars uppgifter och behörighet har fastställts i den lag som gäller den fristående enheten.

Bestämmelser om Utbildningsstyrelsens fristående enheter finns i 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen. Den fristående enhetens ställning ska enligt förslaget beaktas i Utbildningsstyrelsens arbetsordning. I Utbildningsstyrelsens arbetsordning föreskrivs dock inte om beslutanderätten eller beredningen av uppgifterna vid servicecentret, med undantag för de administrativa stödtjänster och andra stödtjänster som Utbildningsstyrelsen sköter i egenskap av förvaltande ämbetsverk. Utbildningsstyrelsens generaldirektör eller direktion har enligt förslaget inte behörighet i fråga om de uppgifter som föreskrivs för servicecentret.

2 §. *Uppgifter*. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om servicecentrets uppgifter. Enligt 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen utfärdas särskilt bestämmelser om uppgifterna för en fristående enhet. Innehållet i servicecentrets uppgifter beskrivs även mer ingående i avsnitt 4.1 Propositionens viktigaste förslag.

Enligt den föreslagna *1 punkten* ska servicecentret utveckla och samordna informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna inom sitt verksamhetsområde. Servicecentret föreslås samla information om informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna och goda modeller för genomförandet av dem samt stödja aktörerna inom branschen utifrån den information som centralen samlat in. Servicecentret ska enligt förslaget utveckla informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster till exempel när det gäller att motivera stöd under utbildningstiden och ansökan till utbildning.

Enligt den föreslagna *2 punkten* ska servicecentret ha till uppgift att analysera prognostiseringsuppgifter om kompetens- och arbetskraftsbehov inom sitt verksamhetsområde. För närvarande finns bestämmelser om prognostisering av kompetensbehov i flera lagar som gäller olika aktörer. Enligt 2 § i lagen om Utbildningsstyrelsen ska Utbildningsstyrelsen prognostisera kompetens- och utbildningsbehov. Enligt 125 § i lagen om yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren prognostisera kompetensbehoven inom sitt verksamhetsområde med beaktande av behovet av arbetskraft och befolkningsutvecklingen inom det området. Enligt 17 § i lagen om utveckling och förvaltning av strukturfondsverksamheten (7/2014) svarar landskapsförbundet för samordningen av den regionala prognostiseringen av utbildningsbehoven på lång och medellång sikt och för beredningen av de regionala utbildningsmålen som ett led i utvecklingsplaneringen för utbildning och forskning. Dessutom producerar utvecklings- och förvaltningscentret och närings-, trafik- och miljöcentralerna i anslutning till sina grundläggande uppgifter framför allt uppföljning och prognostisering på kort sikt om förändringar i efterfrågan och utbudet på arbete och arbetskraft samt gällande behoven av arbetskrafts- och kompetenstjänster i anslutning till dessa.

I den föreslagna lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning föreskrivs enligt förslaget inte närmare om förhållandet mellan den prognostisering av kompetens- och arbetskraftsbehovet som servicecentret genomför och andra aktörers lagstadgade prognostiseringsuppgifter. Prognostiseringsverksamheten är till sin karaktär föränderlig i förhållande till läget på arbetsmarknaden och den riksomfattande och regionala befolkningsutvecklingen. Dessutom förändras prognostiseringsmetoderna och tillvägagångssätten kontinuerligt. En alltför exakt formulering av bestämmelsen skulle kunna försvåra en ändamålsenlig organisering av verksamheten vid servicecentret och samarbetet med andra aktörer.

Servicecentrets huvudsakliga arbetsform i fråga om prognostisering är att analysera information och dra slutsatser med tanke på behoven hos befolkningen i arbetsför ålder. I nära anknytning till prognostiseringsuppgiften föreslås offentliggörande av information med användarvänliga digitala verktyg.

Enligt den föreslagna *3 punkten* ska servicecentret finansiera utbildning och andra kompetenstjänster som riktar sig särskilt till dem som har sysselsättning och dem som står utanför arbetskraften och som kompletterar det övriga offentligt understödda utbildningsutbudet.

Enligt den informativa bestämmelse som föreslås *i 2 mom.* ska bestämmelser om finansiering av utbildning och andra kompetenstjänster finnas i 2 kap. I det föreslagna 2 kap. föreskrivs om beviljande av statsunderstöd och anskaffningsverksamhet som finansieringsformer för utbildning och kompetenstjänster.

Enligt förslaget ska servicecentret inte självt ordna utbildning, utan endast finansiera sådan verksamhet. Servicecentret föreslås utifrån ett observerat utbildnings- och kompetensbehovet utlysa en ansökan om statsunderstöd eller ett upphandlingsförfarande för genomförande av den utbildning eller kompetenstjänst som behövs. Enligt förslaget ska statsunderstödstagarna eller de aktörer som är parter i upphandlingskontraktet ansvara för ordnandet av utbildningen.

Enligt formuleringen i den föreslagna bestämmelsen ska utbildning och andra kompetenstjänster som finansieras av servicecentret en särskild målgrupp för dem som har sysselsättning arbetar och dem som står utanför arbetskraften. Den föreslagna bestämmelsen gör det dock möjligt att finansiera utbildning och andra kompetenstjänster också för andra målgrupper inom ramen för servicecentrets verksamhetsområde. Servicecentrets verksamhetsområde är i enlighet med det föreslagna 1 § 1 mom. att främja kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången på kompetent arbetskraft. En närmare målgrupp för varje utbildning eller kompetenstjänst som finansieras fastställs enligt förslaget i statsunderstödsbeslutet eller upphandlingskontraktet.

I formuleringen av den föreslagna bestämmelsen konstateras också att servicecentret ska finansiera annan utbildning som kompletterar det offentligt understödda utbildningsutbudet. Den föreslagna bestämmelsen innebär att servicecentrets uppgift är att finansiera sådan utbildning som kompletterar det grundläggande utbudet av utbildning som ordnas med statsandelsfinansiering och basfinansiering av högskolor samt närings-, trafik- och miljöcentralernas anskaffning av arbetskraftsutbildning. Servicecenter finansierar sådan utbildning som fyller luckorna i det nuvarande utbildningsutbudet och som riktar sig till underrepresenterade grupper och vars särskilda målgrupp är personer som har sysselsättning och personer som står utanför arbetslivet.

Enligt den föreslagna *4 punkten* ska servicecentret ha till uppgift att stödja och främja verkningsfullheten hos regionala och andra samarbetsnätverk inom sitt verksamhetsområde. Servicecentret stöder de regionala samarbetsnätverken och främjar deras verkningsfullhet när det gäller att utveckla medborgarnas kompetens. Servicecentret ska dessutom stödja företagens konkurrenskraft samt utvecklingen av regionernas näringar och regionernas särdrag. Servicecentrets uppgift är att genom informationsproduktion och andra stödåtgärder för nätverk främja resultaten och verkningsfullheten av de tjänster för kompetens och sysselsättning som finns i regionen.

Servicecentret ska enligt förslaget se till att alla relevanta aktörer som behövs för att svara på förändringarna på arbetsmarknaden är företrädda i dessa nätverk. Servicecentret ska i regel inte inrätta nya nätverk, utan samarbetet ska bygga på befintliga nätverk. Enligt bestämmelsen kan servicecentret också stödja de riksomfattande nätverkens verksamhet när det är ändamålsenligt med tanke på verksamhetens art och mål.

I *3 mom.* föreslås en bestämmelse enligt vilken servicecentret också kan ha andra uppgifter som det föreskrivs särskilt om. Det är fråga om en informativ bestämmelse som lyfter fram möjlig-

heten att senare föreskriva för servicecentret även andra uppgifter än de som föreskrivs i paragrafen i fråga. Enligt förslaget föreskrivs om servicecentrets uppgifter i anslutning till antagningen av studerande i 13 §.

3 §. *Direktör och personal.* Enligt förslaget i *1 mom.* ska servicecentret ha en direktör som leder servicecentrets verksamhet. Statsrådet föreslås utnämna direktören för fem års tid, om det inte av särskilda skäl finns grund för att utnämna direktören för en kortare tid än detta. Enligt 9 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994) sker utnämning till de tjänster som avses i 26 § 3 och 4 punkten för en tid av fem år, om det inte av särskilda skäl finns grund för att utnämna för kortare tid. I 26 § 4 punkten i statstjänstemannalagen nämns cheferna för de ämbetsverk som anges genom förordning av statsrådet. Ämbetsverkschefer enligt 28 § 2 mom. i statstjänstemannaförordningen (971/1994) är cheferna för de ämbetsverk som är direkt underställda ministerierna och verkställande direktörerna för de statliga affärsverken med undantag av de tjänster som särskilt föreskrivs i statstjänstemannaförordningen. Formuleringen i 28 § 2 mom. i statstjänstemannaförordningen omfattar inte direkt servicecentret, eftersom det inte är ett ämbetsverk som lyder under ett ministerium. Avsikten är dock att också servicecentrets direktör i princip ska utnämnas för en tid av fem år, vilket innebär att det i den föreslagna bestämmelsen föreskrivs om en utnämning på fem år. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska statstjänstemannalagen i övrigt iakttas vid utnämningen av direktören.

Cheferna för Utbildningsstyrelsens övriga fristående enheter, dvs. direktören för Nationella centret för utbildningsutvärdering och generalsekreteraren för studentexamensnämndens kansli, utnämns för en mandatperiod som fortsätter tills vidare. Dessa fristående enheter har fram till utgången av 2017 varit fristående ämbetsverk, och de har omnämnts som sådana ämbetsverk enligt statstjänstemannaförordningen för vars del på utnämningen av chefen för ämbetsverket den tid på fem år som avses i 9 a § 1 mom. i statstjänstemannalagen inte tillämpas. I den organisationsändring som gjordes 2018, där utvärderingscentret och studentexamensnämndens kansli knöts till Utbildningsstyrelsen som fristående enheter, gjordes inga ändringar i bestämmelserna om mandatperioderna för cheferna för enheterna. Det anses dock inte motiverat att utnämna en direktör för servicecentret för en mandatperiod som fortsätter tills vidare, eftersom det är fråga om en ny typ av aktör som grundar sig på ministeriernas gemensamma styrning och vars exaktare operativa verksamhetsmodell och profilering inom det övriga verksamhetsfältet och vars verksamhet först håller på att utformas under inledningsskedet.

I *2 mom.* föreslås en bestämmelse om direktörens beslutanderätt. Enligt den föreslagna bestämmelsen avgör direktören de ärenden som ska avgöras vid servicecentret, om det inte föreskrivs något annat någon annanstans eller bestäms i arbetsfördelningen för en fristående enhet. Det föreslås att det till 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen fogas en bestämmelse enligt vilken direktören fastställer arbetsfördelningen i fråga om den fristående enhetens uppgifter. Direktören ska leda centralens verksamhet inom centralens uppgiftsområden och svara för att centralens verksamhet är resultatrik, besluta om understöd och upphandling samt inleda utvecklingsprojekt inom ramen för den plan för de årliga prioriteringarna i verksamheten och allokeringen av resurser som avses i 5 § (verksamhetsplan) och de anslag som anvisats för verksamheten i statsbudgeten samt utarbeta ett förslag till budgetproposition för servicecentret.

I *3 mom.* föreslås en informativ bestämmelse enligt vilken bestämmelser om utnämning och anställning av personal samt behörighetsvillkor finns i lagen om Utbildningsstyrelsen. Enligt gällande 6 a § 3 mom. i lagen om Utbildningsstyrelsen utnämns eller anställs den fristående enhetens personal av enhetens chef. Enligt 7 § i den lagen utfärdas bestämmelser om behörighetsvillkoren för personalen genom förordning av statsrådet. På behörighetsvillkoren för direktören och personalen tillämpas alltså 3 § 1 mom. i statsrådets förordning om Utbildningsstyrelsen (1070/2016). Enligt den bestämmelsen är behörighetsvillkor för chefen för en fristående

enhet högre högskoleexamen, förtrogenhet med tjänstens uppgiftsområde samt i praktiken visad ledarförmåga. Behörighetsvillkor för undervisningsråd, skolråd, examenssekreterare och sådana tjänstemän vid ämbetsverket som till tjänsteställningen motsvarar dessa är högre högskoleexamen och förtrogenhet med tjänstens uppgiftsområde. Vid rekryteringen av servicecentrets personal ska man också beakta tillräckliga färdigheter och förtrogenhet med den svenskspråkiga befolkningens utbildnings- och kompetensbehov bl.a. så att minst en person har utmärkta kunskaper i svenska.

4 §. *Utnämning av rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning samt dess sammansättning och beslutanderätt.* Enligt *1 mom.* finns det i anslutning till servicecentret ett råd för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Statsrådet föreslås utnämna rådet för högst fem år i sänder. Enligt 6 § 3 punkten i reglementet för statsrådet (262/2003) behandlar och avgör statsrådets allmänna sammanträde ärenden som enligt lag eller förordning ska avgöras av statsrådet och som gäller förordnande av medlemmar och sakkunniga till nämnder, råd och andra jämförbara organ som har andra än beredningsuppgifter.

Sådan myndighetsverksamhet kan enligt förslaget bedrivas av både servicecentret och rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning. I den juridiska litteraturen har det ansetts att en myndighet är en enhet eller ett organ som utövar beslutanderätt eller annan behörighet som föreskrivs i lag eller grundar sig på lag. Beroende på ärendet kan ett ämbetsverk, en del av ett ämbetsverk eller en enskild tjänsteman som är anställd vid ett ämbetsverk agera som myndighet. Också en nämnd, en arbetsgrupp, en kommitté eller något annat organ kan agera som myndighet.

I *2 mom.* föreslås bestämmelser om rådets sammansättning. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska rådet ha en ordförande, en vice ordförande och högst 12 andra medlemmar. Enligt förslaget är ordförande respektive vice ordförande för rådet en företrädare för undervisnings- och kulturministeriet och en företrädare för arbets- och näringsministeriet, så att de turas om att vartannat år vara ordförande respektive vice ordförande för rådet. Beslut om fördelningen av ordförandeskapsperioderna fattas samtidigt som statsrådet utnämner rådet till en ny mandatperiod. Vice ordföranden ska delta i rådets möten om han eller hon inte är ordförande för mötet i fråga.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska en företrädare för social- och hälsovårdsministeriet och en företrädare för finansministeriet vara medlemmar i rådet. De övriga medlemmarna ska vara företrädare för arbetslivet. För att säkerställa att arbetslivet ges en heltäckande representation föreslås att det ska ingå lika många företrädare för arbetsgivarna och för arbetstagarna i rådet. Genom den föreslagna sammansättningen beaktas arbetslivets mål, och rådet uppnår undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets gemensamma mål i sitt arbete.

Ärenden som gäller rådets beslutsfattande eller annan behandling ska enligt förslaget beredas vid servicecentret. Det är inte nödvändigt att föreskriva särskilt om rätten för servicecentrets direktör och personal att närvara och yttra sig vid rådets möten. Enligt förslaget kan servicecentrets direktör och enligt arbetsfördelningen även annan personal vid servicecentret fungera som föredragande vid rådets möten i ärenden som hör till rådets beslutanderätt. Enligt förslaget föreskrivs inte särskilt om rådets sekreterare, utan personalen vid servicecentret ska fungera som rådets sekreterare. Rådet kan enligt förslaget vid behov även bjuda in andra experter till sina möten för att höras.

I *3 mom.* föreslås bestämmelser om rådets beslutförhet. Enligt den föreslagna bestämmelsen är rådet beslutfört när ordföranden och minst hälften av medlemmarna är närvarande. När rådets beslutförhet bestäms föreslås den vice ordförande som är närvarande vid sammanträdet räknas som en annan medlem.

5 §. *Uppgifter som ankommer på rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning.* I *1 mom.* föreslås bestämmelser om verksamhetsområdet för servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning.

Enligt den föreslagna *1 punkten* ska rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning ha till uppgift att sköta den strategiska planeringen av servicecentrets verksamhet. Ett centralt verktyg för strategisk planering är enligt den föreslagna 3 punkten utarbetandet av en framställning till en utvecklingsplan för servicecentrets verksamhet samt ändringsförslag till den.

Enligt den föreslagna *2 punkten* ska rådet besluta om vittsyftande eller betydande yttranden och initiativ. Exempel på sådana är utlåtanden om redogörelser och regeringspropositioner som gäller servicecentrets verksamhetsområde och som lämnas till riksdagen samt initiativ som gäller utvecklingen av verksamhetsområdet.

Enligt den föreslagna *3 punkten* ska rådet utarbeta en framställning till utvecklingsplan för servicecentrets verksamhet enligt 6 § samt ändringsförslag som gäller utvecklingsplanen. Utvecklingsplanen för servicecentrets verksamhet föreslås innehålla målen för det prognostiseringsarbete, de informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster samt det regionala samarbetet som hör till centrets verksamhetsområde, de viktigaste åtgärderna inklusive tidtabeller samt preliminära planer för inriktning av de kompetenstjänster som centret finansierar. Utvecklingsplanen för servicecentrets verksamhet utarbetas enligt förslaget utifrån de riksomfattande målen för kontinuerligt lärande och med beaktande av planen för de offentliga finanserna. Rådet föreslås utarbeta en framställning till utvecklingsplan samt till ändringsförslag gällande den enligt föredragning av servicecentrets direktör.

Enligt den föreslagna *4 punkten* ska rådet besluta om prioriteringarna i servicecentrets årliga verksamhetsplan. En årlig prioritering kan t.ex. vara att rikta kompetenstjänsterna till vissa branscher eller målgrupper eller till vissa kompetensbehov. Prioriteringarna styr fastställandet av de årliga prioriteringarna i servicecentrets verksamhet och riktandet av resurserna inom ramen för de anslag som anvisats för verksamheten i statsbudgeten.

I *2 mom.* föreslås bestämmelser om möjligheten att tillsätta sektioner som stöder rådets verksamhet. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan rådet till stöd för sin verksamhet och för att få större sakkunskap tillsätta sektioner som även omfattar externa medlemmar. Rådet föreslås dock inte kunna delegera beslutanderätt till sektionerna. För att säkerställa att utbildnings- och arbetsmarknaden i svenskspråkiga regioner samt sakkunskapen i frågor som särskilt gäller den svenskspråkiga befolkningen är det enligt förslaget nödvändigt att tillsätta en svensk utbildningssektion.

6 §. *Utvecklingsplan för servicecentrets verksamhet.* I paragrafen föreslås bestämmelser om en utvecklingsplan för servicecentrets verksamhet. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utvecklingsplanen innehålla målen för verksamheten och de viktigaste åtgärderna. Utvecklingsplanen utarbetas enligt förslaget för högst fem år i sänder och den kan ses över under giltighetstiden. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet godkänna utvecklingsplanen och ändringarna i den. Enligt den bestämmelse som föreslås i 5 § är det rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning som har till uppgift att utarbeta en framställning till utvecklingsplan för servicecentrets verksamhet samt ändringsförslag som gäller utvecklingsplanen.

7 §. *Samarbete med Utbildningsstyrelsen och med arbets- och näringsförvaltningens regionala aktörer.* Enligt den föreslagna bestämmelsen ska servicecentret samarbeta med Utbildningssty-

relsen och NTM-centralerna. Utbildningsstyrelsen är ett ämbetsverk för utveckling av utbildningen som bl.a. har till uppgift att prognostisera utbildningsbehov och utveckla examina. Servicecentrets verksamhet föreslås komplettera befintliga kompetenstjänster. För att uppgifterna ska kunna skötas med framgång föreslås att servicecentret ska föra en kontinuerlig dialog med det ämbetsverk som svarar för utveckling av utbildningen och vara medvetet om de projekt och den strategiska utveckling som Utbildningsstyrelsen genomför.

När det gäller närings-, trafik- och miljöcentralerna är samarbetsskyldigheten viktig t.ex. för att samordna statsunderstöd och anskaffningar med de anskaffningar av arbetskraftsutbildning som genomförs av närings-, trafik- och miljöcentralerna. Den föreslagna samarbetsskyldigheten omfattar också samarbetet med utvecklings- och förvaltningscentret till den del som utvecklings- och förvaltningscentret sköter de uppgifter vid närings-, trafik- och miljöcentralerna som omfattas av samarbetsskyldigheten. I fråga om den svenskspråkiga verksamheten ska servicecentret enligt förslaget samarbeta med en specialenhet förlagd till Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, dvs. med svenska enheten för bildningsväsendet.

Den föreslagna bestämmelsen betonar servicecentrets skyldighet att samarbeta med de aktörer som nämns där. Servicecentret ska dock också utan någon uttrycklig bestämmelse inom sitt verksamhetsområde och sina uppgifter samarbeta med andra relevanta aktörer. Också i förvaltningslagen föreskrivs det om allmän samarbetsskyldighet mellan myndigheterna.

2 kap. **Finansiering av utbildnings- och kompetenstjänster**

Bestämmelser om servicecentrets uppgifter föreslås i 2 §. Enligt 1 mom. 3 punkten ska servicecentret ha till uppgift att inom sitt verksamhetsområde finansiera utbildning och andra kompetenstjänster som riktar sig särskilt till dem som har sysselsättning eller står utanför arbetskraften. I 2 kap. föreslås närmare bestämmelser om finansieringen av utbudet på utbildnings- och kompetenstjänster. De föreslagna finansieringsformerna är beviljande av statsunderstöd och anskaffningsverksamhet.

8 §. *Beviljande av statsunderstöd.* På beviljandet av statsunderstöd som hör till servicecentrets uppgifter tillämpas enligt förslaget statsunderstödslagen, om inte något annat föreskrivs i lagen om servicecentret. Servicecentret föreslås vara en sådan statsbidragsmyndighet som avses i statsunderstödslagen. Enligt 5 § i statsunderstödslagen kan statsunderstöd beviljas som allmänt understöd eller specialunderstöd. Allmänt understöd kan beviljas för mottagarens verksamhet i allmänhet eller för en viss del av mottagarens verksamhet. Specialunderstöd kan beviljas bl.a. för projekt med begränsat syfte. De statsunderstöd som servicecentret enligt förslaget ska bevilja är till sin karaktär sådana specialunderstöd som avses i 5 § 2 mom. i statsunderstödslagen. Understöd beviljas enligt förslaget inte för ekonomisk verksamhet som prissätts på företagsekonomiska grunder.

I *1 mom.* föreslås bestämmelser om vilka utbildningar och andra funktioner servicecentret kan bevilja statsunderstöd för. Enligt den föreslagna *1 punkten* kan servicecentret bevilja statsunderstöd för anordnande av sådana examina och examensdelar som avses i 5 § i lagen om yrkesutbildning. Enligt 5 § i lagen om yrkesutbildning är de yrkesinriktade examina yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen och specialyrkesexamen. En yrkesinriktad examen byggs upp av yrkesinriktade examensdelar. Enligt det föreslagna 2 mom. kan statsunderstöd endast av särskilda skäl beviljas för ordnande av en hel examen.

I 63 § i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om studier som stöder studiefärdigheterna. Enligt 63 § kan det utöver det som anges i examensgrunderna, som en del av examensutbildningen ordnas studier som stöder studiefärdigheterna. Syftet med dessa studier är att den studerande

ska förvärva sådant kunnande som baserar sig på de individuella behoven och som ger honom eller henne förutsättningar att delta i examensutbildning och visa sitt kunnande genom yrkesprov eller på något annat sätt. Utbildningsanordnaren beslutar om ordnandet av studier som stöder studiefärdigheterna och om studiernas innehåll. Studier som stöder studiefärdigheterna ordnas som en del av examensutbildningen och kan också ordnas i samband med examensutbildning som finansieras med statsunderstöd.

Enligt 23 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning anges i anordnartillståndet de examina som utbildningsanordnaren har rätt att bevilja och för vilka utbildningsanordnaren kan ordna examensutbildning. I 27 § 1 mom. föreskrivs om en så kallad utvidgad utbildningsuppgift inom läroavtalsutbildningen, enligt vilken det i anordnartillståndet kan bestämmas om rätten att genom anskaffning av utbildning enligt 30 § i lagen i form av läroavtalsutbildning ordna alla examina som ingår i examensstrukturen inom yrkesutbildningen. Statsunderstöd kan också beviljas för ordnande av examensutbildning och examina enligt den utvidgade utbildningsuppgiften i läroavtal.

I lagen om yrkesutbildning föreskrivs också om utbildning som handleder för yrkesutbildning (VALMA), utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA) samt om annan yrkesutbildning. Lagen om yrkesutbildning har ändrats så att bestämmelserna om utbildning som handleder för yrkesutbildning upphävs fr.o.m. 1.8.2022 (lag 1218/2020). Den utbildning som handleder för yrkesutbildning slås samman med den nya utbildning som handleder för examensutbildning, om vilken det föreskrivs i lagen om handledande utbildning för examensutbildning (1215/2020). Som yrkesutbildning kan utöver den i 8 § i lagen om yrkesutbildning avsedda examensutbildning som förbereder för examina som hör till examensstrukturen och de i den lagens 7 § avsedda handledande utbildningar ordnas sådan utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkesutbildningen och som inte syftar till avläggande av en examen eller en del av en examen samt sådan utbildning som förbereder för yrkesuppgifter och som förbereder för yrkesuppgifter som yrkes- eller trafikflygare, som flygledare eller som förare i spårbunden stadstrafik. Enligt förslaget kan statsunderstöd inte beviljas för dessa ovan nämnda utbildningar. Statsunderstöd kan enligt förslaget inte heller beviljas för utbildning som ordnas i form av personalutbildning eller arbetskraftsutbildning.

Enligt den föreslagna *2 punkten* kan servicecentret enligt förslaget däremot bevilja statsunderstöd för utbildning som ordnas av huvudmannen för en läroanstalt som avses i lagen om fritt bildningsarbete. Enligt 2 § i lagen om fritt bildningsarbete består läroanstalterna för fritt bildningsarbete av medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet, idrottsutbildningscenter och studiecentraler. Enligt 4 § i den lagen kan undervisnings- och kulturministeriet bevilja kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar eller stiftelser tillstånd att driva läroanstalter.

Enligt den föreslagna *3 punkten* kan servicecentret bevilja statsunderstöd för ordnande av i 7 § i universitetslagen avsedda examina, specialiseringsutbildning och utbildning som innehåller examensdelar. Enligt 7 § i universitetslagen kan lägre och högre högskoleexamina samt vetenskapliga, konstnärliga och yrkesinriktade påbyggnadsexamina avläggas vid universiteten. Universiteten kan också ordna specialiseringsutbildning, utbildning som innehåller examensdelar i form av fortbildning, öppen universitetsundervisning eller i övrigt som fristående studier samt annan fortbildning. Enligt förslaget kan statsunderstöd inte beviljas för fortbildning, dvs. försäljning av utbildning till företagsekonomiskt pris.

Enligt den föreslagna *4 punkten* kan servicecentret bevilja statsunderstöd för anordnande av i 10 § i yrkeshögskolelagen avsedda examina, yrkespedagogisk lärarutbildning, specialiseringsutbildning och utbildning som innehåller delar av examina samt utbildning som är avsedd för

invandrare. I 10 § i yrkeshögskolelagen anges det att en yrkeshögskola inom ramen för sitt tillstånd ger undervisning som leder till högskoleexamen och yrkespedagogisk lärarutbildning. Dessutom får yrkeshögskolan ordna specialiseringsutbildning, utbildning som innehåller delar av examina i form av kompletterande utbildning, öppen yrkeshögskoleundervisning eller i övrigt som fristående studier samt övrig kompletterande utbildning. Enligt förslaget kan statsunderstöd inte beviljas för fortbildning, dvs. försäljning av utbildning till företagsekonomiskt pris. En yrkeshögskola får därutöver ordna sådan avgiftsfri utbildning för invandrare som syftar till att ge de studerande språkliga och andra färdigheter som behövs för yrkeshögskolestudier.

Enligt den föreslagna *5 punkten* kan servicecentret bevilja statsunderstöd för verksamhet som stöder ansökan till utbildning och deltagande i utbildning. Med denna verksamhet avses åtgärder som uppmuntrar och motiverar olika befolkningsgrupper att delta i utbildning och stöder dem i genomförandet av utbildningen. Statsunderstöd kan enligt förslaget beviljas t.ex. för utveckling av rekryteringen av studerande och för uppsökande verksamhet i detta syfte, för stödjande av verksamhet som höjer studiemotivationen innan studierna inleds samt för att förbättra träffsäkerheten vid valet av utbildningsområde. Med uppsökande verksamhet avses åtgärder som motiverar människor att delta i utbildning och att gemensamt dryfta vilket slags kompetensutveckling som bäst lämpar sig för ifrågavarande personen mål och som är mest ändamålsenlig med tanke på den tid som återstår i arbetslivet.

Servicecentret föreslås med statsunderstöd även kunna stödja projekt som genomförs i samarbete mellan olika utbildningsformer. Sådana projekt skulle t.ex. kunna vara samprojekt som genomförs som ett samarbete mellan anordnare av yrkesutbildning och fritt bildningsarbete eller anordnare av yrkesutbildning och högskolor. I ett samprojekt ska det alltid finnas en sökande med huvudansvar som ansvarar för att projektet genomförs på ett resultatrikt sätt. Den ansvariga sökanden svarar också för de uppgifter som i denna lag åläggs utbildningsanordnaren, såsom genomförandet av antagningen av studerande.

Enligt den föreslagna *6 punkten* kan servicecentret bevilja statsunderstöd för utvecklande av och försök med verksamhet som hör till verksamhetsområdet. Sådana skulle kunna vara t.ex. ett tidsbegränsat utvecklingsprojekt som förbättrar äldres kompetens och sysselsättning eller ett pilotprojekt med kompetenskartläggningar.

Enligt *2 mom.* kan statsunderstöd beviljas för ordnande av utbildning som leder till avläggande av en hel yrkesinriktad examen eller högskoleexamen endast av särskilda skäl. Servicecentret ska enligt förslaget i huvudsak finansiera kortvarig fortbildning som består av avläggande av examensdelar. För avläggande av en hel examen kan statsunderstöd enligt den föreslagna bestämmelsen beviljas endast av särskilda skäl. Det kan vara motiverat att avlägga en hel examen som finansieras av servicecentret till exempel när det är ändamålsenligt på grund av att personen i så fall stannar kvar i arbetet, byter arbetsplats eller av någon annan orsak som hänför sig till produktiviteten. För högskolornas del ska studier som krävs för avläggande av hela examen med understöden dok inte stödjas, utan stöd kan enligt förslaget beviljas till exempel för avläggande av studier som kompletterar en examen, omskolningsstudier eller avläggande av parallell examen som syftar till byte av bransch genom relativt kortvariga studier.

Enligt det föreslagna *3 mom.* ska man vid beviljande av statsunderstöd för ordnande av sådan utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning beakta att de målinriktade studerandeår som avses i 32 c § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) räcker till för ordnandet av utbildningen under finansåret. I 32 c § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreskrivs om det antal målinriktade studerandeår som bestäms genom prestationsbeslut om finansiering av yrkesutbildning. Enligt 32 c § i finansieringslagen beslutar undervisnings- och kulturministeriet årligen inom ramen för statsbudgeten

och för finansåret om det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnare samt om det där innefattade målinriktade antalet studerandeår inom arbetskraftsutbildningen. Enligt 2 mom. i nämnda bestämmelse kan ministeriet under finansåret öka det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnare eller det målinriktade antalet studerandeår för utbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning.

Den basfinansiering som beviljas anordnaren av yrkesutbildning under finansåret grundar sig på det målinriktade antal studerandeår som fastställts genom prestationsbeslutet och ett eventuellt beslut om tilläggsprestationer. Finansieringen för finansåret justeras inte så att den motsvarar det faktiska antalet studerandeår under finansåret, utan eventuella avvikelser från det målinriktade antalet studerandeår beaktas vid fastställandet av det målinriktade antalet studerandeår i prestationsbeslutet för de följande åren. För att undvika överlappande finansiering bör man vid beviljandet av statsunderstöd beakta om det målinriktade antalet studerandeår enligt prestationsbeslutet räcker till för att ordna utbildningen. Utbildningsanordnarens faktiska antal studerandeår kan följas i realtid i undervisningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen. Det är i regel inte motiverat att bevilja statsunderstöd, om det är sannolikt att utbildningsanordnaren kan ordna utbildningen också inom ramen för de målinriktade studerandeåren enligt prestationsbeslutet. Bedömningen av detta ska enligt förslaget göras utifrån de uppgifter som finns vid tidpunkten för behandlingen av ansökan.

I paragrafens *4 mom.* föreslås bestämmelser om beloppet av det stöd som beviljas. Dessutom föreslås momentet innehålla en informativ bestämmelse enligt vilken bestämmelser om statsunderstöd finns i statsunderstödslagen. Enligt 1 § i statsunderstödslagen föreskrivs i den lagen om de grunder och förfaranden som ska iakttas vid beviljande av statsunderstöd. Statsunderstödslagen tillämpas på statsunderstöd som beviljas av anslag som tagits in i statsbudgeten. I 3 § 1 mom. i statsunderstödslagen föreskrivs att om det i någon annan lag finns bestämmelser som avviker från denna lag, skall de iakttas i stället för statsunderstödslagen.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska statsunderstödet täcka de totala kostnaderna för ordnandet av sådan utbildning som avses i 1 mom. 1—4 punkten. Den föreslagna bestämmelsen i 4 mom. utgör ett undantag från bestämmelsen i 6 § 1 mom. i statsunderstödslagen, enligt vilken annat statsunderstöd än det som avses i 5 § 3 mom. 3 punkten i statsunderstödslagen (stipendium eller understöd för sökandens personliga bruk eller projekt) och som beviljas ur statsbudgeten eller ur en statlig fond utanför statsbudgeten inte får täcka det fulla beloppet av de totalkostnader som orsakas av den verksamhet eller det projekt som är föremål för statsunderstödet, om inte något annat följer av skäl som är motiverade och nödvändiga för att målen med beviljandet av statsunderstödet ska nås. Enligt förslaget ska de statsunderstöd som servicecentret beviljar för reglerad utbildningsverksamhet täcka de totala kostnaderna för utbildningsverksamheten, för att den utbildning som ordnas med servicecentrets finansiering inte ska minska resurserna för utbildning med motsvarande innehåll som ordnas i form av statsandelsfinansiering eller basfinansiering för högskolor.

I vissa situationer föreslås dock den studerandes betalningsandel inkluderas i den utbildning som servicecentret finansierar. En bestämmelse om de avgifter som tas ut av de studerande ska ingå i 12 §. Om den utbildning som finansieras med statsunderstöd innefattar den studerandes betalningsandel, ska detta enligt förslaget beaktas i beloppet av det statsunderstöd som beviljas.

9 §. *Anskaffning av utbildnings- och kompetenstjänster.* Enligt det föreslagna *1 mom.* kan servicecentret anskaffa utbildning och andra kompetenstjänster.

I paragrafen ska det inte anges eller annars föreskrivas närmare om vilken utbildning eller vilka kompetenstjänster servicecentret får anskaffa, utan utgångspunkten är att servicecentret ska

kunna anskaffa utbildning och kompetenstjänster inom det verksamhetsområde som anges i 1 § 1 mom. i lagförslaget. I praktiken begränsas upphandlingsverksamheten dock av de förutsättningar för utbildningsaktörernas möjligheter att tillhandahålla utbildningstjänster som anges i annan lagstiftning som en del av sin företagsekonomiska verksamhet. Den utbildning som servicecentret föreslås anskaffa är i regel kortvarig utbildning. Upphandlingen kan också gälla sådana samlade kompetenser som inte hör till ramen för den reglerade utbildningen, utan till gränsytorna mellan olika utbildningsstadier och utbildningsområden. De samlade kompetenser som är föremål för upphandlingen kan skräddarsys enligt det aktuella behovet.

Reglerad utbildning upphandlas enligt förslaget genom konkurrensutsättning när den som säljer utbildningen har rätt att tillhandahålla utbildningstjänsterna i fråga och rätt att delta i anbudsförfarandet som en del av sin företagsekonomiska verksamhet. Enligt 31 § i lagen om yrkesutbildning kan en utbildningsanordnare ordna examina och examensdelar som aves i den lagen, examensutbildning som förbereder för dem, om det är fråga om anskaffning av utbildning i enlighet med 30 §. Enligt 30 § i lagen om yrkesutbildning kan en utbildningsanordnare skaffa examensdelar som anges i anordnartillståndet samt examensutbildning som förbereder för dem, övrig utbildning i enlighet med anordnartillståndet samt i 27 § 1 mom. avsedd läroavtalsutbildning bl.a. av en annan anordnare av yrkesutbildning. I andra fall får examina eller examensdelar inte säljas. Servicecentret föreslås finansiera de examina och examensdelar som avses i 5 § i lagen om yrkesutbildning endast genom statsunderstöd. Annan yrkesutbildning kan däremot anskaffas med stöd av den föreslagna bestämmelsen.

Enligt 7 § i universitetslagen och 10 § i yrkeshögskolelagen kan högskolorna sälja utbildning som innehåller delar av examina som fortbildning samt annan fortbildning på företagsekonomiska grunder. För ordnande av utbildning som omfattar examensdelar kan således i enlighet med 8 § i den föreslagna lagen om servicecentret beviljas statsunderstöd och dessutom kan utbildning som innehåller examensdelar också anskaffas med stöd av det föreslagna 9 § 1 mom. Annan fortbildning än sådan som omfattar examensdelar kan enligt förslaget endast anskaffas. Fortbildning kan ordnas både av högskolorna eller av bolag och dotterbolag som ägs av dem.

I 9 § i universitetslagen och 13 § i yrkeshögskolelagen finns bestämmelser om uppdragsutbildning. Enligt universitetslagens och yrkeshögskolelagens bestämmelser om uppdragsutbildning kan en högskola ordna undervisning som leder till högskoleexamen för en grupp av studerande så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning. I uppdragsutbildning anskaffas utbildning för en viss studerandegrupp, som väljs ut och fastställs av den som beställer utbildningen. Bestämmelsen om uppdragsutbildning tillämpas endast på examensutbildning, dvs. ordnandet av hela examina. Den anskaffning av utbildning som servicecentret föreslås genomföra uppfyller inte kännetecknen för uppdragsutbildning enligt högskolelagarna, eftersom utbildningsanordnaren enligt den föreslagna lagen ansvarar för genomförandet av antagningen av studerande och antagning som studerande i utbildning som leder till examen. I fråga om anskaffning föreslås därför en bestämmelse om att på anskaffning av en högskoleexamen som avses i 8 § 2 mom. tillämpas vad som i 9 § i universitetslagen och 13 § i yrkeshögskolelagen föreskrivs om uppdragsutbildning. Servicecentret föreslås alltså även kunna anskaffa högskolornas examensutbildning, men då iakttas bestämmelserna om högskolornas uppdragsutbildning.

Servicecentret föreslås också kunna anskaffa sådan utbildning som inte leder till examen och som inte kan finansieras som statsandel enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, som statsandel enligt lagen om fritt bildningsarbete eller som basfinansiering för verksamheten enligt universitetslagen eller yrkeshögskolelagen. Privata anordnare av yrkesut-

bildning, privata huvudmän för läroanstalter för fritt bildningsarbete, kommunala utbildningsaktörers dotterbolag, högskolor, högskolans dotterbolag och andra tjänsteproducenter kan enligt förslaget delta i anbudsförfaranden för upphandling vid servicecentret.

Utbildningen föreslås också kunna ordnas som ett samarbete mellan flera aktörer. I ett samprojekt ska det alltid finnas en sökande med huvudansvar som ansvarar för att projektet genomförs på ett resultatrikt sätt. Den ansvariga avtalsparten svarar enligt förslaget också för de uppgifter som i denna lag åläggs utbildningsanordnaren. Servicecentret föreslås också kunna anskaffa sådan verksamhet som avses i 8 § 1 mom. 5 punkten och som stöder ansökan till utbildning och deltagande i utbildning. Verksamheten i fråga kan enligt förslaget alltså finansieras både genom statsunderstöd och genom anskaffning av utbildnings- och kompetenstjänster.

I *2 mom.* föreslås bestämmelser om de omständigheter som ska beaktas i kvalitetskraven för anskaffningar. Enligt 68 § 1 punkten i upphandlingslagen ska anbudsförfrågan, upphandlingsannonsen, inbjudan till anbudssökandena eller bilagorna till dem innehålla en beskrivning av föremålet för upphandlingen eller en projektbeskrivning samt andra krav som är kopplade till upphandlingsföremålets typ. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska i de kvalitetskrav som hänför sig till föremålet för upphandlingen särskilt beaktas utbildnings- eller kompetenstjänstens kvalitet, resurser och uppföljning av genomslagskraften. Kvalitetskraven för föremålet för upphandlingen definieras enligt förslaget närmare i anbudsförfrågan, men genom bestämmelsen styrs vilka faktorer som särskilt ska beaktas vid uppställandet av kvalitetskraven. Kvalitetskraven i anbudsförfrågan kan enligt förslaget gälla t.ex. lärarnas eller annan personals yrkesskicklighet, kvalitetssystem eller krav på lokaler, anordningar eller arbetslivskontakter.

3 kap. **Bestämmelser om ordnande av utbildning som finansieras av servicecentret**

I det föreslagna kapitlet föreskrivs det om förutsättningarna för antagning av studerande, de avgifter som tas ut av den studerande samt om information om utbildningsutbudet och kompetenstjänsterna. I kapitlet föreslås dessutom bestämmelser i fråga om annan än reglerad utbildning om genomförande av antagningen av studerande, antagning av studerande, erhållande av uppgifter samt sökande av ändring i beslut om antagning av studerande och rätt att delta.

10 §. *Reglerad utbildning.* När utbildning som avses i 8 § 1 mom. 1—4 punkten eller utbildning som innehåller examensdelar som avses i universitetslagen eller yrkeshögskolelagen ordnas med stöd av 9 §, tillämpas på ordnandet av utbildningen, på antagningen av studerande och på antagningen som studerande samt på den studerandes rättigheter och skyldigheter vad som föreskrivs i lagen om ifrågavarande utbildning, om inte något annat föreskrivs i denna lag. I 8 § 1 mom. 1—4 punkten föreskrivs om utbildningar som servicecentret kan finansiera med statsunderstöd. Dessutom kan utbildning som omfattar examensdelar enligt universitetslagen eller yrkeshögskolelagen anskaffas med stöd av 9 §. Dessa utbildningar är så kallade reglerade utbildningar, där rätten att ordna utbildning annars grundar sig på lag eller är tillståndspliktig och vars mål regleras i lagstiftningen eller i examensgrunderna. I fråga om dessa utbildningar är det motiverat att tillämpa samma bestämmelser på ordnandet av utbildning samt på de studerandes rättigheter och skyldigheter som tillämpas också på motsvarande utbildning som ordnas med statsandelsfinansiering eller basfinansiering för högskolor.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska bestämmelserna i de lagar som gäller utbildning tillämpas, om inte något annat föreskrivs i lagen om servicecentret. I 11 § i den föreslagna lagen om servicecentret föreskrivs om förutsättningarna för antagning av studerande och i 12 § om avgifter som tas ut av studerande. Dessa bestämmelser avviker delvis från bestämmelserna i lagarna om utbildning.

11 §. *Förutsättningar för antagning som studerande.* Enligt 38 § i lagen om yrkesutbildning kan som studerande antas en sökande som har slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs eller en motsvarande tidigare lärokurs eller som utbildningsanordnaren i övrigt anser ha tillräckliga förutsättningar att förvärva det kunnande eller avlägga den examen som eftersträvas. Bestämmelsen i fråga tillämpas på all utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning. Bestämmelser om behörighet för studier som leder till högskoleexamen och specialiseringsutbildning finns i 37 § i universitetslagen och bestämmelser om behörighet för yrkeshögskolestudier i 25 § i yrkeshögskolelagen. De nämnda bestämmelserna om behörighet tillämpas endast på utbildning som leder till examen och på annan utbildning som definieras i dessa bestämmelser.

Enligt 39 § i lagen om yrkesutbildning ska lika antagningsgrunder tillämpas vid antagning av studerande. Bestämmelsen i fråga tillämpas på all utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning. Enligt 36 § 3 mom. i universitetslagen och 28 § 3 mom. i yrkeshögskolelagen kan sökande på basis av olika utbildningsbakgrund indelas i separata grupper vid antagningen. Likvärdiga antagningsgrunder ska tillämpas på alla sökande i samma grupp. Enligt den nämnda bestämmelsen i universitetslagen kan man dessutom i begränsad utsträckning avvika från de enhetliga antagningsgrunderna för att trygga utbildningsbehovet för någon språkgrupp.

I lagen om fritt bildningsarbete finns inga närmare bestämmelser om förutsättningarna för antagning av studerande eller grunderna för antagningen av studerande.

Den utbildning som servicecentret finansierar riktas i regel till en viss målgrupp, som definieras närmare i statsunderstödsbeslutet eller upphandlingskontraktet. Utbildningsanordnaren ska beakta en viss målgrupp vid genomförandet av antagningen av studerande. Med tanke på sökandenas rättsskydd är det dock motiverat att föreskriva om den avgränsning av målgruppen som ligger till grund för antagningen av studerande också på lagnivå. En motsvarande bestämmelse om avgränsning av målgruppen finns också i lagen om offentlig arbetskrafts - och företagsservice. Som studerande kan antas personer som är lämpade för utbildningen och för det yrke eller den uppgift som utbildningen siktar på, om de har ett av arbets- och näringsbyrån konstaterat utbildningsbehov. Syftet med bestämmelsen är att rikta arbetskraftsutbildningen till personer som behöver den.

Som studerande kan antas en person som har ett behov av kompetens och tillräckliga förutsättningar för att förvärva det kunnande som utbildningen i fråga syftar till. Bestämmelsen preciserar förutsättningarna för antagning av studerande enligt lagstiftningen om utbildning. Dessutom tillämpas vad som i lagen om ifrågavarande utbildning eller med stöd av den lagen föreskrivs om förutsättningarna för antagning som studerande eller om behörighet för studier. Vid antagningen av studerande till utbildning som finansieras av servicecentret ska således beaktas både de allmänna förutsättningarna för antagning som studerande för utbildningsformen i fråga och i enlighet med den föreslagna bestämmelsen den studerandes behov av att förvärva det kunnande som utbildningen i fråga medför. Dessutom bör det beaktas att den studerande har tillräckliga förutsättningar att delta i utbildningen i fråga, t.ex. tillräckliga tidigare kunskaper och färdigheter.

Målgruppen för varje utbildning ska definieras närmare i samband med beviljande av statsunderstöd eller upphandling, och målgruppen ska beaktas vid antagningen av studerande. Utgångspunkten är att lika antagningsgrunder ska iakttas vid antagningen av studerande, men den utbildning som servicecentret ordnar ska riktas till sådana personer som hör till en målgrupp som närmare definieras i understödsbeslutet eller upphandlingskontraktet.

Den huvudsakliga målgruppen för den utbildning som finansieras av servicecentret är personer som arbetar och personer som står utanför arbetskraften. I paragrafen föreskrivs dock inte att

någon målgrupp ska uteslutas på grund av sin ställning på arbetsmarknaden. Till exempel arbetslösa kan söka sig till utbildning som finansieras av servicecentret som frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

12 §. *Avgifter som tas ut av den studerande.* Utgångspunkten är att den verksamhet som servicecentret finansierar i regel ska vara avgiftsfri för den studerande. I vissa situationer kan det dock för jämlikhetens skull vara motiverat att även den studerandes egen betalningsandel ingår i utbildningen. En sådan situation kan uppstå t.ex. när specialyrkesexamensutbildning ordnas, där det vanligen tas ut studerandeavgifter.

Av en studerande kan tas ut avgifter enligt den lag som gäller ifrågavarande utbildning, om så av välgrundad anledning bestäms i statsunderstödsbeslutet eller avtalas om i upphandlingskontraktet. I andra situationer föreslås kunna avgifter inte tas ut. Enligt den bestämmelse som föreslås i 8 § 4 mom. ska den studerandes eventuella betalningsandel beaktas i beloppet av det statsunderstöd som beviljas.

Enligt 105 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning kan utbildningsanordnaren i fråga om yrkesexamensutbildning och specialyrkesexamensutbildning samt i fråga om annan yrkesutbildning som avses i 8 § i den lagen ta ut en skälig studieavgift av den studerande som delvis täcker kostnaderna för ordnandet av utbildningen. Bestämmelser om grunderna för avgifterna utfärdas genom förordning av undervisnings - och kulturministeriet. Enligt 4 § i undervisningsministeriets förordning om grunderna för vissa avgifter som tas ut av elever och studerande (1323/2001) kan den avgift som tas ut hos en studerande inom utbildning för yrkesexamen och specialyrkesexamen uppgå till högst 25 procent av de genomsnittliga kostnader för ordnande av utbildning som utbildningsanordnaren bedömer.

Enligt 24 § i lagen om fritt bildningsarbete kan skäliga avgifter för undervisningen tas ut av de studerande. Enligt den bestämmelsen kan avgifter dock inte tas ut för integrationsutbildning eller utbildning som är avsedd för läropliktiga.

Enligt 8 § i universitetslagen och 12 § i yrkeshögskolelagen är den undervisning som leder till högskoleexamen och urvalsproven i anslutning till antagningen av studerande i regel avgiftsfria för den studerande. Ett undantag från avgiftsfriheten för examina är de studieavgifter för studerande från länder utanför EU/EES-området som anges i de nämnda lagarna samt högskolornas uppdragsutbildning. För övrig verksamhet får högskolorna ta ut avgifter om vilka närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt statsrådets förordning om avgifter som tas ut i universitetens verksamhet (1082/2009) och förordningen om avgifter för yrkeshögskolornas verksamhet (1440/2014) får högskolan när den beviljar en studerande begränsad rätt att genomföra studier som hör till dess examina som öppna universitetsstudier, öppna yrkeshögskolestudier eller andra fristående studier utan rätt att avlägga examen ta ut högst 15 euro av den studerande för dessa studier av en studiepoäng som hör till studierätten. I specialiseringsutbildningen vid högskolorna får av den studerande tas ut högst 120 euro per studiepoäng som hör till studierätten. När högskolorna ordnar fortbildning tar de ut en företagsekonomiskt prissatt avgift av den studerande eller utbildningsbeställaren.

13 §. *Genomförande av antagningen av studerande och beslut om antagning som studerande i annan än reglerad utbildning.* Som upphandling kan ordnas s.k. oreglerad utbildning på vilken lagstiftningen om utbildningen i fråga inte tillämpas, såsom bestämmelserna om antagning av studerande. I utbildning som ordnas som anskaffning kan utbildningsanordnaren också vara en sådan aktör som inte betraktas som myndighet, dvs. en anordnare av yrkesutbildning under offentlig tillsyn, en sådan huvudman för en läroanstalt som avses i lagen om fritt bildningsarbete

eller en högskola. Det föreslås att det i lagen om servicecentret tas in en bestämmelse om genomförandet av antagningen av studerande och antagningen av studerande i sådana situationer där det inte är möjligt att tillämpa de lagar som gäller utbildningen på antagningen av studerande. Enligt den föreslagna regleringen svarar utbildningsanordnaren för det praktiska genomförandet av antagningen av studerande och utarbetar en framställning om vilka studerande som ska väljas. Utövning av offentlig makt ska dock inte föreskrivas för utbildningsanordnaren, dvs. den privata aktören, utan enligt den föreslagna bestämmelsen ska förvaltningsbeslut om antagning av studerande fattas av ett servicecenter i myndighetsställning.

I *1 mom.* föreslås en bestämmelse om genomförandet av antagningen av studerande. Bestämmelsen ska enligt bestämmelsens rubrik tillämpas endast på annan reglerad utbildning än sådan som avses i 10 §. Enligt den föreslagna bestämmelsen beslutar utbildningsanordnaren om de förfaranden som gäller ansökan till utbildning och antagning av studerande. Därtill föreslås att utbildningsanordnaren ska genomföra antagningen av studerande. Utbildningsanordnaren ska således enligt förslaget besluta på vilket sätt den i praktiken utför de åtgärder som hänför sig till ansöknings- och urvalsförfarandet. Ansökan kan enligt förslaget genomföras t.ex. via tjänsten Studieinfo eller genom att ansökningarna lämnas in direkt till läroanstalten. Vid antagningen av studerande föreslås de förutsättningar för antagning av studerande som anges i 11 § beaktas.

Enligt det föreslagna *2 mom.* ska servicecentret fatta beslut om antagning som studerande i annan än i 10 § avsedd reglerad utbildning på basis av aktörens förslag gällande antagningen som studerande.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska servicecentret besluta om antagningen som studerande i annan utbildning oberoende av om utbildningsanordnaren är en utbildningsanordnare som står under offentlig tillsyn, ett dotterbolag till en utbildningsaktör som står under offentlig tillsyn eller någon annan serviceproducent.

Enligt den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. ska utbildningsanordnaren utarbeta ett förslag till antagning som studerande på basis av vilket servicecentret beslutar om antagningen som studerande. I 15 § 2 mom. föreslås en bestämmelse om utbildningsanordnarens skyldighet att lämna servicecentret de uppgifter som är nödvändiga för att ett beslut om antagning som studerande ska kunna fattas. I ett beslut av servicecentret om antagning som studerande ska enligt förslaget ändring kunna sökas på det sätt som föreskrivs i 17 § i lagen.

Utbildningsverksamhet som finansieras av servicecentret kan enligt förslaget också ordnas i form av ett samarbete mellan flera utbildningsanordnare. I statsunderstödsbeslutet eller upphandlingskontraktet fastställs enligt förslaget den aktör med huvudansvar som ansvarar för anordnandet av utbildningen. Den aktör som har det huvudsakliga ansvaret ska också svara för de uppgifter i anslutning till genomförandet av antagningen av studerande som föreskrivs i denna paragraf.

14 §. *Den studerandes rättigheter och skyldigheter i annan än reglerad utbildning.* I paragrafen föreslås bestämmelser om den studerandes rättigheter och skyldigheter vid annan än i 10 § avsedd reglerad utbildning. Den föreslagna bestämmelsen behövs eftersom de lagar som gäller utbildningen inte ska tillämpas på de studerandes rättigheter och skyldigheter gällande annan än reglerad utbildning.

I det föreslagna *1 mom.* föreskrivs om den studerandes rätt att delta i utbildning och om upphörande av rätten att delta. Enligt den föreslagna bestämmelsen har en studerande i annan utbildning än sådan som avses i 10 § rätt att få undervisning enligt utbildningsplanen och rätt att genomföra studierna under den tid de pågår. Enligt den föreslagna bestämmelsen upphör rätten

att delta om den studerande utan godtagbart skäl väsentligen försummar studierna enligt utbildningsplanen.

Rätten att delta kan enligt förslaget inte begränsas på grund av disciplinära åtgärder. Det har inte ansetts motiverat att utsträcka disciplinära åtgärder till oreglerad utbildning, eftersom det är fråga om kortvariga fortbildningar. I disciplinära åtgärder ingår också delvis betydande utövning av offentlig makt. Enligt 124 § i grundlagen kan uppgifter som inbegriper utövning av offentlig makt inte anförtros andra än myndigheter. Om en studerande uppför sig störande eller våldsamt i undervisningen, kan man vid behov ingripa genom att kontakta polisen.

Servicecentret meddelar enligt förslaget beslut om att rätten att delta upphör på basis av utbildningsanordnarens framställning. Servicecentret föreslås alltså meddela ett beslut om att rätten att delta upphör i en motsvarande situation som den där centret i enlighet med det föreslagna 13 § 2 mom. beslutar om antagning som studerande. I 15 § 2 mom. föreslås en bestämmelse om utbildningsanordnarens skyldighet att lämna servicecentret de uppgifter som är nödvändiga för att ett beslut om upphörande av rätten att delta ska kunna fattas. I ett beslut som gäller upphörande av rätten att delta ingår enligt förslaget rätt att söka ändring i enlighet med 17 § i denna lag.

I det föreslagna *2 mom.* föreskrivs om den studerandes rätt att få betyg och om dess innehåll. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över att utbildningen har slutförts. Av betyget ska utbildningens omfattning och centrala innehåll framgå. Bestämmelsen ska enligt förslaget tillämpas endast på annan utbildning än reglerad utbildning, eftersom bestämmelserna om betyg i de lagar som gäller utbildning ska tillämpas på den studerandes rätt att få betyg.

15 §. *Erhållande av information i annan än reglerad utbildning.* I *1 mom.* föreskrivs enligt förslaget att utbildningsanordnaren på servicecentrets begäran ska lämna servicecentret sådana andra uppgifter än personuppgifter som är nödvändiga för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av den utbildningsverksamhet som centret finansierar. Det är viktigt att servicecentret får information om genomförd utbildning för att det ska kunna bedöma verksamhetens resultat och genomslag. Bestämmelsen föreslås inte ge rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter.

Den föreslagna bestämmelsen gäller annan utbildning än reglerad utbildning. Som sådana myndigheter som omfattas av tillämpningsområde för som avses i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan offentlighetslagen, betraktas även sammanslutningar, inrättningar, stiftelser och enskilda personer som med stöd av lag eller förordning eller en bestämmelse eller föreskrift som utfärdats med stöd av lag eller förordning sköter offentliga uppdrag när de utövar offentlig makt. Aktörer som ordnar reglerad utbildning är i offentlighetslagen avsedda myndigheter på vilka informationsskyldigheter enligt offentlighetslagen tillämpas. I fråga om den reglerade utbildningen får servicecentret direkt med stöd av offentlighetslagen de uppgifter som krävs för uppföljningen av verksamhetens resultat och genomslag. I 14 § i statsunderstödslagen föreskrivs dessutom om statsunderstödstagarens informationsskyldighet, enligt vilken statsunderstödstagaren ska lämna statsbidragsmyndigheten riktiga och tillräckliga uppgifter för tillsynen över att villkoren i statsunderstödsbeslutet iakttas. I fråga om andra utbildningsanordnare än de som omfattas av offentlighetslagen behövs dock en särskild bestämmelse om skyldigheten att lämna ut uppgifter.

Servicecentret samlar enligt förslaget inte in personuppgifter för uppföljning av effekterna av de utbildningar som centret finansierar, utan ska utnyttja redan befintliga datainsamlingar och register för bedömningen av genomslaget. Statistikcentralens uppgifter om de studerande inom

examensutbildningen är personuppgifter på basis av vilka Statistikcentralen kan samordna studerandeuppgifterna till andra register som den upprätthåller. Detta gör det möjligt att bedöma effekterna på lång sikt t.ex. med tanke på sysselsättning och kompetensnivåer. I fråga om övrig utbildning föreslås ingen är datainsamlingen på individuell nivå. Statistiken över de utbildningar som finansieras av servicecentret föreslås följa denna allmänna princip för insamling av uppgifter. Detta innebär att man i bedömningen av genomslaget för servicecentrets verksamhet ska utnyttja Statistikcentralens datainsamling i fråga om examina eller examensdelar och i fråga om annan utbildning än examensutbildning göra en konsekvensbedömning genom separata utredningar.

I *2 mom.* föreskrivs enligt förslaget om servicecentrets rätt att få information i situationer där servicecentret enligt lag fattar beslut om antagning som studerande eller upphörande av rätten att delta på basis av utbildningsanordnarens förslag till antagning. Servicecentret föreslås då trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för att fatta besluten i fråga. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningsanordnaren trots sekretessbestämmelserna lämna servicecentret de uppgifter som är nödvändiga för beslut om antagning som studerande enligt 13 § 2 mom. och beslut om upphörande av rätten att delta enligt 14 § 1 mom.

De nödvändiga uppgifter som behövs för att fatta beslut är personuppgifter, eftersom dessa åtminstone ska innehålla personens namn, behövliga kontaktuppgifter samt andra uppgifter som gäller personen och hans eller hennes verksamhet. En förutsättning för antagning som studerande till en utbildning som finansieras av servicecentret är enligt förslaget ett kompetensbehov, så i samband med antagningen som studerande skulle man ofta behöva utreda sökandens tidigare kompetensbakgrund, såsom språkkunskaper, tidigare studier och arbetserfarenhet. Utbildningen kan enligt förslaget också riktas till personer som behöver utbildningsinriktade stödåtgärder, varvid det vid bedömningen av kompetensbehovet kan vara nödvändigt att behandla även sådana uppgifter om personens hälsotillstånd och funktionsförmåga som är sådana särskilda personuppgifter som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen. På anordnandet av oreglerad utbildning tillämpas inte sekretessbestämmelserna enligt offentlighetslagen, men enligt artikel 5 i den allmänna dataskyddsförordningen ska bland annat principerna om lagenlighet och ändamålsbundenhet tillämpas vid behandlingen av personuppgifter. De uppgifter om hälsotillståndet som servicecentret har i sin besittning är sekretessbelagda uppgifter enligt offentlighetslagen. Propositionens konsekvenser för dataskyddet har bedömts i avsnitt 4.2.3.10.

16 §. *Sökande av ändring inom annan än reglerad utbildning.* I paragrafen föreskrivs enligt förslaget om sökande av ändring i beslut om antagning av studerande och upphörande av rätten att delta i annan utbildning än sådan som avses i 10 §. I fråga om utbildning som avses i 10 § tillämpas på dessa beslut bestämmelserna om ändringssökande i de lagar som gäller utbildningen. I fråga om andra beslut som servicecentret fattat föreslås en bestämmelse om rätt att söka ändring med stöd av annan lagstiftning, såsom statsunderstödslagen eller upphandlingslagen.

På sökande av ändring i ett beslut om antagning av studerande som avses i 13 § 2 mom. tillämpas vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om omprövning av ett beslut om antagning av studerande. På sökande av ändring i ett beslut om upphörande av den rätt att delta i utbildning som avses i 14 § 1 mom. tillämpas enligt förslaget vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om omprövning av ett beslut i situationer då en studerande ska anses ha avgått.

Enligt 111 § i lagen om yrkesutbildning får omprövning av ett beslut begäras hos regionförvaltningsverket bl.a. om beslutet gäller antagning som studerande eller då en studerande ska anses ha avgått. Enligt 112 § i lagen om yrkesutbildning får ändring i ett beslut som meddelats med

anledning av en begäran om omprövning sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), om inte något annat föreskrivs i lagen om yrkesutbildning. Enligt 114 § i den lagen ska av ett beslut och anförande besvär hos förvaltningsdomstolen över ett beslut som meddelats med anledning av begäran om omprövning anföras inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. I 116 § föreskrivs om besvärsförbud, enligt vilket förvaltningsdomstolens beslut genom vilket besvär som gäller ett ärende som avses i 111 § har avgjorts inte får överklagas genom besvär.

I 17 § i den föreslagna lagen om servicecentret föreskrivs dessutom om behörigt regionförvaltningsverk. Den föreslagna bestämmelsen behövs för att förtydliga behörigheten, eftersom förvaltningslagen (434/2003), som inte innehåller någon allmän forumbestämmelse om behörig instans som behandlar begäran om omprövning, tillämpas på behandlingen av begäran om omprövning. Enligt den föreslagna bestämmelsen är det regionförvaltningsverk behörigt regionalt inom vars verksamhetsområde utbildningsanordnaren har sitt huvudsakliga verksamhetsställe enligt 5 § 1 mom. i lagen om regionförvaltningsverken. Bestämmelser om regionförvaltningsverkens verksamhetsområden utfärdas genom förordning av statsrådet (906/2009). Bestämmelser om regionförvaltningsverkens verksamhetsställen finns i 1 § i den förordningen. Enligt 6 § i förordningen om regionförvaltningsverken har regionförvaltningsverken dessutom en svenskspråkig serviceenhet för undervisningsväsendet som har hela landet som sitt verksamhetsområde. Till serviceenhetens uppgifter hör enligt förslaget att sköta de uppgifter inom det svenskspråkiga utbildningsväsendet och den svenskspråkiga småbarnspedagogiken som hör till regionförvaltningsverkens ansvarsområde, med undantag för uppgifter som gäller anläggnings- och investeringsprojekt. I enlighet med sitt verksamhetsområde och sin uppgift behandlar den svenskspråkiga serviceenheten också alla begäranden om omprövning som riktas till regionförvaltningsverket och som gäller den svenskspråkiga utbildningen. Bestämmelser om behörig förvaltningsdomstol finns i 10 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

17 §. *Information om utbildningsutbudet och kompetenstjänsterna.* I paragrafen föreskrivs enligt förslaget att servicecentret och utbildningsanordnaren ska informera om det utbildningsutbud och andra kompetenstjänster som servicecentret finansierar. Enligt 20 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) ska en myndighet informera om sin verksamhet och sina tjänster samt om de rättigheter och skyldigheter som enskilda människor och sammanslutningar har i ärenden som anknyter till dess verksamhetsområde. Den föreslagna bestämmelsen kompletterar den ovan nämnda allmänna bestämmelsen i offentlighetslagen, eftersom den förpliktar servicecentret att informera också om sådan utbildning som det inte självt ordnar och som alltså inte direkt med stöd av offentlighetslagen kan betraktas som centrets verksamhet eller service. Det vore viktigt att målgruppen för utbildningen och andra kompetenstjänster ges möjlighet att på ett täckande och enkelt sätt få information om den utbildning som erbjuds på ett och samma ställe. Servicecentret ska enligt förslaget informera om den utbildning och andra kompetenstjänster som det finansierar, till exempel på sin webbplats. Utbildningsanordnarna ansvarar enligt förslaget för anordnandet av utbildningen och genomförandet av antagningen av studerande, vilket innebär att närmare uppgifter om utbildningen och andra tjänster skulle finnas t.ex. i tjänsten Studieinfo eller på utbildningsanordnarens webbplats eller på webbplatsen för den som ordnar kompetenstjänsten.

4 kap. **Ikraftträdande**

I 4 kap. föreslås en ikraftträdandebestämmelse.

18 §. *Ikraftträdande.* I paragrafen föreslås bestämmelser om lagens ikraftträdande.

7.2 Lag om Utbildningsstyrelsen

6 a §. *Utbildningsstyrelsens fristående enheter.* I paragrafen föreskrivs om Utbildningsstyrelsens fristående enheter. Det föreslås att det till paragrafen fogas en bestämmelse om att servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning är en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen. I bestämmelsen föreslås dessutom ändringar som förtydligar de fristående enheternas oberoende organisatoriska ställning.

I *1 mom.* föreskrivs enligt förslaget om ställningen mellan Utbildningsstyrelsen och de fristående individerna samt om genomförandet av de fristående enheternas förvaltnings- och stödtjänster. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan det i anslutning till Utbildningsstyrelsen finnas fristående enheter om vilka det föreskrivs särskilt. Bestämmelser om fristående enheter finns i den lagstiftning som gäller respektive fristående enhet. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska Utbildningsstyrelsen producera administrativa och stödtjänster för de fristående enheterna. Enligt förslaget avtalar Utbildningsstyrelsen och de fristående enheterna om genomförandet av de administrativa och andra stödtjänsterna och om ersättningen för kostnaderna för dem. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den nuvarande verksamhetsmodellen mellan Utbildningsstyrelsen och de fristående enheterna, men i den gällande lagen har det inte funnits någon uttrycklig bestämmelse om saken. Den föreslagna bestämmelsen preciserar på lagnivå de grundläggande principerna för den modell där Utbildningsstyrelsen är förvaltande ämbetsverk som är i bruk mellan Utbildningsstyrelsen och de fristående enheterna.

I *2 mom.* föreskrivs enligt förslaget om de instanser som är fristående enheter vid Utbildningsstyrelsen. Enligt den föreslagna *1 punkten* är Nationella centret för utbildningsutvärdering enligt lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013) en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen. Enligt den föreslagna *2 punkten* är studentexamensnämndens kansli enligt 2 § i lagen om studentexamen (502/2019) en fristående enhet Enligt den föreslagna *3 punkten* är det servicecenter som avses i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning en fristående enhet.

De föreslagna bestämmelserna i 1 och 2 punkten motsvarar till sitt innehåll nuläget. I fråga om studentexamensnämnden föreslås det att den föråldrade hänvisningen till den upphävda gymnasielagen korrigeras till en hänvisning till lagen om studentexamen, som för närvarande innehåller bestämmelser om studentexamensnämnden.

I *3 mom.* föreskrivs enligt förslaget om fastställandet av arbetsfördelningen i fråga om respektive fristående enhet. På motsvarande sätt som i den gällande paragrafens 2 mom. föreslås att direktören för Nationella centret för utbildningsutvärdering fastställer arbetsfördelningen i fråga om utvärderingscentrets uppgifter efter att ha hört det utvärderingsråd som avses i 4 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering och generalsekreteraren för studentexamensnämndens kansli fastställer arbetsfördelningen i fråga om kanslis uppgifter efter att ha hört studentexamensnämnden. Därtill föreslås en bestämmelse om hur arbetsfördelningen vid Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning ska stärkas. Enligt den föreslagna bestämmelsen fastställer servicecentrets direktör arbetsfördelningen i fråga om servicecentrets uppgifter.

I *4 mom.* föreslås att personalen vid respektive fristående enhet utnämns eller anställs av chefen för enheten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 mom. i den gällande paragrafen. Det föreslås dock att formuleringen i bestämmelsen för tydlighetens skull ändras så att det i stället för förmannen för enheten talas om chefen för enheten.

I *5 mom.* föreslås att bestämmelser om en fristående enhets uppgifter utfärdas särskilt. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 4 mom. i den gällande paragrafen.

I paragrafens *6 mom.* föreslås en bestämmelse som förtydligar nuläget angående vilka bestämmelser i lagen om Utbildningsstyrelsen som inte ska tillämpas på fristående enheter. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den nuvarande verksamhetsmodellen mellan Utbildningsstyrelsen och de fristående enheterna, men i den gällande lagen har det inte funnits någon uttrycklig bestämmelse om saken. Den föreslagna regleringen betonar de fristående enheternas organisatoriska oberoende och undanröjer eventuella tolkningsproblem i anslutning till lagstiftningen.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska 3 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt 4 § 2 mom. i lagen om Utbildningsstyrelsen inte tillämpas på fristående enheter. Enligt 3 § 1 mom. i lagen om Utbildningsstyrelsen ska Utbildningsstyrelsens direktion enligt 1 punkten godkänna strategier som hänför sig till ämbetsverkets verksamhetsområde samt avgöra andra för verksamheten principiellt viktiga ärenden, och enligt 2 punkten godkänna riktlinjerna för ämbetsverkets verksamhet och ekonomi. Enligt 4 § 2 mom. avgör generaldirektören de ärenden som hör till ämbetsverket, om inte något annat föreskrivs eller bestäms i arbetsordningen. Generaldirektören får förbehålla sig avgörandet av ett sådant ärende som enligt arbetsordningen ska avgöras av någon annan tjänsteman. Enligt den föreslagna lagen hör ovan nämnda uppgifter till servicecentret, dess direktör eller rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning.

Enligt 5 § i lagen om Utbildningsstyrelsen bestäms om verkets organisation, ledning, beslutanderätt samt ordnandet av förvaltningen och verksamheten i övrigt utfärdas i arbetsordningen som fastställs av generaldirektören. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska den ovan nämnda bestämmelsen om arbetsordningen tillämpas på fristående enheter endast i fråga om produktion av de administrativa och stödtjänster som avses i 6 a § 1 mom.

7.3 Lag om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

10 §. *Finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning samt kommunens statsandel.* Enligt 1 mom. i den gällande paragrafen beviljas en anordnare av yrkesutbildning genom ett beslut som fattas före finansårets början beviljas anordnare av yrkesutbildning basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering till en sådan andel av det belopp av varje finansieringsandel som motsvarar den relativa andel som utbildningsanordnarens prestationer utgör av alla utbildningsanordnares prestationer. Prestationer som består av utbildning som finansieras av servicecentret ska enligt förslaget dock inte beaktas som prestationer inom statsandelsfinansieringen. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt *4 mom.* där det föreskrivs att prestationerna inte ska beaktas som utbildningsanordnarens prestationer enligt 1 mom., om det för ordnandet av utbildningen har beviljats statsunderstöd enligt 8 § i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning.

7.4 Lag om fritt bildningsarbete

11 §. *Pris per enhet.* I paragrafen föreslås om bestämmande av priserna per enhet för studerandeveckor, studerandedygn, studerandedagar och undervisningstimmar. Enligt de principer som anges i paragrafen bestäms priserna per enhet genom att driftskostnaderna för verksamheten under året före det år som föregår det år då priset per enhet bestäms divideras med antalet faktiska prestationer under året. Det föreslås att det till *1 mom.* fogas en bestämmelse enligt vilken prestationer inte ska beaktas vid beräkningen av priserna per enhet, om det för ordnandet av utbildningen i fråga har beviljats statsunderstöd enligt 8 § i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Den föreslagna bestämmelsen behövs eftersom det inte är motiverat att beakta prestationerna inom den utbildning som finansieras av servicecentret vid

beräkningen av priset per enhet. Enligt 13 § 1 mom. 5 punkten i den gällande lagen betraktas vid beräkningen av priserna per enhet inte sådana kostnader för vilka statlig finansiering beviljas med stöd av någon annan lag. Med stöd av den bestämmelsen beaktas inte heller kostnaderna för den verksamhet som servicecentret finansierar vid beräkningen av priserna per enhet.

7.5 Lag om grundläggande utbildning

40 §. *Hemlighållande och behandling av personuppgifter.* För närvarande finns det i 40 § *4 mom.* i den gällande lagen om grundläggande utbildning (628/1998) bestämmelser om rätten att få uppgifter i situationer där en person under 18 år övergår från en utbildningsanordnare till en annan. Enligt bestämmelsen ska, om en elev som är under 18 år övergår till undervisning, verksamhet eller utbildning som en annan utbildningsanordnare ordnar, ska den tidigare utbildningsanordnaren trots bestämmelserna om sekretess utan dröjsmål lämna uppgifter som är nödvändiga för ordnande av undervisningen eller utbildningen till den nya utbildningsanordnaren. Den gällande skyldigheten att lämna uppgifter enligt 40 § 4 mom. i lagen om grundläggande utbildning gäller både anordnare av grundläggande utbildning och anordnare av förskoleundervisning, även om formuleringen inte entydigt nämner förskoleundervisningen.

Den gällande bestämmelsen i samband med lagändringarna om utvidgning av läroplikten upphävdes fr.o.m. 1.8.2021 genom lag 1216/2020, eftersom en bestämmelse med motsvarande innehåll har överförts till 23 § i läropliktslagen (1214/2020) i fråga om läropliktiga. Bestämmelsen om överföring av information i läropliktslagen är bunden till läroplikten, vilket till exempel förskoleundervisningen i regel ännu inte är. Avsikten var dock inte att i samband med utvidgningen av läroplikten slopa den gällande skyldigheten att lämna uppgifter i fråga om förskoleundervisningen, varför bestämmelsen i 40 § 4 mom. i lagen om grundläggande utbildning borde ha lämnats i kraft till den del den gäller förskoleundervisningen. Därför föreslås det att en bestämmelse som motsvarar rättsläget enligt den gällande lagen om grundläggande utbildning i fråga om förskoleundervisningen ska återinföras i lagen om grundläggande utbildning för att de uppgifter som är nödvändiga för ordnandet av undervisning för barn som deltar i förskoleundervisning även i fortsättningen ska kunna överföras till en annan anordnare av förskoleundervisning eller grundläggande utbildning. Det är således fråga om en korrigering av teknisk natur av ett fel för att det gällande rättsläget i fråga om förskoleundervisningen ska upprätthållas.

I den gällande bestämmelsen sägs att en elev som under 18 år övergår till undervisning, verksamhet eller utbildning som ordnas av en annan utbildningsanordnare i enlighet med denna lag, gymnasielagen eller lagen om yrkesutbildning. I fortsättningen föreslås bestämmelsen gälla endast övergång från en anordnare av förskoleundervisning till en annan anordnare av förskoleundervisning eller till grundläggande utbildning, vilket ska beaktas i formuleringen av bestämmelsen. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande lagstiftning. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska den tidigare utbildningsanordnaren när ett barn som deltar i förskoleundervisning övergår till av en annan utbildningsanordnare anordnad förskoleundervisning enligt 26 a § eller grundläggande utbildning enligt 26 §, trots bestämmelserna om sekretess utan dröjsmål lämna uppgifter som är nödvändiga för ordnande av undervisningen eller utbildningen till den nya utbildningsanordnaren. Motsvarande uppgifter föreslås även kunna lämnas på begäran av den nya utbildningsanordnaren.

I den föreslagna bestämmelsen ska det i formuleringen talas om utbildningsanordnaren, men den ska också tillämpas på anordnare av förskoleundervisning. Den föreslagna formuleringen omfattar utöver förskoleundervisning som ordnas i anslutning till den grundläggande utbildningen även förskoleundervisning som ordnas i anslutning till småbarnspedagogik. Den föreslagna bestämmelsen gäller också sådana privata anordnare av småbarnspedagogik som avses i 43 § i lagen om småbarnspedagogik (540/2018), dvs. förskoleundervisning som ordnas av en

enskild person, en sammanslutning eller stiftelse eller ett offentligt samfund och där aktören har tillstånd att ordna förskoleundervisning enligt 7 § i lagen om grundläggande utbildning.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska den tidigare utbildningsanordnaren utan dröjsmål lämna den nya utbildningsanordnaren de uppgifter som är nödvändiga för anordnandet av förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen. Den utbildningsanordnare som lämnar ut uppgifter ska överväga vilka uppgifter den anser vara nödvändiga. I praktiken ska den tidigare utbildningsanordnaren då lämna den nya utbildningsanordnaren de handlingar som är nödvändiga med tanke på ordnandet av undervisningen. Uppgifterna kan anses nödvändig med tanke på ordnandet av undervisningen om det inte är möjligt att ordna undervisningen utan uppgifterna i fråga så att eleven uppnår de mål och den lärokurs som uppställts för förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen. I sista hand ska barnets bästa avgöra vid bedömningen av om det är nödvändighet, dvs. huruvida undervisningen kan ordnas utan uppgifterna i fråga.

Överföringen av uppgifter kan enligt förslaget också gälla sekretessbelagda uppgifter och dess syfte är att ge utbildningsanordnarens elevvårds- och undervisningspersonalen så goda förutsättningar som möjligt att fortsätta att stödja de elever som överförs till den nya skolan och att göra övergången från förskoleundervisning till grundläggande utbildning smidigare. Utbildningsanordnarna har utvecklat lokala verksamhetsmodeller och modeller för nätverkssamarbete som utnyttjas för att få information.

Enligt den föreslagna bestämmelsen kan uppgifter på samma sätt som för närvarande lämnas också på begäran av en ny utbildningsanordnare. En sådan situation kan uppstå t.ex. om den tidigare utbildningsanordnaren inte har kännedom om till vilket nytt ställe eller vilken grundskola barnet har flyttat. I så fall kan initiativet till att lämna ut nödvändiga uppgifter komma från en ny utbildningsanordnare, men den som lämnar ut uppgifter ska också i det fallet bedöma vilka uppgifter som den anser vara nödvändiga med tanke på ordnandet av undervisningen. I detaljmotiveringen till regeringens proposition med förslag till motsvarande bestämmelse i lagen om grundläggande utbildning (RP 109/2009 rd, s. 29) konstateras att om elevens behov av omedelbart stöd har upphört i den skola som eleven lämnar bakom sig, kan uppgifterna inte anses nödvändiga för ordnande av utbildning och ska därför inte förmedlas. Uppgifter kan dock ges, om den nya utbildningsanordnaren senare begäruppgifter i en enskild anhållan på grund av problem med utbildningsarrangemanget.

De uppgifter som ska lämnas ut med stöd av den föreslagna bestämmelsen är sådana personuppgifter och uppgifter om hälsotillstånd som avses i den allmänna dataskyddsförordningen sådana särskilda personuppgifter som avses i artikel 9 i dataskyddsförordningen. Motsvarande bestämmelse finns i 23 § 3 mom. i läropliktslagen. Bestämmelsens förenlighet med dataskyddsförordningen har bedömts i regeringens proposition om utvidgning av läroplikten (RP 173/2020 rd, s. 191—192).

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 september 2021. Målet är att servicecentrets direktör ska inleda sin tjänst så snart lagen träder i kraft. Servicecentrets direktör utnämner och anställer servicecentrets personal, så i praktiken kan servicecentret inleda verksamheten i anslutning till finansieringen av utbildning i slutet av 2021.

Lagen om ändring av lagen om grundläggande utbildning föreslås träda i kraft den 1 augusti 2021, och då upphävs den gällande bestämmelsen i 40 § 4 mom. i lagen om grundläggande utbildning.

9 Verkställighet och uppföljning

För verkställigheten av den föreslagna lagen bereder sig statsrådet på att utnämna en direktör för servicecentret, till vars uppgifter det hör att rekrytera behövlig personal, skaffa nödvändiga elektroniska system och se till andra omständigheter som verksamheten förutsätter. Dessutom bereder sig statsrådet på att utnämna rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning. När rådet inleder sin verksamhet ska det utarbeta ett förslag till en utvecklingsplan för servicecentrets verksamhet som ska godkännas av undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet.

Utbildningsstyrelsen bereder sig på de åtgärder som inrättandet av en ny fristående enhet förutsätter och på att erbjuda servicecentret de stöd- och förvaltningstjänster samt lokaler som centret behöver.

Den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande ska bidra till ett resultatrikt genomförande av servicecentrets uppgifter genom att tillhandahålla de digitala datalager och tjänster som centret behöver. Servicecentret skulle så snart verksamheten inleds kunna utnyttja befintliga informationsresurser, datalager och tjänster, som bland annat utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen, Studieinfo och Arbetsmarknadstorget. Servicecentret ska enligt förslaget dessutom delta i utvecklandet av tjänster, inom informationsresurser och datalager för att de ska betjäna dess verksamhet och i vidare bemärkelse utvecklandet av kompetensen hos personer i arbetsför ålder.

Arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet kommer att stödja servicecentrets samarbete med närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna och utvecklings- och förvaltningscentret samt med anordnarna av yrkesutbildning, högskolorna, läroanstalterna för fritt bildningsarbete och andra myndigheter, till exempel genom att erbjuda parterna information och diskussionsmöjligheter. Arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet kommer att följa upp genomslaget för servicecentrets verksamhet, såsom åtgärdernas inverkan på arbetsmarknaden, arbetsföra personers deltagande i kompetensutveckling, utbildningsutbudet, kompetensnivåer, sysselsättningsgrad, företagens verksamhet samt högskolornas fortbildningsmarknad. Utvärderingen genomförs med hjälp av såväl kvantitativa som kvalitativa metoder. I första hand följer man upp verksamhetens resultat och genomslag med hjälp av antalet studerande, sysselsättningen, löneutveckling, arbetsgivarnas rekryteringsutmaningar och andra tillgängliga mätare. Uppföljningsindikatorer och kunskapsunderlag i anslutning till kontinuerligt lärande som fenomen utvecklas som en del av den parlamentariska reformen av kontinuerligt lärande. De riksomfattande studieregistren och Statistikcentralens registeruppgifter utnyttjas för uppföljning av den reglerade utbildning som servicecentret finansierar. Separata utredningar kan göras för att följa upp genomslaget för annan verksamhet än den reglerade utbildningen samt servicecentrets övriga verksamhet. Avsikten är att utifrån uppföljningsinformationen bedöma eventuella ändringsbehov i fråga om bestämmelserna eller finansieringen.

Servicecentret ska rapportera till ministerierna som svarar för styrningen och till rådet angående verksamhetens resultat och genomslag. Som ett led i den parlamentariska reformen av kontinuerligt lärande utvecklas dessutom uppföljningen av i vilken grad målen för reformen uppnås. I VN TEAS -projektet *(JOUSTE),* som beställts av statsrådets kansli, utreds effekterna av de åtgärder för kontinuerligt lärande som inleddes 2020 och utvecklas ett uppföljningssystem med hjälp av vilket verksamheten kan följas upp kvalitativt och kvantitativt. Resultaten kommer att bli tillgängliga under 2022. Det uppföljningssystem som utvecklas inom projektet kan utnyttjas vid uppföljningen av effekterna av de utbildnings- och kompetenstjänster som finansieras av servicecentret.

I projektet Koulutusmarkkinat Suomessa, förkortat KARMA, (Utbildningsmarknaden i Finland) inom ramen för statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS), som beställts av statsrådets kansli, görs en kartläggning av nuläget i fråga om helheten och förhållandet mellan det offentligt finansierade utbildningsutbudet för vuxna i arbetsför ålder och det privata utbildningsutbudet som genomförs som affärsverksamhet i Finland. Resultaten kommer att bli tillgängliga i augusti 2022. Servicecentret ska enligt förslaget använda uppgifterna i utredningen för att rikta upphandlingen av utbildnings- och kompetenstjänster så att de kompletterar och främjar utvecklingen av utbildningsmarknaden.

Om servicecentret får finansiering som en del av EU:s stimulans-och återhämtningsplan, kommer man att ställa upp kvantitativa och kvalitativa indikatorer för verksamheten. Genomförandet av dessa kommer att följas upp och de kommer att vara en förutsättning för att få finansiering.

Det är också nödvändigt att låta göra oberoende externa utvärderingar av konsekvenserna av inrättandet av servicecentret. Nationella centret för utbildningsutvärdering gör för närvarande en utvärdering av utbildningssystemets förmåga att svara på utmaningarna i fråga om kontinuerligt lärande vid plötsliga strukturomvandlingar, och den skulle kunna utnyttjas i bedömningen av konsekvenserna av inrättandet av servicecentret. De första uppgifterna om hur det föreslagna servicecentrets verksamhet påverkar utbildningssystemets förmåga att svara på utmaningarna i fråga om kontinuerligt lärande skulle fås redan för år 2022. Planen för uppföljning av effekterna av servicecentrets verksamhet skulle också kunna behandlas i den parlamentariska gruppen för reformen av kontinuerligt lärande.

10 Förhållande till andra propositioner

Propositionen hänför sig till den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Propositionen hänför sig i synnerhet till de grundlagsstadgade kulturella rättigheterna och rätten till jämlik behandling. Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

I propositionen stärks vars och ens rätt att enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning, som tryggas i 16 § 2 mom. i grundlagen. Alla har rätt att fritt söka till offentligt finansierad utbildning, men den utbildning som servicecentret finansierar samt verksamhet som stöder ansökan till och deltagande i utbildningen riktas särskilt till de målgrupper som bedöms vara i behov av ifrågavarande utbildningar. Den utbildning och andra åtgärder som servicecentret finansierar ska enligt förslaget rikta sig särskilt till kompetensutveckling för personer i arbetslivet, vilket för sin del stöder rätten till arbete och tillgodoseendet av näringsfriheten enligt 18 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet har i sin praxis konstaterat att det är typiskt för lagstiftningen att den för ett visst godtagbart samhälleligt intresses skull bemöter människor olika för att främja bland annat faktisk jämställdhet (RP 309/1993 rd s. 42—43). Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att

inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning kan härledas ur jämlikhetsprincipen då reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas (se till exempel GrUU 67/2014 rd, s. 11/I, GrUU 2/2014 rd, s. 6/II och GrUU 4/2016 rd, s. 2). Utgångspunkten är att var och en fritt ska a rätt att söka till utbildning som servicecentret ordnar, men i huvudsak riktas utbildningarna till vissa målgrupper. Inom denna målgrupp genomförs antagningen av studerande på lika villkor.

Den allmänna jämlikhetsbestämmelsen kompletteras av diskrimineringsförbudet enligt 6 § 2 mom. i grundlagen. Genom bestämmelsen om förbud mot diskriminering förbjuds inte all särbehandling av människor, inte ens när den beror på någon av de orsaker som nämns explicit i bestämmelsen. Det väsentliga är huruvida åtskillnaden kan motiveras på ett godtagbart sätt med avseende på systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna. Bestämmelsen utgör i och för sig inget hinder för nödvändig positiv särbehandling för att trygga den faktiska jämlikheten, det vill säga åtgärder som förbättrar ställningen och förhållandena för en viss grupp, t.ex. kvinnor, barn och minoriteter (se RP 309/1993 rd, s. 44, GrUU 4/2016 rd, s. 2—3). Den verksamhet som finansieras av servicecentret ska enligt förslaget inte direkt med stöd av lagstiftningen riktas till någon viss åldersgrupp eller t.ex. på grund av språk, hälsotillstånd eller handikapp. Servicecentrets verksamhetsområde föreslås dock vara att främja kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången på kunnig arbetskraft, så i praktiken kommer den utbildningsverksamhet som servicecentret finansierar att riktas till dem som har sysselsättning, dem som står utanför arbetskraften och bland dessa i synnerhet till de grupper som är underrepresenterade inom kontinuerligt lärandet, såsom invandrare. Därmed vore det fråga om sådan positiv särbehandling som grundlagen tillåter i syfte att trygga jämlika utbildningsmöjligheter för dessa grupper.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. I lagförslaget föreskrivs om de viktigaste rättigheterna och skyldigheterna för studerande, såsom antagning av studerande, antagning som studerande och indragning av rätten att delta även i fråga om annan utbildning än sådan som regleras i de lagar som gäller respektive utbildning. Dessutom ska det med beaktande av rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen föreskrivas om rätten att söka ändring i servicecentrets beslut om antagning av studerande och om indragning av rätten att delta.

Bestämmelserna i 10 § i grundlagen tryggar vars och ens privatliv som en grundläggande rättighet. Enligt 1 mom. i den paragrafen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 14/2018 rd ansett att det i princip räcker med att bestämmelserna om skydd för och behandling av personuppgifter är harmoniserade med dataskyddsförordningen. Tillgodoseendet av skyddet för personuppgifter ska enligt utskottet i framtiden i första hand garanteras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella allmänna lag som ska stiftas. I det sammanhanget bör man undvika nationell speciallagstiftning, som bör reserveras för situationer då den är dels tillåten enligt dataskyddsförordningen, dels nödvändig för att tillgodose skyddet för personuppgifter. (se även GrUU 2/2018 rd s.5, GrUU 1/2020 rd s.2 och GrUU 4/2020 rd s. 8).

I 15 § 2 mom. i den föreslagna lagen om servicecentret används det nationella handlingsutrymmet enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen och föreskrivs att utbildningsanordnaren trots sekretessbestämmelserna ska lämna servicecentret sådana nödvändiga uppgifter som servicecentret behöver för att fatta beslut om antagning av studerande och om indragning av rätten att delta. Det är möjligt att utfärda bestämmelser som kompletterar den allmänna dataskyddsförordningen (det nationella handlingsutrymmet), eftersom det är fråga om en sådan behandlingsgrund som avses i artikel 6.1 c och e i förordningen, dvs. behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige eller som ett led

i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Enligt artikel 6 i dataskyddsförordningen ska användningen av det nationella handlingsutrymmet dessutom uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Den föreslagna regleringen är förenlig med det allmänna intresset och står i proportion till det eftersträvade målet, eftersom den föreslagna bestämmelsen definierar de uppgifter som utbildningsanordnaren ska lämna till servicecentret för att det ska kunna fullgöra sina lagstadgade uppgifter och utöva sin lagstadgade offentliga makt.

Grundlagsutskottet har i regel bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och lämna ut uppgifter trots sekretessbestämmelserna i förhållande till skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter har enligt utskottet kunnat gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, i de fall då lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att ”informationen är nödvändig” för ett visst syfte (se t.ex. GrUU 17/2016 rd, samt GrUU 10/2014 rd, s. 6/II och de utlåtanden som nämns där).

I sina analyser av exakthet och innehåll har grundlagsutskottet lagt särskild vikt vid huruvida de uppgifter som lämnas ut är av känslig art. I synnerhet i situationer där de föreslagna bestämmelserna om överlåtelse av uppgifter även har gällt känsliga uppgifter, har det för vanlig lagstiftningsordning krävts att bestämmelserna preciseras så att de följer grundlagsutskottets ovan återgivna praxis för bestämmelser som rör rätten att få och att lämna ut myndighetsuppgifter trots sekretess (se t.ex. GrUU 15/2018 rd, s. 39). I sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har utskottet lagt vikt vid att de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (se t.ex. GrUU 14/2018 rd, s. 5). Utskottet anser att principer av samma slag också kan tillämpas på rätten att få information av och lämna ut information till enskilda personer t.ex. trots banksekretessen (GrUU 48/2018 rd s. 5).

I 15 § 2 mom. i den föreslagna lagen om servicecentret binds utlämnandet av uppgifter trots sekretessbestämmelserna till att uppgifterna måste vara nödvändiga. Enligt bestämmelsen är det inte möjligt att i detalj räkna upp det datainnehåll som ska lämnas ut, eftersom de kriterier som ska användas som grund för antagningen av studerande fastställs från fall till fall. Enligt förslaget är rätten att lämna ut uppgifter bunden till servicecentrets lagstadgade uppgifter och användningsändamål, dvs. beslut om antagning av studerande eller om indragning av rätten att delta.

Också i förslaget till 40 § 4 mom. i lagen om grundläggande utbildning är av betydelse med tanke på det skydd för privatlivet och personuppgifter som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen. Motsvarande bestämmelse finns i 23 § 3 mom. i läropliktslagen. Grundlagsenligheten för den bestämmelsen har bedömts i regeringens proposition om utvidgning av läroplikten (RP 173/2020 rd, s. 300—302). Grundlagsutskottets utlåtande om propositionen (GrUU 43/2020 rd) innehåller inga direkta anmärkningar i fråga om 23 § 3 mom. i läropliktslagen.

Enligt 121 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. I propositionen föreslås inga nya uppgifter för kommunerna, men kommunerna och samkommunerna kan vara sådana anordnare av yrkesutbildning som avses i lagen om yrkesutbildning och sådana huvudmän för läroanstalter som avses i lagen om fritt bildningsarbete, och i den rollen kan de även vara utbildningsanordnare som servicecentret finansierar med statsunderstöd. I bedömningen av lagstiftningen om statsandelar samt om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet har grundlagsutskottet framhållit att det när kommunernas uppgifter regleras enligt finansieringsprincipen måste ses till kommunernas faktiska möjligheter att klara av sina åligganden (GrUU 29/2009 rd, GrUU 12/2011 rd, GrUU 44/2016, GrUU 60/2014

rd). Enligt 8 § i den föreslagna lagen om servicecentret ska statsunderstödet täcka de totala kostnaderna för ordnandet av utbildningen, om inte den studerandes betalningsandel inkluderas i utbildningen i enlighet med beslutet om statsunderstöd. Därmed beaktas ovan nämnda finansieringsprincip för kommunernas del i den utbildning som servicecentret finansierar.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. I propositionen föreslås inga bestämmelser om utövande av offentlig makt för någon annan aktör än för servicecentret, som är i myndighetsställning. Enligt förslaget är det alltid servicecentret som har till uppgift att besluta om antagning av studerande och om indragning av rätten att delta i utbildning i alla situationer där utbildningsanordnaren är någon annan än en utbildningsanordnare som står under offentlig tillsyn.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag

om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Verksamhetsområde och styrning

Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning *(servicecentret)* ska främja kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången på kompetent arbetskraft.

Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet svarar gemensamt för den styrning som anknyter till servicecentrets verksamhetsområde. Den allmänna administrativa styrningen av servicecentret ankommer på undervisnings- och kulturministeriet.

Servicecentret verkar inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som en sådan fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen som avses i 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen (564/2016).

2 §

Uppgifter

Servicecentret har till uppgift att inom sitt verksamhetsområde

1) utveckla och samordna informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster,

2) analysera prognostiseringsuppgifter om kompetens- och arbetskraftsbehov,

3) finansiera utbildning och andra kompetenstjänster som riktar sig särskilt till dem som har sysselsättning eller står utanför arbetskraften och som kompletterar det övriga offentligt understödda utbildningsutbudet,

4) stödja regionala och andra samarbetsnätverk samt främja deras verkningsfullhet.

Bestämmelser om finansiering av utbildnings- och andra kompetenstjänster enligt 1 mom. 3 punkten finns i 2 kap.

Servicecentret kan även ha andra uppgifter enligt särskilda bestämmelser.

3 §

Direktör och personal

Servicecentret har en direktör som leder servicecentrets verksamhet. Statsrådet utnämner direktören för en tid för fem år, om det inte av särskilda skäl finns grund för att utnämna direktören

för kortare tid. Vid utnämningen av direktören iakttas i övrigt bestämmelserna i statstjänstemannalagen (750/1994).

Direktören avgör de ärenden som ska avgöras vid servicecentret, om det inte föreskrivs något annat, eller bestäms något annat i arbetsfördelningen för en fristående enhet.

Bestämmelser om utnämning och anställning av personal samt om behörighetsvillkor för personalen finns i lagen om Utbildningsstyrelsen.

4 §

Utnämning av rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning samt dess sammansättning och beslutanderätt

I anslutning till servicecentret finns ett råd för kontinuerligt lärande och sysselsättning, som statsrådet utnämner för högst fem år i sänder.

Rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning har en ordförande, en vice ordförande och högst 12 andra medlemmar. Ordförande respektive vice ordförande för rådet är en företrädare för undervisnings- och kulturministeriet och en företrädare för arbets- och näringsministeriet, så att de turas om att vartannat år vara ordförande respektive vice ordförande. Bland rådets medlemmar ska ingå en företrädare för social- och hälsovårdsministeriet och en företrädare för finansministeriet. De övriga medlemmarna i rådet ska företräda arbetslivet.

Rådet är beslutfört när ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande.

5 §

Uppgifter som ankommer på rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning

Rådet för kontinuerligt lärande och sysselsättning ska

1) sköta den strategiska planeringen av servicecentrets verksamhet,

2) besluta om vittsyftande eller betydande yttranden och initiativ,

3) göra upp en framställning till utvecklingsplan för servicecentrets verksamhet enligt 6 § och ändringsförslag som gäller utvecklingsplanen.

4) besluta om prioriteterna i servicecentrets årliga verksamhetsplan.

Till stöd för verksamheten kan rådet tillsätta sektioner, som även har externa medlemmar.

6 §

Utvecklingsplan för servicecentrets verksamhet

Utvecklingsplanen för servicecentrets verksamhet ska innehålla verksamhetens mål och viktigaste åtgärder. Utvecklingsplanen utarbetas för högst fem år i sänder och den kan ses över under giltighetstiden. Utvecklingsplanen och ändringar i den ska godkännas av undervisnings- och kulturministeriet och av arbets- och näringsministeriet.

7 §

Samarbete med Utbildningsstyrelsen och med arbets- och näringsförvaltningens regionala aktörer

Servicecentret ska samarbeta med Utbildningsstyrelsen och med närings-, trafik- och miljöcentralerna.

2 kap.

Finansiering av utbildnings- och kompetenstjänster

8 §

Beviljande av statsunderstöd

Servicecentret kan bevilja statsunderstöd för
1) anordnande av sådana examina och examensdelar som avses i 5 § i lagen om yrkesutbildning (531/2017),
2) utbildning som ordnas av huvudmannen för en läroanstalt som avses i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
3) anordnande av i 7 § i universitetslagen (558/2009) avsedda examina, specialiseringsutbildning och utbildning som innehåller examensdelar,
4) anordnande av i 10 § i yrkeshögskolelagen (932/2014) avsedda examina, yrkespedagogisk lärarutbildning, specialiseringsutbildning och utbildning som innehåller delar av examina samt utbildning som är avsedd för invandrare,
5) verksamhet som stöder ansökan till utbildning och deltagande i utbildning,
6) för utveckling av och försök med verksamhet som hör till ansvarsområdet.

Endast av särskilda skäl kan statsunderstöd beviljas för ordnande av utbildning som leder till avläggande av en hel yrkesinriktad examen eller högskoleexamen.

När statsunderstöd beviljas för ordnande av sådan utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning ska hänsyn tas till att de målinriktade studerandeår som avses i 32 c § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) räcker till för ordnandet av utbildningen under finansåret.

Statsunderstödet ska täcka de totala kostnaderna för ordnande av sådan utbildning som avses i 1 mom. 1—4 punkten. I statsunderstödets belopp ska dock beaktas de avgifter som tas ut av de studerande och som avses i 12 §. Bestämmelser om statsunderstöd finns i statsunderstödslagen (688/2001).

9 §

Anskaffning av utbildnings- och kompetenstjänster

Servicecentret kan anskaffa utbildning och andra kompetenstjänster. På anskaffning av i 8 § 2 mom. avsedda högskoleexamina tillämpas vad som i 9 § i universitetslagen och 13 § i yrkeshögskolelagen föreskrivs om uppdragsutbildning.

I fråga om kvalitetskraven i anslutning till föremålet för anskaffningen ska särskilt beaktas utbildnings- eller kompetenstjänstens kvalitet, resursfördelning och uppföljning av verkningsfullheten.

3 kap.

Bestämmelser om ordnande av utbildning som finansieras av servicecentret

10 §

Reglerad utbildning

Vid anordnande av i 8 § 1 mom. 1—4 punkten avsedd utbildning eller utbildning med stöd av 9 § som innehåller i universitetslagen eller yrkeshögskolelagen avsedda examensdelar, tillämpas på ordnandet av utbildningen, på antagningen av studerande och på antagningen som studerande samt på den studerandes rättigheter och skyldigheter vad som föreskrivs i den lag som gäller utbildningen i fråga, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

11 §

Förutsättningar för antagning som studerande

Som studerande kan antas en person som har ett sådant behov av kompetens som bestäms i statsunderstödsbeslutet eller avtalas i upphandlingskontraktet och tillräckliga förutsättningar för att förvärva det kunnande som utbildningen i fråga syftar till. Dessutom tillämpas vad som i lagen om utbildningen i fråga föreskrivs om förutsättningarna för antagning som studerande och om behörighet för studier.

12 §

Avgifter som tas ut av den studerande

Av en studerande kan det tas ut avgifter enligt den lag som gäller utbildningen i fråga, om så av grundad anledning bestäms i statsunderstödsbeslutet eller avtalas i upphandlingskontraktet.

13 §

Genomförande av antagningen av studerande och beslut om antagning som studerande i annan än reglerad utbildning

Utbildningsanordnaren beslutar om de förfaranden som gäller ansökan till utbildningen och om antagning av studerande. Utbildningsanordnaren har till uppgift att genomföra antagningen av studerande.

Servicecentret beslutar om antagningen som studerande på basis av utbildningsanordnarens förslag till antagning.

14 §

Den studerandes rättigheter och skyldigheter i annan än reglerad utbildning

En studerande har rätt att få undervisning enligt undervisningsplanen och rätt att avlägga studier under den tid arbetskraftsutbildningen pågår. Rätten att delta i utbildningen upphör dock, om den studerande utan godtagbart skäl väsentligen försummar studierna enligt utbildningsplanen. Beslut om upphörande av rätten att delta i utbildningen meddelas av servicecentret utifrån utbildningsanordnarens framställning.

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över genomgången utbildning. Av betyget ska utbildningens omfattning och centrala innehåll framgå.

15 §

Erhållande av information i fråga om annan än reglerad utbildning

Utbildningsanordnaren ska på servicecentrets begäran lämna servicecentret sådana andra uppgifter än personuppgifter som är nödvändiga för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av den utbildningsverksamhet som servicecentret finansierar.

Utbildningsanordnaren ska trots sekretessbestämmelserna lämna servicecentret de uppgifter som är nödvändiga för att beslut om antagning av studerande enligt 13 § 2 mom. och beslut om upphörande av rätten att delta i utbildningen enligt 14 § 1 mom. ska kunna fattas.

16 §

Sökande av ändring inom annan än reglerad utbildning

I fråga om sökande av ändring i ett i 13 § 2 mom. avsett beslut om antagning som studerande tillämpas vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om sökande av ändring i beslut om antagning som studerande. I fråga om sökande av ändring i ett i 14 § 1 mom. avsett beslut om upphörande av rätt att delta i utbildningen tillämpas vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om sökande av ändring i beslut i situationer då en studerande ska anses ha avgått. Regionalt behörigt är det regionförvaltningsverk inom vars ansvarsområde enligt 5 § 1 mom. i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009) utbildningsanordnaren har sitt huvudsakliga verksamhetsställe.

17 §

Information om utbildningsutbudet och kompetenstjänsterna

Servicecentret ska informera om det utbildningsutbud och andra kompetenstjänster som servicecentret finansierar.

4 kap.

Ikraftträdande

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

2.

Lag

om ändring av 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Utbildningsstyrelsen (564/2016) 6 a §, sådan den lyder i lag 371/2017, som följer:

6 a §

Utbildningsstyrelsens fristående enheter

I anslutning till Utbildningsstyrelsen kan det finnas fristående enheter om vilka det föreskrivs särskilt. Utbildningsstyrelsen ska ordna administrativa tjänster och andra stödtjänster för de fristående enheterna. Utbildningsstyrelsen och de fristående enheterna avtalar om genomförandet av de administrativa tjänsterna och de andra stödtjänsterna och om ersättningen för kostnaderna för dem.

Fristående enheter vid Utbildningsstyrelsen är

1) Nationella centret för utbildningsutvärdering som avses i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013),

2) studentexamensnämndens kansli som avses i 2 § i lagen om studentexamen (502/2019),

3) Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning som avses i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (/).

Direktören för utvärderingscentret fastställer arbetsfördelningen i fråga om utvärderingscentrets uppgifter efter att ha hört det utvärderingsråd som avses i 4 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Generalsekreteraren för kansliet fastställer arbetsfördelningen i fråga om kansliets uppgifter efter att ha hört studentexamensnämnden. Direktören för servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning fastställer arbetsfördelningen i fråga om servicecentrets uppgifter.

Chefen för respektive fristående enhet utnämner eller anställer personalen vid enheten.

Bestämmelser om en fristående enhets uppgifter utfärdas särskilt.

Bestämmelserna i 3 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt 4 § 2 mom. tillämpas inte på fristående enheter. Bestämmelserna i 5 § tillämpas på fristående enheter endast i fråga om produktionen av de administrativa tjänster och andra stödtjänster som avses i 1 mom. i denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 10 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009), sådan den lyder i lagarna 532/2017 och 548/2018, ett nytt 4 mom. som följer:

10 §

Finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning samt kommunens statsandel

— —

Prestationerna beaktas inte som utbildningsanordnarens prestationer enligt 1 mom., om det för ordnandet av utbildningen har beviljats statsunderstöd enligt 8 § i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 11 § i lagen om fritt bildningsarbete

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) 11 § 1 mom., sådant det lyder i lag 579/2015, som följer:

11 §

Pris per enhet

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer priset per enhet för följande år i fråga om studerandeveckor, studerandedygn, studerandedagar och undervisningstimmar. Priserna per enhet bestäms enligt den beräknade kostnadsnivån för finansåret. Prestationerna beaktas inte vid beräkningen av priserna per enhet, om det för ordnandet av utbildningen har beviljats statsunderstöd enligt 8 § i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 40 § i lagen om grundläggande utbildning

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 40 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), sådan den lyder i lagarna 642/2010, 1288/2013, 272/2015 och 1216/2020, ett nytt 4 mom., i stället för det 4 mom. som upphävts genom lag 1216/2020, som följer:

40 §

Hemlighållande och behandling av personuppgifter

— —

När ett barn som deltar i förskoleundervisning övergår till av en annan utbildningsanordnare anordnad förskoleundervisning enligt 26 a § eller grundläggande utbildning enligt 26 §, ska den tidigare utbildningsanordnaren trots bestämmelserna om sekretess utan dröjsmål till den nya utbildningsanordnaren lämna de uppgifter som är nödvändiga för anordnandet av undervisningen eller utbildningen. Motsvarande uppgifter kan lämnas också på begäran av den nya utbildningsanordnaren.

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

Helsingfors den 6 maj 2021

Statsminister

Sanna Marin

Undervisningsminister Jussi Saramo

Bilaga
Parallelltexter

2.

Lag

om ändring av 6 a § i lagen om Utbildningsstyrelsen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Utbildningsstyrelsen (564/2016) 6 a §, sådan den lyder i lag 371/2017, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 a §	6 a §
Utbildningsstyrelsens fristående enheter	*Utbildningsstyrelsens fristående enheter*
	I anslutning till Utbildningsstyrelsen kan det finnas fristående enheter om vilka det föreskrivs särskilt. Utbildningsstyrelsen ska ordna administrativa tjänster och andra stödtjänster för de fristående enheterna. Utbildningsstyrelsen och de fristående enheterna avtalar om genomförandet av de administrativa tjänsterna och de andra stödtjänsterna och om ersättningen för kostnaderna för dem.
Vid Utbildningsstyrelsen finns som fristående enheter Nationella centret för utbildningsutvärdering som avses *i 1 §* i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013) *och* kansliet för studentexamensnämnden som avses i 18 b § i gymnasielagen (629/1998).	*Fristående enheter* vid Utbildningsstyrelsen *är* *1)* Nationella centret för utbildningsutvärdering som avses i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013), *2)* studentexamensnämndens kansli som avses i 2 § i *lagen om studentexamen (502/2019),* *3) Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning som avses i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (/).*
Utvärderingscentrets direktör fastställer fördelningen av centrets arbetsuppgifter efter att ha hört det utvärderingsråd som avses i 4 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Generalsekreteraren för kansliet fastställer fördelningen av kansliets arbetsuppgifter efter att ha hört studentexamensnämnden.	*Direktören för utvärderingscentret* fastställer *arbetsfördelningen i fråga om utvärderingscentrets uppgifter* efter att ha hört det utvärderingsråd som avses i 4 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering. Generalsekreteraren för kansliet fastställer *arbetsfördelningen i fråga om kansliets uppgifter* efter att ha hört studentexamensnämnden.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Direktören för servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning fastställer arbetsfördelningen i fråga om servicecentrets uppgifter.
Chefen för en fristående enhet utnämner eller anställer personalen vid enheten.	Chefen för respektive fristående enhet utnämner eller anställer personalen vid enheten.
Bestämmelser om uppgifterna för en fristående enhet utfärdas särskilt.	Bestämmelser om en fristående enhets uppgifter utfärdas särskilt.
	Bestämmelserna i 3 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt 4 § 2 mom. tillämpas inte på fristående enheter. Bestämmelserna i 5 § tillämpas på fristående enheter endast i fråga om produktionen av de administrativa tjänster och andra stödtjänster som avses i 1 mom. i denna paragraf.
	_____
	Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 10 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009), sådan den lyder i lagarna 532/2017 och 548/2018, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
10 §	10 §
Finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning samt kommunens statsandel	*Finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning samt kommunens statsandel*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Prestationerna beaktas inte som utbildningsanordnarens prestationer enligt 1 mom., om det för ordnandet av utbildningen har beviljats statsunderstöd enligt 8 § i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (/).
	_____
	Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 11 § i lagen om fritt bildningsarbete

I enlighet med riksdagens beslut:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
11 §	11 §
Pris per enhet	*Pris per enhet*
Undervisnings- och kulturministeriet bestämmer priserna per enhet i fråga om studerandeveckor, studerandedygn, studerandedagar och undervisningstimmar för det följande året. Priserna per enhet bestäms enligt den beräknade kostnadsnivån för finansåret.	Undervisnings- och kulturministeriet fastställer priset per enhet för följande år i fråga om studerandeveckor, studerandedygn, studerandedagar och undervisningstimmar. Priserna per enhet bestäms enligt den beräknade kostnadsnivån för finansåret. *Prestationerna beaktas inte vid beräkningen av priserna per enhet, om det för ordnandet av utbildningen har beviljats statsunderstöd enligt 8 § i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (/).*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 40 § i lagen om grundläggande utbildning

I enlighet med riksdagens beslut:

fogas till 40 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), sådan den lyder i lagarna 642/2010, 1288/2013, 272/2015 och 1216/2020, ett nytt 4 mom., i stället för det 4 mom. som upphävts genom lag 1216/2020, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
40 §	40 §
Hemlighållande och behandling av personuppgifter	*Hemlighållande och behandling av personuppgifter*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	När ett barn som deltar i förskoleundervisning övergår till av en annan utbildningsanordnare anordnad förskoleundervisning enligt 26 a § eller grundläggande utbildning enligt 26 §, ska den tidigare utbildningsanordnaren trots bestämmelserna om sekretess utan dröjsmål till den nya utbildningsanordnaren lämna de uppgifter som är nödvändiga för anordnandet av undervisningen eller utbildningen. Motsvarande uppgifter kan lämnas också på begäran av den nya utbildningsanordnaren.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .